JEFF GOINS

AFLĂ CINE EŞTI CU ADEVĂRAT

Găseşte-ţi calea în viaţă
făcând ceea ce îţi place

JEFF GOINS

AFLĂ CINE EȘTI CU ADEVĂRAT

Găseşte-ţi calea în viaţă făcând ceea ce îţi place

Jeff Goins

Află cine eşti cu adevărat

Găseste-ti calea în viată făcând ceea ce îti place

IT

Traducere din limba engleză:

Irina Nicolaescu

Editura LITERA

2017

m

m

The Art of Work

A Proven Path to Discovering What You Were Meant to Do

Jeff Goins

Copyright © 2015 Jeff Goins

Ediţie publicată prin înţelegere cu Thomas Nelson,
o divizie a HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548

372

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteţi vizita pe

www.litera.ro

Află cine eşti cu adevărat

Găseşte-ţi calea în viaţă făcând ceea ce îţi place

Jeff Goins

Copyright © 2017 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii

Redactor: Olimpia Novicov

Corector: Cătălina Călinescu

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare şi prepress: Anca Suciu

ISBN ePUB: 978-606-33-1649-4

ISBN PDF: 978-606-33-1650-0

ISBN Print: 978-606-33-1244-1

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

elefa

nt

Jeff Goins, scriitor profesionist, a mai scris alte trei cărţi: The În-Between (2013), Wrecked (2012) şi You Are a Writer (2012). Ţine frecvent seminarii despre scriere, creativitate şi cum să faci lucruri care contează. Site-ul său, Goinswriter.com, a fost vizitat de peste patru milioane de oameni din întreaga lume.

Fraţilor mei:

Nikki, Marissa şi Patrick.

Vă doresc să vă faceţi cunoscuţi în lume.

NOTA AUTORULUI

„Este extraordinar ce ţi s-a întâmplat”, mi-a spus prietenul meu, Mark, chiar înainte să iau una dintre cele mai importante decizii din viaţă – aceea de a-mi părăsi locul de muncă şi de a deveni scriitor cu normă întreagă. Printr-o întâmplare, ultima zi la serviciu a fost aceea în care am împlinit 30 de ani, aşa că a reprezentat o răscruce din mai multe puncte de vedere. Adevărul este totuşi că ziua în sine a fost mai puţin importantă decât calea străbătută până acolo.

Când sunt întrebat cum am ajuns în acest punct, mă străduiesc să dau un răspuns inteligent. Experienţa găsirii vocaţiei poate fi plină de mister, dar şi concretă. Necesită efort, dar câteodată pare să ţi se întâmple pur şi simplu. Am ajuns să înţeleg că descoperirea propriului ţel ţine mai mult de calea urmată decât de un plan: este plină de întorsături la care nu te-ai fi aşteptat vreodată. În ultimă instanţă, aceste surprize te conduc spre destinul tău. Şi, după ce ai ajuns acolo unde ai crezut că este destinaţia, îţi dai seama că e vorba doar de o altă etapă a călătoriei.

Această carte descrie calea şi etapele necesare parcurgerii ei.

Se pare că fiecare om îşi caută un ţel, ceva care să-i satisfacă cele mai ascunse dorinţe. Cred că acel „ceva” este o chemare. Ce este o chemare? Veţi auzi acest cuvânt alternând cu termeni precum vocaţie şi munca vieţii, dar, mai simplu, este motivul pentru care te-ai născut.

Când am început să lucrez la acest proiect, credeam că ştiu ce înseamnă să-ţi urmăreşti un vis, dar ceea ce am aflat m-a surprins. Se pare că nu este atât de simplu să-ţi descoperi chemarea. Călătoria este diferită pentru fiecare, dar apar în mod constant şi teme comune. Dacă analizăm aceste teme, descoperim un model care ne va ajuta să ne înţelegem vocaţiile

un pic mai bine.

Ce-ar fi dacă ceea ce mi s-a întâmplat nu ar fi, după spusele lui Mark, extraordinar? Ce-ar fi dacă fiecare ar avea o vocaţie? Aceasta este întrebarea care m-a trimis în călătorie. Oamenii ale căror poveşti apar în această carte, dintre care pe mulţi i-am intervievat personal, nu sunt extraordinari, în sensul că aţi mai auzit poveşti ca ale lor. Nu sunt studii de caz tipice pentru succes şi asta a fost şi intenţia mea. Din aceste relatări, aparent obişnuite, cred că ne vom înţelege un pic mai bine propriile poveşti, care, adesea, par mult prea banale pentru a fi pe gustul nostru. S-ar putea ca unii cititori să fie dezamăgiţi de subiectivitatea unei astfel de cărţi. Dar acesta este felul în care ne trăim vieţile – nu ca pe nişte proiecte de cercetare sau rapoarte de inventar, ci ca pe nişte povestiri sau emoţii. Şi în fiecare experienţă găsim anumite adevăruri pe care, altfel, le-am putea pierde din vedere. Speranţa mea este ca aceste povestiri să se conecteze cu tine în felul în care faptele simple nu o pot face şi, citindu-le, să te schimbi.

Află cine eşti cu adevărat nu a fost cartea pe care intenţionam să o scriu, dar a devenit cea pe care trebuia să o scriu. Presupun că aşa se întâmplă şi cu vocaţia – o schimbare bruscă a intrigii ce împacă pe toată lumea şi pe care, oricum, nu ţi-o puteai imagina altfel. Scrierea acestei cărţi mi-a luminat înţelegerea asupra modului în care ţelul şi vocaţia acţionează împreună, şi sper să facă acelaşi lucru şi pentru tine.

INTRODUCERE

Cancerul care nu a putut opri un triatlonist

Că multi sunt chemaţi, dar putini aleşi.

Matei 22:14

Vocaţia nu este un plan bine pus la punct. Este ceea ce rămâne atunci când planul merge al naibii de prost.

Într-o seară de iunie a anului 2000, Eric Miller a lipsit de la şedinţa companiei pentru a asista la meciul de T-ball[1] al fiului său în vârstă de cinci ani. În timpul meciului, el şi soţia sa, Nancy, au observat că micuţul Garrett nu reuşea să lovească mingea şi să se balanseze corect. Îngrijoraţi, l-au dus la doctor, care a solicitat urgent o tomografie computerizată. Atunci când soţii Miller au fost invitaţi în ceea ce medicii specialişti numesc „camera liniştită", Eric a ştiut că era ceva în neregulă. Ca infirmier, cunoştea bine destinaţia acestei camere. E locul unde oamenii află veştile proaste, uneori chiar groaznice. Era ora şase seara.[2]

La ora 23:30, Garrett a fost internat la Spitalul de Copii din Denver, Colorado, şi trimis imediat la secţia de chirurgie. A doua zi dimineaţă, pe 24 iunie, copilului de cinci ani i s-a extirpat o tumoare cerebrală de mărimea unei mingi de golf. A fost diagnosticat cu neuroblastom, un cuvânt pe care, după spusele tatălui său, nici un copil nu ar trebui să-l ştie.[3] După operaţie, Garrett a rămas orb, mut şi paralizat. Conectat la un ventilator care să-l ajute să respire, el trebuia să înveţe din nou să meargă, să vorbească şi să meargă la baie. Chiar dacă printr-o minune ar fi putut face asta, tot i se dădeau doar 50% şanse să supravieţuiască mai mult de cinci ani.

Soţii Miller au început să numere clipele care le mai rămăseseră alături de fiul lor.

Într-una dintre zilele de la mijlocul perioadei de tratament contra cancerului, privindu-şi fiul, Eric se gândea cum se scurge viaţa lui Garrett. În ciuda provocărilor cărora copilul trebuia să le facă faţă şi a îngrijorării legate de acestea, el şi-a dat seama de un lucru. A avut o revelaţie. Lucrând în domeniul medical, o industrie „unde oamenilor le sună întotdeauna ceasul", Eric şi-a dat seama de greşeală. Nu doar viaţa lui Garrett se putea încheia în orice moment, ci şi a lor. Nu exista nici o garanţie că măcar

cineva din familia Miller îi va supravieţui lui Garrett.

- Trebuie să ne trăim viaţa tot timpul, mi-a spus Eric. Şi asta pentru că nici unuia dintre noi nu i se garantează că va mai fi peste o oră sau două.

Oricât timp le-ar mai fi rămas, soţii Miller aveau să îşi trăiască viaţa din plin.

După ce Garrett a fost mutat de la secţia de terapie intensivă şi deconectat de la ventilaţia mecanică, tatăl său se întreba dacă mai există cineva care să ştie cum se simte el. Stând la fereastra spitalului, se ruga pentru un răspuns la disperarea care ameninţa să distrugă şi ultima speranţă pe care o mai avea familia sa.[4] Cam pe atunci, a aflat despre povestea lui Matt King, inginerul IBM şi faimosul biciclist orb.[5]

În toamna aceea, Eric şi-a dus fiul să-l întâlnească pe Matt King la un concurs de ciclism desfăşurat în apropiere, iar Garrett a avut şansa să se urce pe o bicicletă- tandem, să strângă mânerul cu propriile mâini şi să simtă pedalele sub picioare. A fost ziua în care speranţa a reînviat pentru Garrett. A dorit să meargă din nou cu bicicleta, ceea ce – fără ca el sau tatăl său să ştie – a fost începutul unui proces care avea să le schimbe viaţa nu doar lor, ci şi pe aceea a multor altor oameni.

Câteva luni mai târziu, Garrett i-a spus mamei lui că vrea să încerce să meargă cu bicicleta. Mama nu s-a lăsat convinsă uşor, dar copilul a insistat. La momentul acela, îi revenise vederea într-o oarecare măsură şi începuse să meargă puţin. Cu ajutorul mamei, Garrett s-a suit din nou pe vechea bicicletă şi a început să pedaleze. La început, mama a alergat după el, ajutându-l să-şi ţină echilibrul, în timp ce el pedala stângaci. Dar, curând, a început să-şi mişte picioarele mai repede decât putea ea alerga şi, scăpat din strânsoarea mâinilor ei, chiar dacă şi pentru un singur moment, a gustat libertatea de dinaintea momentului când cancerul pusese stăpânire pe corpul lui. În aceeaşi zi, tatăl lui a adus acasă o bicicletă-tandem nou-nouţă pentru a putea pedala împreună.

Şase luni mai târziu, pe 24 iunie 2001, după un an de

radioterapie şi chimioterapie, Garrett, în vârstă de şase ani, trecea linia de sosire la primul concurs de triatlon din viaţa sa. Tatăl său alerga în spatele lui împingând scaunul cu rotile. Se împlinea un an de când suferise operaţia în urma căreia rămăsese cu deficienţe.[6] Pentru cuplul tată-fiu, care trecuse prin atâtea necazuri, cursa a fost un mod de a declara lumii întregi, şi poate şi lor înşişi, că nu vor lăsa ca o tumoare să-i împiedice să trăiască şi să se bucure de viaţă. Datorită programului de tratament în care l-au înscris părinţii, speranţa de viaţă a lui Garrett a crescut la 90%.

Toate acestea se întâmplau acum 14 ani.

De la acea operaţie care l-a lăsat aproape invalid atâţia ani, Garrett a concurat alături de tatăl său în peste 12 competiţii de triatlon, iar o dată chiar de unul singur. Vederea, deşi nu i s-a restabilit complet, a revenit până la nivelul în care poate distinge obiecte şi umbre. Din punct de vedere legal, încă este considerat orb, dar poate face lucruri despre care doctorii spuneau altădată că sunt imposibil de realizat. Fără exagerare, Garrett este un miracol.

Aceasta nu este o carte despre miracole. Este o carte despre găsirea vocaţiei proprii, despre descoperirea menirii tale în această lume. Vocaţia este acel ceva pe care nu poţi să nu-l faci, este răspunsul la vechea întrebare: „Ce ar trebui să fac cu viaţa mea?”

Există cărţi despre cum să-ţi găseşti meseria mult visată sau cum să devii un bun profesionist – aceasta nu este una dintre ele. Află cine eşti cu adevărat este o carte despre vocaţie, un cuvânt a cărui definiţie s-a îndepărtat foarte mult de cea originară. Termenul vocaţie provine din cuvântul latin vocare şi înseamnă „chemare”. Iniţial a fost folosit în sens religios, ca în expresia „chemare la preoţie”. Şi, timp de secole, oamenii l-au considerat

ca atare – ceva rezervat unei elite, unui mic număr de persoane deosebite, care au avut norocul de a simţi chemarea.

Dar dacă nu este adevărat? Dacă există o chemare în fiecare dintre noi?

În această carte voi încerca să „recuperez” vechiul sens, cel conform căruia vocaţia înseamnă mai mult decât o profesie. Prin poveştile unor oameni obişnuiţi, voi arăta că, în mare parte, părerea noastră despre chemare, dacă avem o astfel de părere, este greşită. Calea spre o muncă plină de satisfacţii nu arată întotdeauna ca un plan bine pus la punct. Uneori, drumul spre ţelul propus este o experienţă haotică, iar modul în care reacţionăm contează mai mult decât ceea ce ni se întâmplă.

Fiecare capitol spune povestea cuiva şi ilustrează un concept important – una dintre cele şapte etape ale chemării. Şi, deşi poveştile sunt diferite, au toate un punct comun: toţi oamenii au fost uimiţi de ceea ce au descoperit. Cred că aceasta este povestea pe care nu o auzim suficient astăzi – una care ne-ar putea ajuta să ne înţelegem mai bine propria călătorie. Şi de unde putem afla asta mai clar decât din povestea unui copil de cinci ani care a învins cancerul şi a participat la un concurs de triatlon?

În cei 18 ani de viaţă, Garrett-Rush Miller a câştigat competiţia de triatlon Half Ironman, s-a căţărat pe Machu Picchu şi a obţinut rangul de Eagle Scout[7]. Atunci când nu este la şcoală sau nu se antrenează în sala de gimnastică, îşi petrece timpul ca voluntar alături de Wounded Warriors, o organizaţie caritabilă care îi sprijină şi îi încurajează pe veteranii de război. În momentul când scriu aceste rânduri, Garett se pregăteşte de absolvirea liceului şi, mai mult ca oricând, îşi doreşte o prietenă.

Când Eric mi-a trimis un e-mail cu noi articole din ziare despre povestea fiului său, i-am sunat imediat. Am vorbit cu amândoi în timpul pauzei de masă a lui Garrett şi am fost impresionat de optimismul lor şi de cât de importantă era perspectiva din povestea celor doi, care nu era povestea de succes a unui om provenit dintr-un mediu sărac sau vreo experienţă de ordin spiritual. Te îndemna să realizezi lucruri măreţe, dar şi foarte

practice. Tot ceea ce făceau aceşti oameni era să încerce să supravieţuiască, să dea un sens vieţii, şi aceasta era povestea în care mă regăseam.

L-am întrebat pe Garrett dacă s-a gândit vreodată cum ar fi fost viaţa lui dacă în ziua aceea nu ar fi ratat lovitura, dacă nu ar fi făcut cancer şi nu ar fi trecut prin 64 de săptămâni de chimioterapie.

„Niciodată nu m-am gândit la asta”, a spus Garrett.

Şi tatăl lui a recunoscut acelaşi lucru.

„Realitatea este că aşa ne-a fost dat şi trebuie să ne descurcăm cât de bine putem”, a explicat Eric.

Eric Miller a încercat întotdeauna să-şi orienteze copilul spre ceea ce acesta putea face, nu spre ceea ce nu putea. Iar această mică lecţie a dus la experienţe incredibile pentru amândoi. Darul pe care tatăl lui Garrett l-a făcut copilului său nu a fost protecţia împotriva durerii şi a suferinţei, oricât de mult şi-ar fi dorit Eric să i-o ofere. Şi-a ajutat copilul să vadă că nu schimbările sunt cele care fac viaţa extraordinară, ci modul în care le folosim.[8]

Corectarea cursului vocaţiei tale

La un anumit moment din viaţă, te-ai gândit că te-ai născut ca să realizezi ceva important. Dar a venit vremea liceului, apoi a facultăţii, iar părinţii te-au convins să devii avocat, şi nu brutar. Profesorul preferat ţi-a spus că facultatea de medicină e o mişcare mai inteligentă decât să te muţi la New York pentru a urma actoria. Iar tu i-ai crezut. Atunci când a început „viaţa adevărată”, ai renunţat, dar ai numit asta maturizare şi ţi-ai abandonat complet visul. Ai găsit scuze pentru că, nu-i aşa, a-ţi dori ceva extraordinar e ceva egoist şi imatur şi te-ai întrebat dacă vreunul dintre acele sentimente ale tinereţii a existat măcar vreodată.

Dar, chiar şi atunci, ai ştiut că greşeşti. Oricât de gălăgioasă devenise lumea sau oricât de ocupat erai, a existat întotdeauna ceva în interiorul tău – o voce care ţi- a şoptit în cele mai liniştite momente ale existenţei tale, reproşându-ţi viaţa pe care nu ai trăit-o. Dacă asculţi cu atenţie, încă o mai poţi auzi.

Oriunde te uiţi, vezi oameni care se scuză că nu şi-au urmat visul. Unii spun că „încă mai construiesc acel vis", alţii ridică cu indiferenţă din umeri declarând că încearcă în continuare să afle ce doresc să devină atunci când vor fi mari. Astfel de fraze par nevinovate, dar în realitate nu sunt deloc aşa. Sincer, mulţi dintre noi se simt blocaţi, trecând fără nici un ţel de la o slujbă la alta, fără să ştie sigur ce caută sau la ce să se aştepte. Ne-am acceptat soarta. Asta-i viaţa. Chiar dacă facem tot posibilul să fim realişti, suntem neliniştiţi. Ce altă mângâiere avem în afară de ideea vagă că nu suntem singuri?

Pe măsură ce intrăm într-o nouă eră a istoriei umanităţii şi speranţa medie de viaţă creşte, iar lumea devine un loc tot mai bun, plin de soluţii tehnologice, oamenii îşi pun întrebări tot mai profunde. Acum ne dăm seama că modul în care am muncit nu mai dă rezultate. Fabricile se micşorează, nu se măresc. O carieră profesională de 40 de ani e deja istorie. Omenirea necesită o nouă abordare a vocaţiei şi avem nevoie de ceva nou – sau poate de ceva foarte vechi.

Există o cale spre munca plină de satisfacţii care nu te obligă să te conformezi carierei alese de părinţi sau pentru care să-ţi compromiţi valorile. Nu va semăna cu nici o lecţie predată la şcoală şi probabil nici cu ceea ce ţi-au spus profesorii despre viitorul tău, dar te poţi baza pe ea. Sunt lucruri mai importante în viaţă decât ceea ce ţi se întâmplă, iar vocaţia înseamnă mai mult decât să pontezi o cartelă.

Dar cum putem găsi o astfel de cale ce pare dispărută de multă vreme?

Călătoria descrisă în această carte este o cale veche. Este calea artizanilor şi a meşteşugarilor – un drum vechi de secole, care necesită perseverenţă şi devotament –, este poteca îngustă pe

care puţini o găsesc. Vom urma aici exemplul dat de informaticieni şi pădurari, participând la acelaşi proces care a dat artişti celebri, misionari plini de compasiune şi antreprenori de succes.

Uneori va trebui să ai încredere în instinctul tău, alteori va trebui să faci lucruri neplăcute, chiar dureroase. Dar, pe măsură ce avansezi, pe drumul tău vor exista semne, repere care te vor asigura că mergi în direcţia cea bună.

Calea descrisă aici nu este un manual de viaţă. Este o bucată de pânză pe care să- ţi adaugi propria experienţă. Nu este un experiment ştiinţific cu rezultate previzibile şi nu va fi un program de autoajutorare menit să te inspire.

După ce am aflat poveştile a sute de oameni care şi-au găsit vocaţia, am identificat şapte caracteristici comune, ilustrate în capitolele următoare. Fiecare capitol spune cel puţin o poveste şi are la bază o temă:

1. Conştientizare
2. Ucenicie
3. Practică
4. Descoperire
5. Profesie
6. Măiestrie
7. Moştenire

Ai putea considera aceste teme ca nişte paşi, dar sunt mai degrabă etape care se suprapun şi care, odată începute, continuă pentru tot restul vieţii. De exemplu, după ce ai învăţat disciplina conştientizării, continui să o practici pe parcursul uceniciei,

căutând îndrumare tot timpul. La fel se întâmplă şi cu practica – este ceea ce continui să faci după ce ai căpătat o aptitudine.

Găsirea vocaţiei este un proces în sine. Deşi la început poate părea un haos, există o ordine care se naşte din acest haos. Şi, dacă te angajezi să urmezi aceste etape, cu atenţie şi perseverenţă, vei obţine ceva extraordinar, ceva de care poţi fi mândru.

Renunţarea la ceea ce ar fi putut fi

- O parte a problemei oamenilor este că se gândesc la tot ce s-ar fi putut întâmpla, mi-a spus Eric, după ce fiul lui a încheiat convorbirea telefonică. Cui îi pasă cum ar fi putut fi viitorul lui Garrett? Nu contează. În acest punct ne aflăm şi spre acest punct ne îndreptăm.

Am simţit în vocea lui acea tărie sufletească care l-a ajutat să se ocupe, mai bine de zece ani, de creşterea unui copil cu nevoi speciale, ca să nu mai vorbim în cariera lui ca paramedic şi infirmier. Mi-a povestit în continuare despre divorţul său şi mi-a mărturisit că a rămâne blocat în ceea ce ar fi putut fi doar îi împiedică pe oameni să-şi trăiască viaţa. Viaţa este plină de surprize şi nu ajută la nimic să te concentrezi pe regrete sau să încerci să recuperezi ceea ce ai pierdut.

- Poate că problema multor oameni, a adăugat el, este că se gândesc tot timpul la ce s-ar fi putut întâmpla dacă…? Cui îi pasă? Pur şi simplu s-a întâmplat.

Dar ce nu s-ar fi întâmplat, dacă Garrett nu s-ar fi îmbolnăvit niciodată?

- Este cu totul altceva, a recunoscut el, iar vocea i-a devenit mai blândă. Ne gândim tot timpul la acest aspect. Nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat. Viaţa mea ar fi fost cu totul alta.

Nimic din toate acestea. Nici triatlonurile, nici fundaţia pe care au înfiinţat-o, nici nenumăratele vieţi afectate – nimic nu s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi fost tragedia care a lovit familia Miller cu 15 ani în urmă. Datorită bolii lui Garrett, Eric încurajează astăzi alte persoane într-un fel care ar fi fost imposibil înainte. Activitatea sa în unitatea de terapie intensivă din spital îl ajută să vorbească tot timpul cu suferinzii.

- Am tot dreptul acum, datorită suferinţei lui Garrett, spune el.

Ce speranţă le dă acestor pacienţi? Ce încurajare le aduce suferinţa lui? Le spune să-şi ţină capul sus, chiar şi atunci când nu cred că mai este cu putinţă.

- Tot mai mulţi oameni îţi urmăresc viaţa, iar propriile vieţi şi provocări devin tot mai puternice datorită destinului tău. Ţi-am promis: viaţa ta contează, viaţa ta este importantă şi se întâmplă lucruri pe care nici tu nu le poţi înţelege pe deplin.

Aşa a procedat Eric, încurajându-şi fiul să facă la fel: să recunoască că orice se întâmplă în vieţile lor acum, oricât de greu ar fi este important. Să nu aştepte cea mai bună oportunitate sau ca lucrurile să se îmbunătăţească, ci să profite cât mai mult de viaţă. Întrebarea la care răspunde viaţa lui Garrett Rush-Miller este aceeaşi pe care mulţi dintre noi ne temem să o adresăm: Ce se întâmplă atunci când viaţa pe care trebuie să o duci nu seamănă cu aceea pe care ţi-ai planificat- o?

Fiecare dintre noi a avut în viaţă surprize şi eşecuri, dezamăgiri care au întrerupt ceea ce am crezut că este drumul nostru. În cele din urmă ne-am ales cu ceva ce pare a fi mai puţin un ţel personal şi mai mult un dezastru. Ascultându-l pe Garrett depănându-şi povestea, m-am întrebat dacă diferenţa dintre oamenii deosebiţi şi noi, ceilalţi, nu are de-a face mai puţin cu împrejurarea, ci mai mult cu hotărârea. Poate că toţi avem puterea să ne transformăm vieţile în poveşti importante dacă începem prin a considera dificultăţile drept oportunităţi.

Nu putem controla ce ne oferă viaţa, dar putem controla modul nostru de reacţie. Şi, pe măsură ce o facem, ne apropiem de o viaţă tot mai plină de satisfacţii, pe care nici un plan nu ar fi

putut să o prevadă. Pentru a ajunge în acest punct, trebuie să renunţăm la ceea ce credem că meritătm şi să acceptăm realitatea ca atare, lucru care ar putea duce la ceva mai bun decât ne-am fi putut imagina

vreodată.

Viaţa ta, deşi nu e o întâmplare, este plină de surprize. Scopul acestei cărţi este de a te ajuta să ştii cum să acţionezi atunci când apar aceste surprize.

---

[1] În SUA, sport de echipă pentru copiii între 4 şi 8 ani, bazat pe regulile simplificate ale jocurilor de baseball şi de softball (n.tr.)

[2] „Rush-Miller Foundation”, Rush-Miller Foundation, accesat la 1 august 2014, http: //rushmillerfoundation .org/.

[3] Patrice O'Shaughnessy, „Profiles: One Bike at a Time”, Nursingcenter.com, accesat la 1 august 2014, http://www.nursingcenter.com/Inc/JournalArticle? Article ID=756067.

[4] „Rush-Miller Foundation”.

[5] Matt King, Team King, accesat la 1 august 2014, http://thekinglink.com/.

[6] Loretta Sword, „Blindness Poses No Barrier to Determined Family”, Cheyenne Mountain Triathlon, 24 iunie 2001, accesat la 1 august 2014, http://rushmillerfoundation.org/images/PhotAlb/Cheyenne 2001/Chey2001.htm.

[7] Cel mai înalt rang obţinut de cercetaşi în SUA (n.tr.)

[8] Eric Miller şi Garrett Rush-Miller, interviu telefonic realizat de autor, 18 februarie 2014. Toate citatele directe provin din interviul nostru, dacă nu sunt notate altfel. S-au folosit surse anterioare pentru a completa povestea din fundal, reconfirmată

ulterior de către Eric şi Garrett.

I

PREGĂTIREA

ASCULTĂ-ŢI VIAŢA 1

Chemarea către ceva

vechi, nu către ceva

nou

Înainte să-i spun vieţii ce vreau să fac cu ea,

trebuie să las viaţa să-mi spună cine sunt.

PARKER PALMER

Nu poţi să „ştii pur şi simplu” care ţi-e vocaţia. Trebuie să cauţi indicii de-a lungul drumului, să descoperi ce îţi spune viaţa. Cunoaşterea vine odată cu practica.

Coridoarele spitalului Emory erau foarte aglomerate în ziua aceea, când Jody Noland îşi croia drum prin mulţime încercând să localizeze camera prietenului ei. Trecea pe lângă oamenii veniţi în vizită la cei dragi, gândindu-se îngrijorată: Cum i se poate întâmpla ceva atât de îngrozitor lui Larry?

Recent, Larry Elliott se hotărâse să-şi facă ordine în viaţă şi îşi vânduse afacerea de succes din domeniul asigurărilor pentru a ajuta copii aflaţi în suferinţă din întreaga lume. Împreună cu soţia sa, Bev, au început să lucreze ca asistenţi maternali la un cămin de copii din statul Alabama, ajungând apoi în funcţii de conducere la un alt cămin de copii de la periferia oraşului Atlanta. Se orientase către ceva nou în ceea ce considera el că va fi cea de-a doua jumătate a vieţii sale, dar avea la dispoziţie mult mai puţin timp decât credea.

Larry şi Bev au hotărât să plece, împreună cu familia, într-o mult aşteptată vacanţă în Europa. Era şansa de a petrece momente deosebite alături de copiii lor. Era excursia pe care toată lumea o aştepta cu nerăbdare.

Durerea a debutat în timpul zborului spre Italia, când Larry a simţit cum îi zvâcnesc tâmplele. La Florenţa, tomografia computerizată a relevat o tumoare la creier, iar familia a trebuit să-şi încheie vacanţa înainte de termen. În timpul zborului spre casă, comandantul a fost nevoit să piloteze avionul la o altitudine mai joasă, pentru a reduce presiunea din creierul lui Larry. În dimineaţa următoare era programat să intre în operaţie. La 48 de ani, Larry se lupta cu o tumoare cerebrală.

Camera lui nu a fost greu de găsit, după cum aminteşte Jody, mai târziu, în cartea ei: „Era cea din care oamenii se revărsau pe coridor”? Nu era spaţiu suficient pentru toţi prietenii pe care

Larry şi-i făcuse într-o viaţă. Şi, în ciuda durerii, Larry a făcut tot posibilul ca vizitatorii lui să se simtă bine.

În ziua aceea, comportamentul lui trăda o urgenţă. La un moment dat, şi-a întrebat soţia dacă îi adusese hârtie şi pix, ceea ce i s-a părut ciudat lui Jody. Mai târziu, a întrebat-o pe Bev ce însemna cererea lui, iar ea i-a explicat că Larry dorea să scrie o scrisoare fiecăruia dintre copiii lor, înainte de a fi operat. Nu ştia dacă va scăpa cu viaţă şi dorea să le transmită dragostea lui, recunoscând ceea ce era unic şi special la fiecare dintre copiii lui.

Larry a mai trăit încă nouă luni înainte de a pierde definitiv lupta cu cancerul.

În acelaşi an, Jody a mai pierdut alţi doi prieteni, amândoi în vârstă de 40 de ani, care au pierit subit. Moartea lor a fost un şoc pentru toţi. În timp ce privea cele trei familii îndurerate, Jody se gândea la mângâierea pe care cuvintele lui Larry au adus-o familiei sale. Suferea pentru copiii care „ştiau, fără îndoială, că părinţii lor îi iubeau, dar le lipseau foarte mult încrederea şi siguranţa pe care prezenţa fizică a acestora le-o oferea”. Se gândea neîncetat la scrisoarea lui Larry şi la schimbarea pe care aceasta o produsese.

Jody a început să spună şi altora povestea lui Larry. „Nu credeţi că asta ar trebui să facem cu toţii pentru oamenii pe care îi iubim?”, întreba ea încercând să atragă interesul. Şi mulţi îi răspundeau: „Da, dar eu nu sunt scriitor” sau „Da, dar nu am nici o idee de unde să încep”.

- Un mod de a ne cunoaşte harul, mi-a spus Jody, este atunci când ceea ce nouă ni se pare că e uşor nu e uşor şi pentru alţii. Mă tot gândeam, cât de greu poate fi? Poate îi pot ajuta pe oameni să o facă... Ceea ce le părea atât de greu multora mie îmi părea uşor.[10]

În cele din urmă, a cedat acestei chemări.

Jody a creat Leave Nothing Unsaid [Nu lăsa nimic nespus], un program şi o carte care ajută oameni de toate vârstele să scrie scrisori către cei dragi. Moartea lui Larry a inspirat-o, dar ideea nu a devenit realitate până când nu s-a hotărât să acţioneze. Se

tot gândea că cineva trebuia să facă ceva. În cele din urmă, şi-a dat seama că acel cineva era chiar ea.

La 58 de ani, Jody Noland începe să înţeleagă cum, zeci de ani, viaţa ei se îndreptase exact către acest moment. Face ceea ce s-a născut să facă şi, în ciuda situaţiei dificile, chiar neplăcute, a învăţat o lecţie importantă. Tot timpul viaţa a învăţat-o câte ceva, chiar şi în momentele dureroase. Şi, dacă nu ar fi fost atentă, s-ar fi putut pur şi simplu să rateze.

Fericirea este supraestimată

Sunt două poveşti pe care le auzim atunci când vine vorba de îndeplinirea unui vis. Prima este cea a unui bărbat sau a unei femei de succes. În această poveste vedem cum o persoană extrem de motivată depăşeşte momentele grele şi învinge dificultăţile pentru a obţine succesul. Mulţi dintre noi am crezut că aceasta este singura cale de a realiza ceva – doar prin tenacitate. Procesul este simplu: îţi stabileşti un ţel, munceşti din greu şi îţi atingi obiectivul. Poţi fi orice îţi doreşti, poţi realiza orice vrei; tot ce trebuie să faci este să munceşti din greu. Ai controlul deplin asupra destinului tău. Dar lucrurile nu sunt întotdeauna atât de simple.

În filmul The secret of my succes [Secretul succesului meu], Michael J. Fox joacă rolul unui tânăr ambiţios pe nume Brantley, care încearcă să pătrundă în lumea corporatistă. După ce a fost respins de nenumărate ori, el izbucneşte în timpul unui interviu eşuat pentru un loc de muncă: „Peste tot unde am mers astăzi, ceva nu a fost în regulă: prea tânăr, prea bătrân, prea scund, prea înalt. Oricare ar fi neajunsul, îl pot remedia. Pot fi mai în vârstă; pot fi mai înalt; pot fi orice”.[11]

La fel ca mulţi alţi oameni, şi Brantley crede că, dacă îşi pune ceva în gând, poate realiza totul. În final, îşi dă seama că secretul succesului nu înseamnă că, dacă obţii uneori tot ce doreşti, eşti întotdeauna fericit.

A doua poveste este opusul celei dintâi. În locul persoanei de

succes, ai o persoană hotărâtă. Ce-o fi, o fi. Viaţa trece, în ciuda a ceea ce vrem noi. Nu controlăm nimic şi, în final, uitându-te înapoi la viaţa ta, înţelegi că nu exista o altă cale. Dar unde este aventura – unde este scenariul tău? Şi cum rămâne cu nenumăratele poveşti ale celor aflaţi pe patul de moare şi care îşi mărturisesc regretul? Chiar şi atunci când vorbim despre „destin" şi „soartă", vrem să credem că deţinem controlul asupra vieţilor noastre. Trebuie să existe şi un alt drum.

Prima cale spune că poţi fi orice îţi doreşti; a doua spune că nu ai de ales. Dar poate că există şi o a treia cale. Ce-ar fi dacă scopul tău ar însemna mai mult decât obţinerea a ceea ce îţi doreşti? Ce-ar fi dacă ar exista unele lucruri pe care nu le-ai putut controla, dar modul în care ai reacţionat în faţa acestor situaţii a schimbat totul? Există un scop în viaţă sau doar ţopăim cu toţii într-un univers haotic? Toată lumea, începând cu erudiţii religioşi şi până la oamenii de ştiinţă şi consilierii în carieră, a reflectat la aceste întrebări. Aşa că să le analizăm pragmatic.

Iată ce ştim. Mulţi oameni sunt nefericiţi la serviciu, unde îşi petrec o mare parte din timp. Un sondaj recent a arătat că doar 13% din toată forţa de muncă este „logodită" cu slujba lor. Ceilalţi 87% se simt deconectaţi de la slujbă şi mai mult frustraţi decât împliniţi.[12] Aceste cifre nu ar trebui să fie o surpriză. Când o prietenă ne spune că îşi urăşte serviciul sau când un membru al familiei vorbeşte urât despre şeful lui, nu suntem şocaţi. Este o atitudine acceptabilă. Am fost obişnuiţi să considerăm munca drept o corvoadă, o activitate de rutină pe care o îndurăm în schimbul unui salariu. Iar asta este o problemă.

Când eşti blocat în îndeplinirea unei obligaţii, în loc să-ţi urmezi visul, nu eşti în forma ta cea mai bună. Cu toţii ştim asta. De aceea aflăm că tot mai mulţi > > > oameni îşi schimbă serviciul. Fac tot posibilul să fie fericiţi, dar eşuează lamentabil. Mulţi dintre noi am acţionat în acest fel, într-un anumit moment, când am renunţat la un lucru pentru promisiunea unuia mai bun. Şi am fost dezamăgiţi cînd am aflat că şi următoarea activitate sau relaţie era la fel de complicată ca şi aceea de care tocmai fugiserăm.

Dar poate că gândim total greşit. Poate modul cel mai rău de a fi fericit este să încerci să fii fericit. Reputatul psihiatru austriac Viktor Frankl susţine această idee în lucrarea sa. Supravieţuitor al Holocaustului, Frankl a cunoscut personal suferinţa şi aceasta l-a învăţat o lecţie importantă. Oamenii, a arătat el, nu sunt construiţi genetic să caute plăcerea şi să evite durerea. Ei vor să însemne ceva. În ciuda a ceea ce spunem, nu vrem fericirea. Pur şi simplu nu-i suficientă ca să ne satisfacă cele mai profunde dorinţe. Căutăm ceva în plus, ceva transcendent – un motiv pentru a fi fericiţi.1[3]

Terapia de salvare a vieţii pacienţilor sinucigaşi şi experienţa proprie într-un lagăr de concentrare nazist i-au arătat lui Frankl că există trei lucruri ce dau însemnătate vieţii: primul, un proiect; al doilea, o relaţie importantă; iar al treilea, perspectiva mântuirii prin suferinţă. A înţeles că, dacă oamenii aflaţi chiar în cele mai sumbre situaţii au ceva de făcut, ceva la care să revină a doua zi, înseamnă că încă mai au un motiv să trăiască. Manuscrisul la care lucra înainte să ajungă în lagăr şi speranţa de a-şi revedea soţia l-au ţinut în viaţă pe Frankl. Deoarece avea ceva de făcut, pe cineva care, credea el, încă îl mai aştepta şi o anumită atitudine faţă de suferinţă, el a supravieţuit, în timp ce alţii nu. Iar cartea sa de memorii, Omul în căutarea sensului vieţii, a devenit una dintre cele mai cunoscute lucrări ale secolului XX şi a influenţat milioane de vieţi.[14]

Ceea ce nu înţelegem adesea este că făurirea propriei noastre poveşti, chiar şi despre durere, este o abordare greşită. Trăirea în trecut sau obsesia viitorului nu te vor ajuta să te realizezi. După spusele lui Frankl, nu îţi învingi sentimentul de inutilitate concentrându-te asupra acestei probleme. Trebuie să găseşti un mijloc mai bun de distragere a atenţiei. Ceea ce, altfel spus, înseamnă că trebuie să te opreşti din încercarea de a fi fericit. Dar oare nu toată lumea vrea să fie fericită? Poate că nu. Viaţa este prea scurtă ca să faci ceva inutil, să-ţi iroseşti timpul cu lucruri care nu valorează prea mult. Ceea ce ne dorim cu toţii este să ştim că trecerea noastră pe acest pământ a însemnat ceva. Putem fi nebuni de plăcere doar până când începem să ne întrebăm care e scopul. Aceasta înseamnă că, dacă dorim adevărata mulţumire, trebuie să ne ridicăm deasupra

meschinăriei propriilor dorinţe şi să facem ceea ce ni se cere. Vocaţia apare atunci când acceptăm durerea, nu când o evităm.

Din păcate, tragediile sunt inevitabile. Lucruri rele li se întâmplă oamenilor buni, indiferent dacă vor sau nu. Totuşi, destinul nostru nu este determinat de gradul în care reuşim să parăm loviturile sorţii, ci de felul în care reacţionăm atunci când acestea apar. Durerea şi suferinţa, deşi sunt obstacole care ne intimidează, nu sunt suficient de puternice să ne ţină la distanţă de scopul nostru. De fapt, uneori pot fi chiar catalizatorii unor astfel de descoperiri.

Este lecţia pe care Jody Noland a învăţat-o de la prietenul ei Larry şi pe care aproape a uitat-o atunci când soţul ei se afla pe patul de moarte.

Frica cea bună

Frica este un inhibitor puternic, dar poate fi şi un factor eficient de motivare. Teama de eşec sau de respingere poate fi nesănătoasă sau iraţională, dar teama de a nu le spune celor dragi cât de mult ţii la ei este plină de consecinţe. Prin urmare, nu toate temerile sunt rele. Unii oameni lasă teama să le conducă viaţa.

Ei evită riscurile, sperând să reducă posibilitatea de eşec, şi, de fapt, se îndreaptă în direcţia opusă vocaţiei. Secretul este să ştii când să-ţi asculţi frica.

În 2009, soţul lui Jody, Mike Noland, a fost diagnosticat cu cancer hepatic în stadiul IV. Jody a început să caute informaţii pe internet despre prognosticul său. Dându-şi seama că soţul ei nu mai are mult de trăit, a început să se pregătească pentru ceea ce era inevitabil. Totuşi, Mike avea alte planuri.

Modul său de a face faţă situaţiei era să nege iminenţa morţii.

După spusele lui Jody, el „s-a retras în carapacea lui”, refuzând să admită realitatea. Nu citea nimic despre starea lui, nu le punea nici o întrebare doctorilor şi îşi continua viaţa ca de obicei – bineînţeles, cu excepţia tratamentelor regulate de chimioterapie şi radioterapie.

- Pe când se întâmplau toate astea, mi-a povestit Jody, el era preocupat de clienţii lui sau dacă era momentul să încheie un contract de vânzare-cumpărare a afacerii sale. Faptul că acţiona în felul acesta însemna că îşi acceptase sentinţa la moarte sigură. În ziua în care a încheiat contractul, mintea a început să i se întunece.

În timp ce o ascultam pe Jody depănându-şi povestea la telefon, după ani de zile de la acel eveniment, încă mai auzeam durerea din vocea ei. Simţeam tensiunea. Îl rugase pe Mike să le scrie scrisori copiilor săi, un gest care avusese un impact deosebit asupra familiei lui Larry. De fapt, impresionată de gestul prietenului ei, începuse să-i ajute şi pe alţii să facă la fel, predând lecţii de scriere a unor scrisori, prin intermediul cărora oamenii găseau puterea să transmită cuvinte de sprijin celor dragi. Dorea ca şi familia ei să primească aceeaşi mângâiere ca aceea pe care o dăruise ea străinilor. Dar soţul ei s-a împotrivit. Nu considera că boala lui era atât de gravă. Şi, după săptămâni în care a încercat să-l convingă, chiar şi apelând la scrierea scrisorilor în locul lui, Jody a renunţat, în cele din urmă, hotărâtă să-şi aline soţul în timpul care le mai rămăsese.

Cancerul l-a omorât repede pe Mike. După trei luni de la diagnosticare, a murit fără să fi început vreodată o singură scrisoare. După înmormântare, fiica sa, Nancy, a întrebat-o pe Jody dacă el scrisese vreo scrisoare ca acelea pe care mama sa vitregă îi învăţase pe alţii să le scrie. Jody era distrusă. Îşi dădea seama de neputinţa ei. În ciuda încurajării şi a cicălelilor ocazionale, nimic nu a mers. Cunoştea puterea redactării scrisorilor, impactul pe care îl au câteva cuvinte de încurajare. Dar acum nu existau scrisori pentru Nancy, nu erau cuvinte de sprijin din partea tatălui ei decedat şi nu aveau să mai fie niciodată.

După moartea lui Mike, Jody s-a întrebat dacă să mai continue

lecţiile de redactare a scrisorilor.

- Concluzia imediată a fost că trebuia să renunţ la acest vis, îşi aminteşte ea în cartea sa. Cum puteam să-i învăţ pe alţii să facă asta, când eu am dat greş atât de lamentabil în propriul meu cămin? Se întreba dacă aceasta fusese, de fapt, vocaţia ei. Chiar m-am gândit că înţelesesem greşit, a mai scris ea.

Jody şi-a donat manualele pe care le scrisese, păstrând doar unul, ca amintire, şi s-a lăsat pradă suferinţei.

Un an mai târziu, a sunat-o un bărbat care căuta un exemplar din manualele sale. Soţia celui mai bun prieten al său era pe moarte din cauza unui cancer mamar şi dorea să le scrie o scrisoare celor două fiice ale sale. Era distrusă şi nu ştia cum să înceapă sau ce să spună. Jody i-a explicat că nu mai preda lecţii de redactare a scrisorilor, dar i-a trimis femeii singurul manual care îi mai rămăsese. Moartea ei era atât de apropiată, scrie ea, încât au trimis un curier să ia cartea.

După câteva săptămâni, Jody a primit un bilet de mulţumire. Deoarece manualul o ajutase pe mama muribundă să-şi exprime, în scris, iubirea pentru fiicele ei, aceasta şi-a putut petrece ultimele săptămâni de viaţă în linişte. Jody a plâns. În tot acel timp se temuse de eşec, de a încerca şi de a nu izbuti, dar abia atunci înţelegea care era într-adevăr miza. Ştia că lucrul de care trebuia să se teamă cel mai mult era eşecul de a răspunde acestei chemări, indiferent cât de mult o durea.

- Mai degrabă încerc şi dau greş decât să nu încerc, a spus ea.

Ce învăţăm din basme

La începutul fiecărei poveşti ne este înfăţişat ceva ce seamănă foarte mult cu o viaţă normală. Cu mult timp înainte ca eroul să ucidă un dragon sau să pornească într-o călătorie, eroina se află într-un loc obişnuit, visând la ceva mai bun. În Frumoasa şi Bestia

(filmul meu Disney preferat), Belle îşi cântă dorinţa de a cunoaşte mai mult decât „această viaţă de provincie”. În Războiul stelelor, Luke de-abia aşteaptă să evadeze din plictiseala vieţii de fermier, iar în Vrăjitorul din Oz, Dorothy cântă despre „viaţa de dincolo de curcubeu”. Vieţile noastre sunt bântuite de fantoma a ceea ce ar fi putut să fie.

E uşor să-i ignori pe aceşti oameni considerându-i visători sau chiar complet nebuni. Dar există ei în realitate? Înainte ca o serie de evenimente să aşeze eroul pe traseul destinului său, există sentimentul că, în viaţă, trebuie să existe mai mult decât asta. Poate că simţi chiar acum lucrul acesta. Într-un moment important, totul capătă sens, aşa cum s-a întâmplat în cazul lui Eric Miller, când şi-a dat seama că viaţa fiului său nu se scurgea mai repede decât propria lui viaţă şi când Jody Noland a văzut cât de importantă putea fi o scrisoare de la cineva drag. Asta este ceea ce povestitorii numesc „un eveniment incitant”, momentul în care totul se schimbă, iar povestea unui om obişnuit, care duce o viaţă obişnuită, capătă proporţii mitice. Dar, pentru ca aceasta să se întâmple, trebuie să se mai declanşeze ceva. Eroina trebuie să intre în poveste, fie din propria-i alegere, fie din obligaţie. Belle pleacă să-şi găsească tatăl. Luke pleacă de acasă cu Obi-Wan. Dorothy este luată pe sus de o tornadă. În orice poveste există un moment când un personaj trebuie să se hotărască să devină mai mult decât un spectator. Este un moment important, care întotdeauna pare să se petreacă în conştiinţă înainte de a se desfăşura în viaţa reală. Această opţiune este totuşi mereu precedată de ceva mai profund, de un sentiment agasant că trebuie să existe ceva mai mult.

De aceea, oamenii ştiu când sunt chemaţi spre o misiune importantă. Recunosc imediat imboldul de a face un pas înainte şi de a realiza ceva măreţ, pentru că aşteptau acest imbold. Înainte să apară chemarea, trebuie să avem acel sentiment care să ne trezească spre scopul nostru.

Prin urmare, conştientizarea este cea care ne pregăteşte pentru vocaţia noastră.

Înainte de a şti care îţi este vocaţia, trebuie să fii convins că eşti chemat spre ceva. Nu contează dacă ştii ce este acel ceva. Pentru

a-ţi dezvolta conştientizarea, trebuie să fii dispus să acţionezi, să grăbeşti pasul şi să vezi ce se întâmplă. Şi, după ce te-ai convins că scopul nu te va găsi, că tu va trebui să-l cauţi, eşti pregătit. Totuşi, până când nu faci această alegere, te vei simţi frustrat văzând cum oamenii reuşesc şi punând succesul lor pe seama norocului sau a unui avantaj injust. Şi procedând ca atare, te vei amăgi singur.

Adevărul este că unii oameni chiar sunt norocoşi, iar alţii s-au născut cu multe privilegii, dar ce importanţă au acestea pentru tine? Încă mai ai o chemare.

Vocaţia poate însemna o mulţime de lucruri, dar nu e de ajuns. Şi totuşi, trebuie să-i răspunzi.

Înainte să începi munca vieţii tale, trebuie să te pregăteşti. Şansele apar în calea tuturor, dar numai cei pregătiţi le recunosc. Nu ai nevoie de vreun plan măreţ. Trebuie să fii doar puţin nemulţumit. Trebuie să ai o vagă premoniţie că lumea nu e dreaptă în totalitate. Asta este conştientizarea: sentimentul că e posibil ceva mai mult.

Nu ai nevoie de un prilej fericit sau de o oportunitate excelentă; nici măcar nu-i nevoie „doar să ştii”. Ceea ce-ţi trebuie într-adevăr este dorinţa şi bunăvoinţa de a începe. Numai atunci te poţi dărui muncii care ţi se solicită, şi doar cu acest prilej vei şti ce merită cu adevărat. Fără cunoaştere, nu vei putea recunoaşte oportunităţile ce vor veni. Şi ele vin întotdeauna la cei care ţin ochii deschişi.

Frica cea rea

Eu nu am un vis. Era teama care, în ziua aceea, îmi bântuia gândurile şi îmi stăruia în minte. M-am cufundat în scaun, înconjurat de o sută de perechi de ochi plini de speranţă. Eram cu toţii acolo, adunaţi în acea cameră multifuncţională (care, în ziua aceea, îndeplinea rolul de centru de conferinţe) pentru

acelaşi motiv. Să ne căutăm visul. Să găsim acel lucru pe care inimile noastre îl căutau.

Unii dintre noi doreau să devină romancieri; alţii visau să îşi deschidă propriile agenţii de publicitate sau să călătorească în America de Sud pentru a realiza filme documentare. Fiecare visător întruchipa un vis unic şi frumos, o meserie specială de care lumea avea nevoie. Pasiunea din încăpere era molipsitoare, ceea ce întărea sentimentul că nu meritam să mă aflu acolo.

- Care este visul tău? era întrebarea obligatorie, de început, şi cu toţii ne străduiam să dăm un răspuns de calitate. Era chiar ceva ce trebuia să avem înscris pe ecusoanele noastre. Cred că pe ecusonul meu era scris ceva profund şi greu de definit precum „catalizator creativ”. Cu alte cuvinte, nu ştiam.

Habar n-aveam care îmi era visul sau ce căutam acolo. Când oamenii m-au întrebat ce voiam să fac cu viaţa mea, am răspuns folosind cuvinte mari, extravagante şi fraze complicate care, pentru mine, nu însemnau mare lucru, dar îi făceau pe ceilalţi să mă privească fix, fiind prea intimidaţi ca să-mi mai pună şi alte întrebări. Şi exact asta era şi intenţia mea.

> > >

- Vreau să fiu un şerpaş care spune poveşti, i-am replicat unui tip ce purta cu el un i-Pad.

El a dat din cap aprobator, iar în ochi i s-a citit teama de a-mi mai pune vreo întrebare. Misiune încheiată.

De câteva ori, în timpul conferinţei, am vorbit despre ocupaţia mea zilnică, dar asta era ceva plictisitor şi deloc original. Stiam sigur că visul meu însemna ceva nou şi interesant, ceva care se găsea „acolo undeva”, un lucru pe care nu-l mai făcusem niciodată înainte, dar l-aş fi recunoscut imediat ce ar fi apărut la orizont. La un anumit moment, în timpul conferinţei, ar fi venit către mine, m-ar fi salutat cu un zâmbet şi ne-am fi continuat restul vieţii împreună.

De fiecare dată când răspundeam unei alte întrebări, mă simţeam de parcă m-aş fi demascat singur, iar oamenii începeau să vadă prin mine şi mă compătimeau. Eu, nefericitul rătăcitor, care mă

aflam la o conferinţă despre visuri şi nu aveam un vis. Tipul fără viziunea viitorului, doar cu un ecuson fantezist. Şi, pe când mă pregăteam să mă ridic de la masă cu o scuză şi să mă strecor pe uşa din spate, primul vorbitor a urcat pe podium. Cu doar câteva cuvinte, mi-a spulberat iluziile.

- Unii dintre voi, cei aflaţi astăzi aici, nu ştiţi care vă este visul, a spus el. De fapt, majoritatea dintre voi nu ştiu.

Am privit în jur şi am văzut zeci de capete aprobând la unison. Temător, am făcut la fel, puţin îngrijorat, gândindu-mă la cei care mă priveau, dar renunţând în cele din urmă şi gustând libertatea care venea odată cu recunoaşterea faptului că nu ştiam ce făceam.

- Dar adevărul este, a continuat el, că ştiţi cu adevărat care este visul vostru… Doar că vă este teamă să recunoaşteţi.

Eram deznădăjduit. Imediat ce a rostit aceste cuvinte, mi-a venit în minte un alt cuvânt: scriitor.

Acum nu-mi mai era teamă de eşec. Mi-era teamă că nu voi încerca.

Ce se întâmplă dacă nu ştii ce trebuie să faci? Sau dacă nu ai nici o idee care este pasiunea ta? Acestea sunt întrebările pe care ni le punem atunci când încercăm să ne dăm seama ce ar trebui să facem cu vieţile noastre. Sunt întrebări bune – şi eu mi le-am pus –, dar nu sunt întrebările potrivite. Atunci când spunem că nu ştim ce să facem, ceea ce facem de fapt este să punem o întrebare mai profundă. Ceea ce dorim să ştim este: „Îmi poţi promite că nu o să dau greş”?

Iar răspunsul este nu. Bineînţeles că nu. Nimeni nu poate promite asta.

Mulţi oameni îşi irosesc cei mai buni ani din viaţă aşteptând să apară o aventură, în loc să pornească în căutarea ei. Ei cedează în faţa situaţiei existente şi visează la o viaţă ce va fi diferită cândva. Chinuiţi de indecizie, ei aşteaptă, nesiguri de calea corectă pe care să o urmeze. Şi, în timp ce aşteaptă, ratează şansa de a trăi. Singura opţiune deşteaptă este să se mişte, să nu aştepte un moment mai bun şi să aleagă direcţia în acest moment. Da, aţi putea da greş, dar cu toţii ştim ce se întâmplă atunci când nu încerci – nimic. Cu siguranţă vor exista denivelări pe drum, chiar şi viraje greşite, dar, cel puţin, vă mişcaţi.

Adesea ne gândim la vocaţie ca la ceva care vine spre noi, o revelaţie ce apare atunci când te aştepţi mai puţin. Dar adevărul este că, oarecum, ea deja a venit. Deja ai o idee despre ce vrei să faci cu viaţa ta, chiar dacă nu ştii sigur ce. Secretul este să găseşti vocaţia ascunsă în viaţa ta. Asta am învăţat în momentul în care am început să mă consider scriitor. Am pornit în căutarea răspunsurilor şi am descoperit că unele existau deja în mine.

Toţi vrem „pur şi simplu să ştim” ce trebuie să facem cu vieţile noastre pentru ca misiunea noastră să ne fie clarificată, dar vocaţia nu funcţionează aşa. Nu este niciodată clară şi rareori evidentă, mai ales atunci când eşti la început. Însă, după ce ai făcut acei primi paşi, după ce te angajezi pe un anumit curs al acţiunii, începi să vezi ce s-a aflat acolo dintotdeauna.

Mulţi dintre noi au o bănuială secretă că trebuie să fie mai mult în viaţă decât asta. Înţelegem că fiecare are un rol de jucat într-o poveste mai mare. Chiar dacă nu suntem siguri care este rolul nostru, ştim că există ceva. Puţinii „norocoşi” care îşi găsesc vocaţia depun mărturie în acest sens. Ştiau că exista un obiectiv acolo, undeva, şi erau hotărâţi să-l găsească. Modul lor de acţiune a fost să facă primul pas, să rnvmgă mitul lui „pur şi simplu ştii” şi să se decidă să treacă oricum la fapte. Şi, la fel ca tine, au învăţat o lecţie importantă: luciditatea vine odată cu acţiunea.

La un moment dat, trebuie să recunoşti acest ghiont, aluzia unei şoapte care spune că viaţa a refuzat să te ajute. Toţi înţelegem într-o oarecare măsură ce trebuie să facem cu vieţile noastre. Poate că nu ne dăm seama de această înţelegere sau poate că am

pierdut-o, dar ea este acolo, aşteptând să fie descoperită. Nu avem nevoie de o hartă, ci de o lopată – de un set de unelte ca să începem să săpăm. Credeam că vocaţia e ceva ce ştii pur şi simplu că ai, iar dacă nu şti, atunci nu ai o chemare. Dar am ajuns să înţeleg că nu despre asta e vorba. Chemarea este ceea ce ai atunci când priveşti înapoi la viaţa ta şi înţelegi ce tot încearcă să te înveţe.

Ce ai face dacă ai putea face ceva? Fiecare are un răspuns la această întrebare. Ai putea să-ţi petreci întreaga zi împreună cu copiii, să călătoreşti prin lume sau, în cele din urmă, să scrii o carte. Ai putea acorda o perioadă importantă unei idei de afaceri sau poate, cu resursele potrivite, ţi-ai putea cumpăra un aparat de fotografiat cu care să faci poze în parc, toată ziua. Sau, poate, ai sta pur şi simplu pe terasă şi ţi-ai sorbi cafeaua alături de soţie, acceptând toate lucrurile mărunte din viaţă. Dacă eşti suficient de curios, toţi au un răspuns la întrebare – şi acesta este un indiciu important.

Problema este că foarte puţine vieţi arată, cât de cât, cum am vrea noi să arate. Ceea ce ne împiedică să trăim viaţa pe care o dorim este teama. Ne este teamă de necunoscut şi de ceea ce am putea pierde – siguranţa, reputaţia, viaţa noastră. Asta este ceea ce ne reţine de la munca vieţii noastre şi ne amorţeşte conştientizarea chemării – misterul. Ne temem de ceea ce nu cunoaştem. Dar adevărul este că nu vei fi niciodată pe deplin lucid. Aşa cum Maica Tereza spunea odată, rareori vei avea încredere.[15] Teama, indecizia, necunoaşterea – acestea sunt piedicile care te împiedică să mergi mai departe. Şi nu dispar niciodată. Dar dacă e să găseşti ceea ce eşti destinat să faci, va trebui să acţionezi oricum. Ce încerc să spun este că vocaţia cere muncă. Găsirea vocaţiei tale va impune o călătorie în care să-ţi înfrunţi teama şi care va dura toată viaţa. Cu ce începe această călătorie? Primul pas este cunoaşterea. Descoperirea a ceea ce viaţa îţi spune deja. Şi, pe când încerci să descoperi acest mister, gândeşte-te la încă o întrebare, una mult mai constructivă: ce se întâmplă dacă nu faci asta? Asta ar trebui să te înspăimânte cu adevărat.

Viaţa îţi vorbeşte

Mulţi oameni cutreieră prin viaţă fără să îşi dea seama de misiunea lor, urmând, orbi, capriciile lumii. Pentru ei, cei care îşi ating potenţialul par să aibă un dar extraordinar. Dar dacă urmărirea vocaţiei nu e un lux rezervat unei elite? Dacă ar trebui să-ţi trăieşti viaţa pe deplin? De unde ai începe?

Ascultă-ţi viaţa. Este sfatul lui Frederick Buechner. Autor care a fost o perioadă profesor şi apoi preot, el a observat că găsirea vocaţiei se referă mai puţin la mari momente de descoperire şi mai mult la o obişnuinţă a conştientizării. „Vezi misterul de neînţeles care este viaţa”, scria el. „În plictiseala şi durerea ei, cât şi în emoţia şi bucuria ei: atinge, gustă, miroase calea ta spre esenţa ei sfântă şi tainică, pentru că, în ultimă instanţă, toate momentele sunt momente-cheie…”[16]. Conform lui Buechner, conştientizarea nu apare pur şi simplu, ea trebuie cultivată.

Dacă acorzi atenţie vieţii tale şi lecţiilor pe care ea te învaţă, nu te vei simţi atât de pierdut. Povestea ta nu va arăta ca o serie de evenimente incoerente, ci, mai degrabă, ca un basm frumos ce se desfăşoară în faţa ta. Vei înţelege fiecare cădere, inconvenient şi frustrare ca pe ceva mai mult decât pare a fi. Şi, poate, în timp ce o asculţi, viaţa îţi va vorbi.

S-ar putea să te trezească dis-de-dimineaţă sau târziu în noapte şi să îţi spună ce eşti menit să faci cu darurile, pasiunile şi talentele tale. Această voce te-ar putea ajuta să înţelegi ce ţi s-a întâmplat şi ţi-ar putea oferi îndrumare. Sau ar putea descurca firul care leagă un subiect la care nu te-ai gândit niciodată până acum. Problema nu e neapărat ce spune vocea. Bineînţeles că este importantă, dar nu o putem controla. Problema este să ascultăm.

Într-o lume plină de lucruri care ne atrag atenţia, tocmai asta suntem înclinaţi să nu facem. Mai degrabă, am cumpăra o carte, ne-am înscrie la un seminar sau am participa la o conferinţă care să ne instruiască. Faceţi acest pas. Urmaţi acest program. Aderaţi la aceste şase principii. Dar astfel de experienţe sunt

substituenţi slabi pentru „misterul de neînţeles” care este viaţa, după cum scrie Buechner. Am fost educaţi să credem că orice este posibil, că potenţialul nostru este nelimitat şi că avem dreptul la visurile noastre. Dar poate că nu este atât de simplu să-ţi găseşti vocaţia.

Toţi dorim să începem cu talentul nostru, cu ceea ce putem face. Dar oare când ai apreciat bine ce poţi să faci? Oamenii fac întotdeauna lucruri care îi uimesc şi pe ei înşişi. Vocaţia îţi depăşeşte talentul şi pune la îndoială potenţialul. Iar atunci când s-a încheiat călătoria, chiar şi tu eşti surprins. Doar pentru că poţi deveni astronaut sau vânzător de ziare, nu înseamnă că şi trebuie să o faci. Fiecare persoană este responsabilă nu numai de ceea ce poate face, ci şi de ceea ce este destinată să facă. Conform autorului şi activistului Parker Palmer, nu-i spune vieţii ce vrei să faci cu ea; ascultă ce vrea ea să facă cu tine[17].

Practic, iată cum funcţionează. Caută evenimentele importante din viaţa ta şi notează-le pe o bucată de hârtie. Scrie tot ce-ţi aminteşti important, chiar şi lucrurile care ţi se par prosteşti sau irelevante, dar îţi vin în minte dintr-un motiv oarecare. Nu încerca să descifrezi înţelesul; doar notează tot ce gândeşti. Atunci când ajungi la capătul listei, caută un fir comun, o temă ce apare mereu. Vezi cum un eveniment, fără intenţie sau fără a fi planificat de tine, l-a influenţat pe celălalt? Cum drumul spre cina de la o oră târzie din noapte te-a făcut să întâlneşti iubirea vieţii tale? Cum o serie de stagii inutile ţi-au influenţat alegerea carierei? Vei începe să vezi o temă comună, un fir clar care leagă toate aceste evenimente.

Va fi clar de la început? Evident că nu. Este doar începutul. Dar acest proces este mai puţin complicat decât credem. Viaţa, deşi este un mister, încearcă să-ţi spună ceva. Asculţi?

Nimic nu se iroseşte

Când Mike Noland s-a îmbolnăvit, Jody s-a gândit să-şi părăsească noul serviciu, acela de a ajuta oamenii să scrie scrisori către cei dragi. Era mult de muncă, descurajator adesea.

După moartea lui, ea chiar a renunţat – pentru o vreme. Copleşită de durere şi dezamăgită, şi-a abandonat visul care, odată, îi captivase imaginaţia şi o umpluse de speranţă.

Totuşi, când a văzut că doar un mic manual a schimbat lucrurile în viaţa unei muribunde, visul lui Jody a renăscut. În ciuda tragediilor prin care trecuse, trebuia să reziste. Preţul de a nu acţiona era prea mare. Văzuse asta în ochii fiicei sale vitrege, care nu avea să cunoască niciodată acea mângâiere cunoscută de alţii. Posibilitatea de a-i ajuta pe alţii să evite această durere era ceea ce o făcea pe Jody să continue.

- Dumnezeu nu iroseşte nimic, mi-a spus în timpul unei conversaţii telefonice, amintindu-şi de cariera sa de 16 ani de la IBM, înainte de a demisiona pentru a-şi ajuta soţul să-şi dezvolte afacerea şi pentru a-şi îngriji familia. Toate acestea au jucat un rol în poziţia în care se află ea astăzi.

În perioada petrecută la IBM, Jody s-a ocupat de evaluarea angajaţilor. Lăuda şi susţinea lucrurile bune din oameni chiar şi atunci când transmitea feedbackuri dificile.

- Întotdeauna încercam să văd dincolo de faţadă, îşi amintea ea. Dorea să treacă dincolo de conversaţia tipică: „Ce ai făcut recent pentru mine?” „Pentru mine era un lucru firesc pe care îl faci pentru oameni… dar apoi am realizat cât de rar se întâmplă asta”.

Prin lecţiile şi prelegerile sale, Jody ajută oamenii să vadă lucrurile bune în aceia pe care îi iubesc şi să înveţe să le exprime. De fapt, ea foloseşte darul afirmării pe care l-a învăţat la IBM.

După şapte ani de lucru într-o organizaţie non-profit, pot să afirm că nimic nu se iroseşte. Nici o slujbă, nici o sarcină, nici un obstacol nu sunt inutile dacă vrem să vedem cum se potrivesc vocaţiei noastre. Uneori, mă simţeam frustrat când trebuia să îndeplinesc o anumită sarcină sau să răspund la alt e-mail. Aveam impresia că eram tras înapoi. Dar acum îmi dau seama de adevăr. Nu trece o zi fără să nu folosesc vreo deprindere învăţată în urmă cu şapte ani. A însemnat pregătirea pentru ceea a urmat. Pe măsură ce îţi analizezi propria chemare, vei fi surprins cum

experienţele tale anterioare uneltesc ca să te conducă în direcţia muncii vieţii tale. Trebuie doar să asculţi.

Ascultarea propriei vieţi începe cu ceea ce nimeni dintre noi nu vrea să facă, cu ceea ce Larry Elliott a ales să facă, iar Mike Noland nu a făcut. Trebuie să-ţi imaginezi propria moarte. Atunci când îţi va veni timpul, ce vei regreta că nu ai făcut? Ce ţi-ai dori să faci dacă ai avea mai mult timp şi ce ţi-ar părea banal? Gândeşte-te la ce ţi-e teamă că pierzi – acestea sunt lucrurile care merită cel mai mult.

O modalitate de a aprofunda această conştientizare este să îi priveşti pe ceilalţi oameni. Fii atent la cei care îşi iubesc viaţa şi vezi ce fac. Ce au ei şi nu ai tu?

> > > >

Poţi învăţa o mulţime de lucruri din ceea ce, iniţial, seamănă cu invidia – adică ceea ce îţi lipseşte. S-ar putea să vezi pe altcineva iubindu-şi viaţa, înainte ca tu să o iubeşti pe a ta. În fond, iubirea este cea care uneşte totul şi susţine vocaţia atunci când nimic altceva nu o face. Nu este gelozie meschină dacă facem un pas înainte şi acţionăm în privinţa acestor sentimente.

Într-un fel, trebuie să devenim iar copii, să fim atenţi şi să-i ascultăm pe alţii, imitând comportamentul care ne place, astfel încât să putem creşte. Observarea exemplelor de fiecare zi ale celor care nu şi-au compromis vocaţia, ci au perseverat, înfruntând dificultăţile, vă va inspira să vă grăbiţi.

Când ai dubii, asumă-ţi responsabilitatea

Cred că v-am convins până acum că acesta nu este un proces pasiv. Trebuie să vă asumaţi această cale. Iar acest lucru nu va fi întotdeauna uşor.

În lumea contemporană, avem o problemă cu asumarea obligaţiei. Se pare că, peste tot unde priveşti, vezi o lipsă de asumare a obligaţiei sau de urmărire a ei până la capăt.

Conducătorii se eschivează în faţa responsabilităţilor. Politicienii dau vina pe „celălalt partid”. Mulţi oameni trec de la o slujbă la alta, fără să-şi asume vreodată, în totalitate, responsabilitatea vreuneia dintre ele. La un oarecare nivel, cu toţii ne străduim să ne angajăm în munca potrivită aspiraţiei noastre. Suntem obişnuiţi să experimentăm o activitate de la şase luni la câţiva ani, apoi să ne punem în mişcare. Dar vocaţia nu este aşa. Nu este ceva care să încerci; este acel ceva care devii.

Atunci când procedăm în acest fel, când nu ne dedicăm complet muncii pe care ne-am născut să o îndeplinim, facem lumii întregi – şi nouă înşine – un deserviciu. Este necesară asumarea responsabilităţii. Aceasta ne învaţă cum să schimbăm o răsplată imediată cu o recompensă pe termen lung, demonstrându- ne că unele schimbări necesită timp. Odată cu învăţarea acestei discipline a menţinerii pe cursul ales, caracterul nostru se dezvoltă. Aceasta este scadenţa pentru răbdare, bucuria de a vedea ceva dezvoltându-se şi care nu ar fi existat dacă nu ţi-ai fi petrecut toţi acei ani perseverând.

Însă nu se rezumă totul doar la asumarea obligaţiei; este vorba şi despre perseverenţă. Nu poţi găsi pasiunea dacă nu înaintezi prin durere. Acest lucru lam învăţat de la Jody Noland şi din studiul lui Viktor Frankl: descoperirea vine odată cu dăruirea. Trebuie să căutăm să ne înţelegem suferinţa prin viziunea mântuitoare asupra omenirii, alegând să vedem binele în locul răului din această lume. În caz contrar, provocările pe care le întâlnim ameninţă să ne consume, abandonându-ne unei vieţi pline de cinism şi regrete. Nu ne putem lăsa prinşi în mrejele a ceea ce ar fi putut fi – trebuie să mergem înainte, să ne grăbim atunci când vin timpuri vitrege.

Bineînţeles că vor fi şi eşecuri, dar cu ele vin lecţiile care trebuie învăţate. Uneori, poţi să-ţi asumi greşit responsabilitatea, ceea ce este în regulă, fiindcă este mai bine decât alternativa – nimic. Aţi asuma greşit obligaţia este mai bine decât a nu face nimic.

O altă strategie, mai răspândită, este să nu-ţi asumi nici o obligaţie. Să pretinzi variante mai bune, să aştepţi până în ultimul moment, să pendulezi între ele şi, niciodată, să nu-ţi asumi vreo obligaţie care să te prindă în capcană. Pare libertate,

dar, în realitate, este doar o altă capcană. Când eşti înconjurat de oportunităţi nelimitate, inacţiunea pare a fi opţiunea sigură. Paralizaţi de teamă, mulţi aleg doar atât – nu să se mişte, ci să stea liniştiţi. Indiferent dacă este vorba de un post de barman sau de o poziţie promiţătoare în ierarhia corporaţiei, o acceptăm. Deoarece alternativa – o călătorie costisitoare către descoperire – este prea înspăimântătoare pentru a fi luată în considerare.

Iată adevărul. Riscul de a nu-ţi asuma responsabilităţi este mai mare decât preţul alegerii greşite. Pentru că atunci când dai greş, înveţi. Ce se întâmplă atunci când nu-ţi asumi o obligaţie, când alegi să nu acţionezi? Ei bine, nimic. Atunci când faci o pauză fără intenţie, când te opreşti din cauza fricii, nu înveţi nimic. Fiecare opţiune greşită îţi dezvoltă caracterul şi îţi întăreşte curajul, pregătindu-te pentru ceea ce urmează. Eşecul este un prieten îmbrăcat în straie de duşman.

Să fim sinceri, totuşi. În ciuda promisiunilor făcute de literatura de dezvoltare personală, eşecul este dur. Poate fi dureros. După o vreme, să te ridici singur de jos după fiecare respingere devine dificil. Dar, dacă învăţăm să suportăm, alegând să vedem mângâierea ascunsă în rănile eşecului, putem progresa în urma greşelilor noastre. Putem învinge obstacolele şi putem transforma tragedia în triumf. Vom putea chiar să să ne bucurăm de acele piedici şi încercări, lucruri care odată păreau atât de descurajante, ştiind că toate sunt semne că ne aflăm pe calea noastră.

Cuiul din cizma lui Walt Disney

Walt Disney a făcut tot posibilul să nu ceară mult de la părinţii lui. Elias şi Flora Disney şi-au întemeiat o familie cumpătată în Vestul Mijlociu, fermieri faliţi la început, iar mai târziu proprietari ai unei afaceri pentru care munceau din greu. Dar, atunci când a pus ochii pe o pereche de cizme din piele, cu vârf metalic, tânărul Walt şi-a dorit să le aibă. Erau un cadou practic, s-a gândit el, şi l-ar fi ajutat atunci când împărţea ziarele – mai

ales când ningea.

Într-un moment rar de răsfăţ, părinţii lui au cedat. În anul acela, de Crăciun, sub brad, aşteptându-l pe Walt, se afla o pereche de cizme din piele. Le-a purtat de atunci în fiecare zi şi putea fi văzut adesea hoinărind prin Kansas City încălţat în cizme, aşa cum ar fi făcut orice copil mândru de trofeul lui. S-a ţinut de cuvânt şi le-a purtat zi şi noapte atunci când livra ziarele.

Într-o zi de primăvară, imediat după ce şi-a terminat treaba, Walt a traversat strada pentru a se alătura prietenilor săi, în magazinul de băuturi răcoritoare. În timp ce traversa, a zărit o bucată mare de gheaţă ce zăcea în mijlocul drumului şi nu a putut rezista tentaţiei de a-i da un şut. În momentul în care Walt a izbit bucata de gheaţă, ceva ascuţit a lovit cizma şi un val de durere s-a răspândit în piciorul băiatului. Privind în jos, a văzut cuiul de la o potcoavă ieşind din cizmă şi a scos un ţipăt. Cuiul pătrunsese prin exteriorul din piele al cizmei şi se înfipsese direct în degetul lui mare, înţepenindu-i piciorul în bucata de gheaţă.

Douăzeci de minute a strigat Walt după ajutor – de fapt, a urlat –, dar nu a venit nimeni. În cele din urmă, un căruţaş i-a sărit în ajutor, a îndepărtat gheaţa şi l-a dus la doctor. După ce i-a scos cuiul cu ajutorul unui cleşte şi i-a făcut o injecţie contra tetanosului, doctorul l-a trimis acasă, fără să-i prescrie vreun calmant. Avea să rămână ţintuit la pat două săptămâni.

În timpul zilelor ce au urmat, tânărul Walt a avut toată vremea să se gândească inclusiv la ceea ce ar putea face cu viaţa lui. Unui băiat de 16 ani de la începutul secolului XX nu-i rămânea mult timp să devină bărbat. Colegiul ieşea din discuţie, căci familiei Disney îi lipseau posibilităţile. Nu putea să ajungă avocat sau doctor. Chiar dacă părinţii lui ar fi avut banii necesari, notele proaste ale lui Walt şi incapacitatea de a se concentra la şcoală l-ar fi biruit. Perspectivele sale erau limitate. Urma să meargă pe urmele tatălui său sau să îşi croiască propriul drum, după cum făcuse şi fratele lui mai mare, Roy?

Pauza de la rutina zilnică i-a permis lui Walt să-şi imagineze toate posibilităţile. În timpul celor două săptămâni, probabil că s-a gândit la o mulţime de lucruri. Poate s-a gândit la prietenia sa cu

Walter Pfeiffer, colegul de şcoală a cărui familie îi făcuse cunoştinţă cu lumea magică a teatrului. Poate s-a gândit cât de mult îi plăcea să deseneze şi cum îşi distra colegii cu desene animate. Poate şi-a amintit de momentul când el şi sora sa, Ruth, au fost lăsaţi singuri acasă şi au găsit un butoi cu smoală afară. Walt a spus că va fi o vopsea minunată, dar sora lui a protestat. După ce a asigurat-o că poate fi curăţată, cei doi copii s-au apucat să decoreze o latură a locuinţei, desenând case şi zigzaguri negre. Urmele nu au putut fi şterse niciodată.

Nu ştim la ce s-a gândit Walt în timpul celor două săptămâni cât a zăcut în pat. Dar ceea ce ştim cu adevărat, conform biografului Bob Thomas, este că, până i s-a vindecat piciorul şi s-a reîntors la livrarea ziarelor, „el se hotărâse să devină creator de desene animate”.[18] Ceea ce odată era distracţie, acum era destin. Avusese nevoie de ceva care să-i strice confortul, de ceva dureros care să-l facă să-şi dea seama ce era important. Nu întâmplarea cu acel cui a fost utilă, ci mijloacele care l-au forţat să asculte. Şi, indiferent cât de dureros a fost, a funcţionat.

Uneori, toţi avem nevoie de momente care să ne forţeze să ne trezim, care să ne domine atenţia. Chiar dacă vrem sau nu, aceste momente se petrec atunci când ne aşteptăm mai puţin. Treaba noastră nu este doar să le aşteptăm sau să ne întrebăm de ce s-au întâmplat, ci mai degrabă să vedem oportunităţile pe care le oferă. Walt Disney s-a folosit de o rană pentru a se gândi la ce va face atunci când va fi mare. În durerea ei, Jody Noland a recunoscut şansa, poate chiar responsabilitatea de a dărui mângâiere altora. Atunci când Eric Miller nu şi-a mai pus întrebarea de ce fiul său de cinci ani s-a îmbolnăvit de cancer cerebral şi a decis să profite cât mai mult de fiecare moment, viaţa lui şi a celor din jur s-a schimbat.

Pe măsură ce profiţi de felul în care îţi vorbeşte viaţa, trebuie să decizi. Te vei lăsa copleşit de regrete, întrebându-te cum de ţi s-a putut întâmpla aşa ceva, sau vei alege să acţionezi, profitând la maximum de fiecare obstacol, permiţându-i să evolueze într-o oportunitate? Ascultarea este momentul în care începe vocaţia ta, dar nu este şi momentul în care se termină. Urechile noastre ne pot duce foarte departe, înainte ca mâinile să trebuiască să facă

restul muncii. [1] [2]
16Frederick Buechner, Now and Then: A Memoir of Vocation (Cambridge, MA: Harper&Row, 1983).

1 [7] Parker J. Palmer, Let Your Life Speak: Listening for the Voice of Vocation (San Francisco: Jossey-Bass, 2000). [3] [4]

1Jody Noland, Leave Nothing Unsaid (2007), http://leavenothingunsaid.com. Orice citate directe din Jody care nu provin din interviul telefonic provin din manualul publicat de ea însăşi, care poate fi găsit şi achiziţionat de pe site-ul ei.

[10]Jody Noland, interviu telefonic realizat de autor, 20 februarie 2014.

[11]Jim Cash, Jack Epps Jr. şi A.J. Carothers, Secretul succesului meu, regizat de Herbert Ross (Universal City, CA: Universal Pictures, 1987), DVD.

1 [2] Susan Adams, „Unhappy Employees Outnumber Happy Ones by Two to One Worldwide", Forbes.com, 10 octombrie 2013, accesat la 30 iulie 2014, http: //www. forbes.com/sites/susanadams/2013/10/10 unhappy-employees- outnumber-happy-ones-by-two-to-one-worldwide/.

2[3] Viktor E. Frankl, Man's Search for Meaning (Boston: BeaconPress, 2006).

1 [4] Ibid.

1 [5] Brennan Manning, Ruthless Trust: The Ragamuffin's Path to God (San Francisco: Harper San Francisco, 2000).

3[8] Bob Thomas, Walt Disney: An American Original (New York: Simon and
4Schuster, 1976), 39.

UCENICIILE ÎNTÂMPLĂTOARE 2

Profesorul apare atunci

când elevii se aşteaptă

cel mai puţin

Fiecare lucru care ţi s-a întâmplat în viaţă te pregăteşte pentru momentul ce urmează să vină. AUTOR NECUNOSCUT

Nu poţi să-ţi găseşti vocaţia de unul singur. Este un proces care necesită o echipă de mentori. Şi pretutindeni unde te uiţi, găseşti ajutor.

Să rămână însărcinată la 23 de ani era cel mai rău lucru care i s-ar fi putut întâmpla lui Ginny Phang. Originară din Singapore, petrecându-şi copilăria între Indonezia şi Singapore, ştia că a avea un copil în afara căsătoriei era o nenorocire. Această întâmplare neaşteptată a fost prima dintr-o serie care urma să-i schimbe viaţa nu numai lui Ginny, ci şi pe acelea ale multor altor femei. Totuşi, în primul rând, ea trebuia să decidă ce va face cu copilul.

- Totul a început când nu m-am mai descurcat bine la examene, mi-a spus ea în convorbirea pe Skype, într-o după-amiază (dis-de-dimineaţă pentru ea). Într-un loc ca Singapore totul se reduce la studii, adică dacă nu treci examenele sau nu iei note bune e sfârşitul vieţii tale[19].

Simţindu-se pierdută, Ginny a luat avionul până la Jakarta, să locuiască cu bunicii ei. După ce a trecut printr-o serie de relaţii nereuşite, în cele din urmă, a întâlnit un bărbat diferit de ceilalţi. Era mai în vârstă, mai matur şi prosper. Provenea dintr-o familie bogată, promiţătoare pentru tânăra fată, care nu avea un viitor încurajator. Apoi a rămas însărcinată.

Reacţia ei imediată a fost: „Oh, Doamne... voi fi mamă!” Ginny iubise copiii dintotdeauna şi era emoţionată la gândul că va aduce pe lume un bebeluş. Totuşi, prietenul ei a avut o reacţie diferită.

- Vom merge să faci o întrerupere de sarcină, a spus el.

Nu acesta era răspunsul pe care ea îl aştepta. După ce însoţise două prietene să facă propriile lor întreruperi de sarcină, îşi promisese că nu va face asta niciodată. După o lună în care au tot discutat dacă să păstreze sau nu copilul, cei doi au ajuns într-un

punct unde ştiau că trebuie să ia o decizie. El i-a dat lui Ginny un ultimatum: să facă întrerupere de sarcină sau să-şi găsească alt prieten. Pentru a-şi mai îndulci atitudinea, i-a promis că, dacă va accepta întreruperea de sarcină, o va ajuta să-şi înceapă propria afacere, lucru pe care ea şi-l dorise dintotdeauna. Aceasta era şansa lui Ginny de a se realiza şi era posibil să nu mai apară şi altele.

În Indonezia, întreruperile de sarcină sunt ilegale, aşa că Ginny s-a mutat înapoi în Singapore pentru a se gândi ce va face în viitor. După ce a ajuns acasă, şi-a făcut o programare la doctor, iar apoi a amânat-o pentru o săptămână. Încă nehotărâtă, şi-a programat întreruperea de sarcină, dar a petrecut toată ziua dinaintea procedurii gândindu-se dacă să-şi ducă decizia la bun sfârşit.

S-a rugat, a plâns, a mers chiar la spovedanie. Ginny era dezorientată.

- Pur şi simplu nu mă puteam decide s-o fac, mi-a spus ea. Totodată, nu ştiam cum voi rezolva totul. Pentru a înrăutăţi şi mai mult situaţia, mama ei i-a dat un ultimatum. Dacă Ginny păstra copilul, urma să se mute din casa părinţilor ei.

- În Singapore, nu părăseşti casa părintească până când nu te-ai măritat, a explicat ea, din cauza politicilor guvernamentale şi a costului mare.

Ideea de a fi pe cont propriu o speria. În plus, trebuia să trăiască cu vina de a fi adus ruşine asupra familiei sale. Fără un serviciu sau plan de rezervă, cum putea supravieţui?

În seara de dinaintea întreruperii de sarcină, cu doar câteva minute înainte de ora 8, când Ginny trebuia să ia pastila care urma să declanşeze avortul, a telefonat mătuşa ei.

- Aruncă pastilele, i-a spus aceasta. Te vom ajuta noi. Nu ştim cum, dar te vom ajuta.

Acestea erau cuvintele pe care Ginny se aştepta să le audă. Dorise tot timpul să păstreze copilul, dar pur şi simplu nu ştia cum să procedeze – până la acel telefon. Câteodată, tot ce-ţi trebuie ca să iei o hotărâre dificilă este o voce convingătoare

care-ţi spune ceea ce tu ştii deja că e adevărat, dar doreşti să mai auzi. Asta este ceea ce un telefon de la ora 8 seara a făcut pentru o tânără, viitoare mamă din Singapore. Ginny a aruncat pastilele.

- Totul a reintrat în normal… îşi aminteşte ea. Cineva a spus ceva care s-a potrivit perfect.

O frază pe care Ginny o va folosi adesea: totul s-a potrivit perfect. Pentru ea, sentimentele sunt importante – sunt acele repere pe care te bizui în călătoria spre misiunea ta. Dar chiar şi o emoţie nu a fost îndeajuns să o influenţeze să aducă un copil pe lume, riscând falimentul personal şi eşecul financiar. Trebuia să aibă o confirmare. În acel moment, mulţi oameni îi dădeau motive pentru care n-ar fi trebuit să păstreze copilul, dar nici unul care să aibă vreo noimă. Când mătuşa ei a sunat, cu câteva minute înainte de întreruperea sarcinii, acelea au fost cuvintele care păreau sincere. Confirmarea a venit din partea uneia dintre puţinele ei rude care nu o abandonaseră.

În ciuda sorţii potrivnice, Ginny a suportat bine sarcina. Pentru ea, a fost singurul lucru care s-a potrivit perfect, chiar dacă a însemnat să fie respinsă de familie, să încheie o relaţie şi să înfrunte batjocura oamenilor. A plecat de acasă (mama ei nu minţise), s-a mutat la bunicul ei, a cărui casă aparţinea aceleiaşi femei care o convinsese să păstreze copilul, şi s-a pregătit să devină mamă.

Dacă ai vorbi cu Ginny, ai fi imediat impresionat de demnitatea ei. Îi lipseşte total ruşinea care ar trebui să însoţească orice persoană căreia i s-au refuzat atât de multe lucruri. Poţi spune şi numai din felul în care se comportă că este o persoană care merită respect şi doreşti să i-l arăţi. În ochii ei poţi vedea acea hotărâre interioară pe care un simplu „nu” sau „nu poţi face asta” nu o pot opri. E acea privire pe care am văzut-o pentru prima oară într-un video TEDx şi care m-a făcut să răspund la e-mailul ei. „Am personalitate de vedetă”, mi-a spus ea. Şi a trebuit să fiu de acord cu ea. Este o femeie puternică, călită prin durere şi dificultăţi, dar totuşi plină de viaţă.

Când vedem pe cineva care a reuşit, în ciuda unor greutăţi extraordinare, suntem tentaţi să spunem despre acea persoană,

bărbat sau femeie, „că s-a realizat prin forţe proprii”. Totuşi, când spunem asta, ignorăm un fapt important, unul esenţial pentru succesul fiecăruia – ei nu au făcut-o singuri. Cercetând mai amănunţit complexitatea poveştii lui Ginny, mi-am dat seama că la fel stăteau lucrurile şi în cazul ei. Da, este o femeie puternică; nu se poate să nu remarci asta. Nu poţi trece prin ceea ce a îndurat ea fără să nu fii puternic; nimeni nu ar contrazice această afirmaţie. Dar chiar şi puterea îşi are defectele ei. Ceea ce ar putea să-ţi scape atunci când o întâlneşti pe Ginny Phang pentru prima dată – şi acest fapt nu trebuie sub nici un motiv să-i discrediteze curajul – este că, fără sprijinul câtorva oameni importanţi, ea nu s-ar fi descurcat.

Ucenicia întâmplătoare

În Evul Mediu, o persoană tânără muncea pe gratis pentru a dobândi experienţă şi pentru a primi masă şi casă. Elevul, numit „ucenic”, locuia uneori rn aceeaşi casă cu meşterul său şi mânca alături de familia acestuia. Astfel persoana se specializa într-o meserie, procesul începând de la vârsta de 12 ani.

După încheierea primei etape a uceniciei, elevul, numit acum „calfă”, se putea aventura în lume şi călători spre alte oraşe pentru a lucra pe cont propriu. Totuşi, ceea ce o calfă nu putea face era să angajeze ucenici. Doar meşterii aveau acest drept. Din multe puncte de vedere, calfa era încă elev, deşi acum putea fi plătită pentru munca sa. A fi calfă însemna să aplici învăţăturile transmise de profesor pentru a vedea dacă acestea erau valabile în lumea reală. Era un test care verifica dacă ţi-ai însuşit cele necesare pentru a deveni meşter. Meseria de calfă presupunea şi o oarecare agitaţie. Aceasta însemna că încă nu îţi găseai locul în lume.

După o perioadă de peregrinări, calfa trebuia să prezinte breslei locale o lucrare de meşter. Dacă breslaşii o considerau valoroasă, calfa putea primi titlul de meşter, fiind acceptat în breaslă, unde i se permitea să-şi angajeze ucenici. Apoi procesul se repeta.

Cât timp credeţi că dura procesul de ucenicie? Dacă ne bazăm pe

echivalentul modern, ne-am putea gândi la câteva luni, poate chiar unul sau doi ani. Nu sunteţi nici măcar pe aproape. În sistemul medieval, ucenicul lucra în mod obişnuit minimum şapte ani, înainte de a se aventura pe cont propriu. Apoi, mai petrecea câţiva ani în calitate de calfă înainte ca, în sfârşit, să ajungă meşter – dacă merita. Întregul proces dura aproape zece ani. Dacă începeai la 12 ani, înseamnă că nu te specializai decât pe la 20 de ani. Iar dacă începeai mai târziu, probabil că nu puteai să practici o meserie până spre 30 de ani. Şi asta numai dacă erai norocos să faci ucenicie mai întâi.

Zece ani. Atât dura ca să ajungi să stăpâneşti o meserie. Un lucru destul de greu de înţeles astăzi, când aproape toţi studenţii au ocazia să treacă prin numeroase stagiaturi fără aplicabilitate practică, dar, aşa cum am văzut până acum, găsirea vocaţiei necesită timp. Practica este esenţială nu doar pentru a ajunge la perfecţiune, ci şi pentru a explica însăşi vocaţia. Ucenicia era un mod excelent de a dobândi calificarea sub îndrumarea cuiva mai priceput şi mai experimentat. În prezent se mai păstrează foarte puţin din sistemul bazat pe ucenicie, ceea ce a lăsat un mare gol în sistemul nostru de educaţie. Odată cu zorii Renaşterii, breslele au decăzut şi a crescut popularitatea universităţilor, înlocuind ucenicia cu un sistem de educaţie mai general. Arta străveche de a aprofunda o anumită meserie a dispărut în totalitate.

În vremurile moderne, responsabilitatea de a-şi atinge potenţialul revine adesea individului. Şi asta este mai mult decât o provocare; este o mare bătaie de joc. Cum poate o persoană să devină ceea ce trebuie, dacă nu ştie cine este, dacă nu are un model spre care să aspire? Să te ridici prin forţe proprii este valabil doar până la un punct şi, în ciuda a ceea ce am auzit, nu există om care să se realizeze singur. Suntem toţi produsul mediului, influenţaţi de oamenii pe care îi întâlnim şi de locurile unde trăim. Născuţi în această lume fără să avem nici o abilitate, nu putem vorbi, şi cu atât mai puţin nu ne putem hrăni sau spăla singuri. Avem nevoie de ajutor. Părinţii noştri încep procesul de a ne ajuta să ne dezvoltăm în identităţile noastre date de Dumnezeu, dar, la un moment dat, altcineva trebuie să continue procesul.

În poveştile bunicilor noştri, tânărului erou i se spunea să plece,

să-şi lase familia şi să înceapă marea aventură a vieţii. Dar, înainte de a porni la luptă pentru a înfrunta balaurul, ce trebuie să se întâmple? El are nevoie de un înţelept, de un vrăjitor sau, poate, de un coach la pensie. Oricum, după ce apare el sau ea, misiunea mentorului este simplă: să înveţe tânăra persoană cum să-şi îmbunătăţească sau să-şi cizeleze talentele. Să preia procesul început de părinţi.

Prin urmare, cum funcţionează astăzi un astfel de sistem? Nu aşa cum ai putea crede.

Aşa cum se întâmplă adeseori în viaţa unei persoane extraordinare, la un moment dat, aceasta a întâlnit un ghid, un coach sau un mentor care a ajutat-o în drumul său, studiindu-i abilităţile pentru a o ajuta să se transforme în ceea ce s-a născut a fi. Uneori, este vorba de o singură persoană; alteori, de un grup de oameni. Indiferent de numărul de persoane, rezultatul este adesea un proces informal de ucenicie, plin de eşecuri şi îndoieli, dar, în final, instructiv.

Adevărul, în ciuda a ceea ce am putea crede despre oamenii deosebiţi, este că nu poţi stăpâni un talent de unul singur. Găsirea vocaţiei nu se va întâmpla fără ajutorul şi sprijinul altora. Fiecare poveste de succes este, de fapt, o poveste a comunităţii. Unii oameni te vor ajuta de bunăvoie, în timp ce alţii pot contribui doar întâmplător la instruirea ta. Dar, dacă eşti înţelept, te poţi folosi de toţi. Când porneşti pe calea propriei descoperiri, nu vei fi doar tu pe acest drum. „Nici un om nu e o insulă”, a scris John Donne, şi asta este o ştire mai bună decât credem.[20] Cu toţii împărţim acelaşi drum atunci când mărşăluim spre destinele noastre. Călătoria ta, deşi unică, este plină de colegi, de profesori care te vor ajuta pe parcursul drumului. Treaba ta nu este să-i găseşti, ci să-i recunoşti atunci când apar.

În multe feluri, ucenicia este o extensie a procesului parental. Pentru unii, figura mamei sau a tatălui iniţiază tranziţia de la imaturitate la maturitate, dar, în cele din urmă, altcineva trebuie să încheie procesul. La un moment dat, în timp ce ne îndreptăm spre meseria noastră, cineva nou şi necunoscut va apărea în viaţa noastră şi ne va vorbi cu autoritate. Aceşti oameni adesea apar pe neaşteptate şi pot juca un rol vital în instruirea noastră. Aşa că să

vedem cum să nu ratezi aceste ucenicii întâmplătoare.

Ca atunci când încalţi o pereche de pantofi vechi

În ciuda deciziei de a păstra copilul, Ginny urma să intre în cea mai grea etapă din viaţa ei. De ceea ce avea nevoie cel mai mult – sprijinul plin de iubire al comunităţii – era lipsită în totalitate. „Am fost foarte singură în timpul sarcinii, eram aproape de sinucidere”, mi-a spus ea. „A fost prima oară în viaţă când nu îmi imaginam viaţa mai departe de 24 de ore.”

În fiecare zi Ginny se trezea mulţumită că reuşise să mai prindă un răsărit de soare. Şi în fiecare noapte plângea până adormea, copleşită de griji. Aproape toate persoanele din viaţa ei o abandonaseră. Adusese ruşine familiei sale, îşi pierduse prietenul şi renunţase la statutul ei social într-o ţară în care mamele necăsătorite erau tratate ca cetăţeni de rangul al doilea. Nici chiar prietenii ei nu ştiau cum să se comporte în privinţa sa. În timp ce aceştia se distrau, ea se pregătea să devină mamă. Nu puteau empatiza cu situaţia ei şi au început să o neglijeze. Totuşi, ea ştia că se afla pe drumul cel bun.

În timpul naşterii, asistenta a tot întrebat-o pe Ginny când doreşte să-i facă anestezia epiduralǎ. La început, ea a refuzat, dar, în cele din urmă, a acceptat pentru că se simţea rău. La sugestia mătuşii sale, Ginny îşi dorea o naştere naturală, dar nimeni nu-i spusese vreodată cum se petrec lucrurile. A născut copilul după cum s-a priceput mai bine, în timp ce, pe durata travaliului, mama ei stătea într-un colţ. A fost greu, mult mai greu decât îşi imaginase, dar a trecut cu bine peste toate şi, în final, a născut un băiat. „Naşterea m-a făcut să-mi dau seama cât de important este să fii susţinut”, a spus ea, „să ai pe cineva care să creadă în tine şi să te protejeze – cât de important este ca o femeie să se simtă în siguranţă.”

Acesta a fost doar începutul. Deşi nu ştia în acel moment, întreaga experienţă, chiar şi durerile naşterii, avea să joace, în

curând, un rol important în viaţa lui Ginny.

După naştere, s-a întors la munca ei de secretară într-un birou, ceea ce îi oferea o oarecare stabilitate, dar nu o mulţumea pe deplin. Activitatea îi asigura un program fix de lucru şi flexibilitate pentru a-şi petrece timpul cu fiul ei, dar salariul era modest şi era sigură că nu asta dorea să facă cu viaţa ei. „Mă plictiseam", a povestit ea. „Nu mă vedeam trăind în acest fel tot restul vieţii mele." Dar nu voia să renunţe. În ciuda tabuurilor legate de situaţia ei, dorea respect şi nu-i era teamă să încalce uzanţele pentru a-l obţine.

Parţial din curiozitate şi parţial din plictiseală, Ginny a început o afacere online de instruire a mamelor cu privire la beneficiile hrănirii bebeluşilor la sân. Ea şi semenii ei crescuseră cu lapte praf şi, prin urmare, foarte puţine mame singaporeze ştiau câte ceva despre alăptare. Prin magazinul ei online, vindea tricouri şi alte produse care susţineau hrănirea la sân. Văzuse efectele pozitive ale alăptării propriului copil şi dorea să ajute şi alte mame interesate de moduri mai naturale de creştere a copiilor. Deşi nu era dependentă de cumpărăturile online, experienţa i-a deschis un nou univers.

Fiind de obicei ocupată şi având grijă de fiul ei, Ginny socializa mai mult prin intermediul unei reţele de prieteni întâlniţi pe internet. Una dintre prietene, Amy, era o australiano-chinezoaică care lucrase ca doula[21] în Singapore. Fiind singura asiatică care făcea această activitate, localnicii aveau încredere în ea. Într-o seară, în timp ce discutau, Amy i-a spus lui Ginny un lucru care urma să îi schimbe viaţa.

- Ginny, ai fi o doula foarte bună.

- Ce este o doula? am întrebat-o pe Ginny.

- Un instructor la naştere, mi-a răspuns ea, cineva care ajută o mamă să-şi facă un plan despre cum va aborda naşterea copilului ei. Când a auzit asta, Ginny a fost surprinsă, deoarece nici ea nu ştia ce este o doula. Nu avusese una la naşterea copilului ei şi nu avea vreo idee ce făcea o doula. Prietena ei i-a mai spus că, indiferent dacă devenea sau nu o doula, cursul de pregătire avea

să constituie o bună experienţă pentru ea.

- Întotdeauna am fost fan al dezvoltării personale, mi-a spus Ginny.

Aşa că s-a înscris la curs şi a învăţat toate lucrurile pe care le fac femeile doula. Dar, când a venit timpul să asiste la prima naştere, Ginny a uitat ce trebuia să facă. S-a panicat. A tras adânc aer în piept şi a lăsat „spiritul să preia totul", încercând să se concentreze şi să-şi amintească ceea ce învăţase.

A început să maseze spatele mamei, apoi a încurajat-o, asigurând-o că totul va fi bine. A funcţionat. Nu era primul copil al acesteia, dar era prima naştere fără calmante şi ea era speriată. Jubilând, mama i-a atribuit lui Ginny relaxarea pe care o simţise şi faptul că fusese o experienţă atât de uşoară.

- A fost palpitant, îşi aminteşte Ginny, ca atunci când încalţi o pereche de pantofi vechi.

În acel moment a ştiut că putea face asta. La scurt timp după naştere, prietena ei Amy a părăsit Singapore aproape la fel de misterios cum apăruse în viaţa lui Ginny. Nu a fost cel mai tradiţional model de mentorat, dar a fost ucenicia de care avea nevoie Ginny. Şi, aşa cum vom vedea, aşa funcţionează procesul în mod obişnuit.

Mentori multipli

Mentoratul este un cuvânt simplu cu care să jonglezi în zilele noastre. Îl auzi într-o conversaţie între prieteni sau menţionat întâmplător între colegii de serviciu, la o cafea. Dar despre mentorat este mai uşor să vorbeşti decât să-l practici.

De ce este atât de greu să găseşti un mentor? În primul rând, te ocupi de oameni: persoane cu probleme şi care îşi au propriile aşteptări şi planuri. Cu toţii avem problemele noastre, iar unul

dintre motivele pentru care este atât de greu să găseşti un mentor bun în prezent este că foarte puţini oameni au beneficiat de mentorat. Am crezut în mitul omului realizat prin forţe proprii şi ne-am lăsat prinşi în plasa încrederii în sine. Avem nevoie de ceva care să ne scoată din propria independenţă şi aroganţă. Ceea ce înseamnă că mentorul care ar apărea ar putea să nu fie cel pe care îl aşteptăm.

Există posibilitatea ca ucenicia ta să nu arate aşa cum ţi-ai imaginat. S-ar putea ca mentorul tău să nu fie profesorul la care ai visat, asta e problema. Va trebui să te educi în privinţa a ceea ce este, nu a ceea ce crezi că ar putea fi. Un profesor care să te provoace, care să fie altceva decât te aştepţi, care să te forţeze să gândeşti şi să acţionezi diferit este ceea ce îţi trebuie. În fond, asta este meseria de profesor.

„Profesorul apare atunci când elevul este pregătit” este o expresie stereotipă care sună bine, dar adevărul este că elevul nu e niciodată pregătit. Pe parcursul vieţii, vom întâlni o serie de oameni gata să ne instruiască, iar misiunea noastră va fi să-i recunoaştem.

În viaţa mea, am avut mulţi mentori: de la capelanul colegiului la primul meu şef, până la tipul care locuieşte alături şi mă ajută câteodată să repar unele lucruri. În cea mai mare parte a timpului, nu am reuşit să recunosc importanţa acestor relaţii decât atunci când le-am pierdut. Uneori, influenţa lor a fost subtilă şi nedetectabilă. Alteori, a fost clar că doreau să investească în mine, iar eu eram mult prea încăpăţânat ca să apreciez acest lucru. În oricare dintre situaţii, eu aş fi beneficiat mai mult de pe urma mentorului dacă aş fi avut vreo intenţie în această privinţă.

Pe parcursul acestui proces de descoperire a muncii vieţii tale trebuie să doreşti să cauţi mentori în cele mai neaşteptate locuri. Prietenii tăi, rudele cărora le-ai pierdut urma de mult timp, chiar şi relaţiile vechi care nu mai prezintă importanţă pot deveni surse de inspiraţie pentru tine. Fiecare persoană serveşte unui scop: unii vor veni exact în momentul potrivit pentru a-ţi ridica moralul, alţii sunt acolo pentru a se identifica cu conflictele pe care le trăieşti. Iar alţii vor apărea atunci când ai mai multă nevoie de ei.

În felul lor, toţi aceşti oameni sunt mentori care contribuie la ucenicia ta.

Cum găseşti aceşti oameni? De unde vin ei? E greu de spus. Probabil că te vor surprinde apărând, după câte se pare de nicăieri, exact la momentul potrivit. Totul va arăta ca o întâmplare sau un mister, dar, bineînţeles, nu va fi nici pe departe asa. Asa cum scrie şi Paolo Coelho, „Când îţi doreşti ceva cu adevărat, tot universul conspiră pentru îndeplinirea visului tău”.[22] Şi este oarecum adevărat. Norocul îi favorizează pe cei motivaţi. Când o persoană este hotărâtă nu doar să reuşească, ci să întreprindă o activitate care să însemne ceva, lumea îi face loc pentru realizarea ambiţiei sale. Nu vei putea prevedea cum se va desfăşura ucenicia ta, dar poţi fi pregătit pentru momentul când va veni.

Ginny Phang şi-ar fi putut rata cu uşurinţă vocaţia dacă nu ar fi ţinut seama de sfatul prietenei sale Amy, de a urma cursul pentru a deveni o doula. Poate că nu era pregătită pentru ceea ce i se cerea, dar era gata să acţioneze. Iar acest mic pas a schimbat în mod semnificativ lucrurile.

Aud adesea oameni care au nevoie de îndrumare în viaţă, cerând sfatul în privinţa găsirii unui mentor, dar nu aşa trebuie procedat. Atunci când îţi urmezi vocaţia, vei găsi un grup de suporteri care să te susţină pe calea ta. Nu este treaba ta de unde vin aceşti oameni sau cum să-i găseşti. Trebuie doar să ţii ochii deschişi. Uceniciile întâmplătoare sunt peste tot în jurul tău şi, dacă îţi asculţi viaţa, le vei recunoaşte.

Reînvierea uceniciei

În East Hampton, New York, Ellen Frank readuce la viaţă o practică pe care lumea nu a mai întâlnit-o de pe vremea Renaşterii. În micul ei atelier, predă unui grup de studenţi arta iluminatului, o tehnică ce presupune folosirea aurului pentru înfrumuseţarea documentelor sacre. Locul se numeşte Atelierul

de Iluminat, fiind un rai pentru artiştii care doresc să lucreze sub îndrumarea unui adevărat maestru.

Atelier este un cuvânt de origine franceză şi înseamnă „cerc”, iar în Evul Mediu reprezenta locul principal de instruire a artiştilor. Într-un astfel de atelier, maestrul artist, adesea împreună cu asistenţi şi ucenici, creau lucrări care erau făcute publice sub numele maestrului. Era o realizare făcută în colaborare, ce permitea artistului să producă mai multe lucrări şi să ofere instruire artiştilor fără experienţă.

Atelierele lucrau adesea în colaborare cu breslele locale, care controlau procesul de ucenicie, şi, deşi mai există şi astăzi în câteva locuri din lume, popularitatea lor a scăzut dramatic. Pentru Ellen Frank aceasta a însemnat o tragedie. Micul ei atelier reprezintă o ocazie de a-şi împărtăşi pasiunea nu doar pentru artă, ci şi pentru pace şi reconciliere.

După o excursie în 1999 la Ierusalim, unde a văzut o ţară aflată în plin haos, Ellen şi-a găsit inspiraţia pentru a crea o lucrare la scară mare folosind proiectul iluminatului.[23] În timp ce realiza invitaţia pentru inaugurarea expoziţiei, ea a avut „un moment de har”2[4], dându-şi seama că dorea să continue explorarea temelor de pace şi înţelegere culturală în lucrările ei. A înfiinţat o fundaţie care oferă sprijin şi cazare internilor care doresc să înveţe arta iluminatului. Din 2005 ea găseşte pe Craigslist studenţi interesaţi din peste 15 ţări şi îi invită să lucreze în atelierul său.

În atelierul lui Ellen studenţii sunt implicaţi într-un întreg proces: de la imaginarea conceptului iniţial al lucrării şi până la crearea ei, sau până la cele mai importante decizii de afaceri ce trebuie luate pentru fundaţie. Întotdeauna numele lor este trecut pe lucrările pe care le execută.

După spusele lui Ellen, declinul atelierului a însemnat şi declinul în tehnica şi măiestria artistică. Micul ei atelier încearcă să repare acest lucru. „Cred că readucem natura lăuntrică a mentoratului şi pregătirii, unde ucenicul învaţă direct de la un artist experimentat”, a spus ea într-un interviu la Radioul Public

Naţional. „Ei dobândesc şi recunoaştere. Nu este instruire prin critică. Nu este instruire prin aprecierea propriei lucrări. Este instruire prin enunţuri de tipul: «Da, şi de ce să nu încerci şi asta?» sau «Da, poţi să mergi şi mai departe!»„2[5].

Când Ellen predă, vocea ei este blândă, aproape mămoasă în timp ce îşi instruieşte studenţii cu privire la procedeele tehnice. Folosind cuvinte mângâietoare de susţinere şi fraze încurajatoare, ea te ajută să simţi importanţa lucrului făcut, ceea ce creează încredere?[6] Unii studenţi, recunoaşte ea, au devenit mai buni decât ea la anumite tehnici. Aceasta este puterea procesului. O ucenicie reuşită nu este un schimb de informaţii; înseamnă să transmiţi iscusinţa maestrului şi să o multiplici.

Acest mic atelier este doar începutul. Adevăratul vis al lui Ellen este un „atelier deschis”, unde să poată veni şi învăţa tot felul de oameni, nu doar artişti^[7]. Ascultând povestea ei la radio, era greu să nu te gândeşti că aşa ar trebui să arate instruirea – pete de vopsea şi salopete de lucru aruncate în dezordine, într-un atelier înghesuit –, şi mai puţin ca o aulă mare, cu studenţi pasivi, aşezaţi la locurile lor timp de 90 de minute şi cu ochii lipiţi de o prezentare la retroproiector.

Vă puteţi imagina o lume în care şcoala să arate mai mult ca un atelier şi mai puţin ca o aulă? În unele locuri, acest lucru nu este chiar atât de nerealist.

Germania are una dintre cele mai scăzute rate ale şomajului din Europa de Vest. Motivul îl reprezintă „sistemul dual” ce reuneşte tineri care se înscriu la şcolile profesionale, sistem care le permite să-şi împartă timpul între învăţătură şi muncă. În cadrul acestui sistem, un student poate avea câteva zile pe săptămână o activitate lucrativă, iar apoi să-şi petreacă restul timpului la şcoală. Spre deosebire de majoritatea internship-urilor, aceşti studenţi sunt plătiţi cu un anumit procent din salariul unui muncitor cu normă întreagă şi 90% dintre ei termină aceste programe. Aproape jumătate dintre aceşti oameni continuă să lucreze în compania respectivă după terminarea uceniciei.

Experienţa este dovada angajării, care nu numai că adaugă valoare companiei, dar şi oferă studentului instruirea pe care o

poate folosi în lumea reală. Spre deosebire de alte părţi ale lumii, unde şomajul este foarte ridicat, Germania are deficit de muncitori.

Orice persoană calificată şi dornică să muncească poate obţine o slujbă bună. Ceea ce lipseşte sunt muncitorii. Poate că acest lucru este valabil şi în alte părţi ale lumii. Nu avem nevoie de mai multe locuri de muncă. Avem nevoie de un mod mai bun de a ne pregăti oamenii pentru ceea ce sunt meniţi să facă. În cazul Germaniei, un astfel de sistem pare să creeze mai multe locuri de muncă decât poate gestiona.[28]

Ucenicia este menită să îţi ofere îndrumare din partea unui expert, cunoaşterea este un domeniu dat, iar experienţa este un mediu solicitant, toate pregătindu-te pentru viitor. Dar experienţa, pe cât de promiţător sună, nu este uşoară. Sunt necesare mult curaj şi tenacitate nu doar ca să găseşti, dar şi ca să termini ucenicia.

Viaţa este complicată şi confuză şi adesea nu arată aşa cum ne spune manualul. Majoritatea dintre noi ne străduim să ne găsim drumul şi căutăm cu disperare îndrumarea care, de multe ori, este de negăsit. Ar fi tentant să-ţi închei socotelile şi să alegi o cale aparent mai sigură. Şansa de a face o activitate care să merite este o opţiune. Oportunităţile de a învăţa şi a te dezvolta sunt disponibile dacă vrei să cauţi în locurile potrivite şi, umil, să accepţi ceea ce ai găsit.

Foloseşte-te de mediul tău. Strategia Steve Jobs

Oriunde te-ai duce, pe oricine ai întâlni, orice slujbă ai avea reprezintă o şansă de a obţine o claritate mai mare în auto-educarea ta. Viaţa este clasa şi, dacă eşti atent, recunoşti lecţiile zilnice utile. Fiecare zi este o pagină nouă din manualul pe care nu-l vei termina niciodată şi, pe când stai în banca ta de student, îţi dai seama că ucenicia deja a început.

Cel mai înţelept mod de a începe acest proces este să foloseşti instrumentele pe care le ai la dispoziţie. Mentorii tradiţionali apar mai greu, dar tu ai deja acces la înţelepciune şi experienţă, la profesorii care te vor îndruma în luarea deciziilor ce te vor ajuta să-ţi găseşti calea. Pe cine poţi suna la telefon şi cu cine poţi vorbi chiar în acest moment? Care prieten sau fost profesor te-ar întâlni la o cafea săptămâna asta, dacă l-ai invita? Cu toţii ne dorim să găsim pe cineva dispus să investească în noi, pe cineva căruia să-i pese, şi nu ne dăm seama că acei oameni sunt deja în viaţa noastră. Cel mai rău mod de a obţine un mentor este să-l cauţi. Cel mai bun mod este să-l vezi pe cel care se află deja acolo.

Ginny Phang şi-a petrecut ani buni încercând să-şi găsească calea şi supravieţuind cu greu. Nu era în căutarea marii vocaţii; doar se lupta pentru viaţa ei. Dar în acest fel întâlnim munca vieţii noastre: atunci când suntem preocupaţi de ceva, când ne străduim să ne plătim facturile sau, pur şi simplu, ne luptăm să răzbim până a doua zi. La un moment dat, apare ceva neaşteptat şi schimbă totul. Şi, adesea, acel ceva este cineva. Profesorul apare când te aştepţi mai puţin.

În ceea ce o priveşte pe Ginny, câţiva oameni i-au servit drept ghizi în călătoria ei.

În primul rând a fost mătuşa sa, care a încurajat-o să păstreze copilul şi i-a oferit un loc unde să stea. Apoi, a fost Amy, prietena care i-a spus că va fi o doula bună şi a convins-o să urmeze cursul de pregătire. În final, a fost producătorul care a filmat un documentar despre mamele necăsătorite din Singapore şi a devenit colegul ei de apartament. Pe măsură ce afacerea lui Ginny se dezvolta, colegul a ajutat-o la creşterea copilului şi cu obligaţiile administrative, creându-i şi primul ei website. Fără ajutorul acestor oameni, a recunoscut Ginny, „nu aş fi ajuns unde sunt astăzi”.

Fiecare om a jucat un altfel de rol şi a ajutat într-un fel unic, apărând exact la momentul potrivit, când ea avea cel mai mult nevoie. Acest model pare mult diferit de versiunea uceniciei din timpul Renaşterii, dar duce la acelaşi rezultat. Ucenicia întâmplătoare începe atunci când îţi asculţi propria viaţă şi acorzi

atenţie căilor prin care eşti deja pregătit pentru munca vieţii tale. Succesul lui Ginny nu s-a datorat planificării lucrurilor, ci faptului că, atunci când au apărut oportunităţile, ea le-a recunoscut şi a acţionat.

Steve Jobs, cofondator al Apple Computer, a pornit tot în acest mod. Instruirea lui a fost, în mare măsură, neorganizată, începând cu o scurtă perioadă la Reed College, unde cursurile erau atât de scumpe încât s-a decis să renunţe după şase luni. A rămas în campus, dormind pe jos în camera unor prieteni, şi a continuat să participe la unele cursuri, inclusiv cel de caligrafie, care, a recunoscut el mai târziu, a influenţat minunatele fonturi utilizate la primul Mac.

Mai târziu, Jobs s-a împrietenit cu Steve Wozniak, care, înainte de a fonda împreună Apple, l-a ajutat să obţină un post la Atari. „Woz” reproiectase o versiune mai veche a jocului Pong pe care Jobs a preluat-o ca fiind creaţia sa, pentru a fi angajat ca tehnician.

În timp ce lucra la Atari, Jobs, cu care era dificil să te înţelegi, învăţase lucruri importante despre design, dezvoltarea de software şi crearea de tehnologii pentru consumatori. Cu fiecare ocazie, el câştiga cunoştinţe şi experienţă – fiecare dintro sursă diferită –, pe care a putut să le folosească mai târziu, în viaţă, la Apple şi Pixar.[29]

Rareori găsim toate elementele unei ucenicii într-un singur loc. Dar, dacă avem grijă să acordăm atenţie şi căutăm în locurile potrivite, le vom găsi. Ucenicia nu este un curs pe care să-l urmezi sau un mentor pe care-l întâlneşti – este alegerea pe care o faci. Şi, în acest caz, ucenicia întâmplătoare nu prea mai este o întâmplare; este procesul voit de a alege oportunităţile de care ai nevoie pentru a-ţi crea munca vieţii tale.

Spre deosebire de instruirea organizată, această opţiune stă la îndemâna tuturor. În loc să aştepţi să apară un profesor care să te aleagă sau o instituţie academică care să te accepte, această ucenicie este gata să înceapă atunci când şi tu eşti gata.

De la ucenicie la măiestrie

Când şeful lui Ginny Phang a văzut-o pe prima pagină din ziarul naţional, nu a fost deloc încântat. Sarcina în afara căsătoriei este un subiect tabu în Singapore şi majoritatea mamelor necăsătorite nu vorbesc despre situaţia lor, cu atât mai puţin apar la televizor. Prin urmare, cei care povestesc tind să primească multă atenţie.

Convinsă că puterea instruirii înlătură ignoranţa, Ginny începe să apară în toate filmele documentare, programele pe probleme interne sau de ştiri care o solicită. Îşi va spune povestea şi va împărtăşi din experienţa ei. Nu i-a luat mult timp şefului ei să-şi dea seama ce pune ea la cale. Supărat, i-a spus că va trebui să aleagă între noua ei pasiune şi postul stabil. I-a şi oferit mai mulţi bani pentru a rămâne la slujba ei zilnică.

- Ajunsesem la o răscruce de drumuri unde trebuia să iau o decizie, a spus Ginny. Oare să-mi continui slujba care îmi oferă siguranţă, sau să am încredere în ceva intangibil şi să mă aventurez într-un loc niciodată explorat în Singapore?

În momentul acela nu existau femei doula cu program permanent în Singapore. Amy, prietena australiancă a lui Ginny, plecase din ţară şi cele câteva doula rămase lucrau doar part-time. Nimeni nu ştia dacă se putea trăi din această meserie. Era ca un joc.

„Sari şi o să apară şi plasa” este o zicală pe care o auzim uneori când ne referim la astfel de situaţii?[1] Ideea este că, atunci când eşti înghesuit într-un colţ, o soluţie imposibilă poate să apară. În momentul în care te simţi blocat, cel mai bine este să rişti şi să te angajezi „fără restricţii” faţă de cea mai înfiorătoare opţiune care ar putea exista. Şi asta a făcut Ginny. A sărit.

Au trecut zece ani. Ginny conduce acum Four Trimesters, o afacere permanentă cu femei doula şi cea mai mare companie de acest gen din Singapore, având şapte angajaţi. Ea a apărut în programe TV şi la ştiri şi a avut ocazia să vorbească în cadrul unui eveniment TEDx. Povestea ei este cea a sfidării

inegalităţilor, a perseverenţei până când pasiunea devine realitate. Dacă a existat vreodată o femeie care s-a ridicat prin forţe proprii, aceea este Ginny. Dar oare a făcut ea totul de una singură?

Ar fi prima care v-ar răspunde negativ. A fost greu să primească acel ultimatum de la prietenul ei şi chiar mai greu să fie gonită de acasă de mama ei. Au fost experienţe dificile şi încă sunt amintiri dureroase. Chiar şi acum, după zece ani, străinii o privesc încruntaţi când află că nu este căsătorită.

Dacă ai fi întrebat-o pe Ginny, pe vremea când era doar o fetiţă, ce vrea să devină când se va face mare, nu ţi-ar fi răspuns „o doula”. Nu i-a venit ideea până când nu i-a sugerat-o cineva. Întotdeauna şi-a dorit să-şi conducă propria afacere, dar nu a ştiut cum să o facă. Totuşi, printr-o serie de întâmplări, ea şi-a găsit calea. Nu a fost plănuit (în nici un caz nu a fost planul ei) şi nici nu a înţeles ce se întâmplă pe măsură ce evenimentele se derulau, dar cu ajutorul unui grup de oameni, Ginny a fost călăuzită spre vocaţia ei.

- La cinci ani îmi doream să fiu dansatoare şi femeie de afaceri, îmi scria Ginny într-un e-mail. La treisprezece ani credeam că voi fi un consilier bun şi mi s-a spus că aş fi un nemaipomenit DJ la radio. Acum, la cei treizeci de ani ai mei, încă mă mai dezvolt şi văd toate visurile copilăriei materializându-se în activitatea mea de doula.[32]

Trebuie spus ceva despre puterea perseverenţei şi dorinţa unui om de a supravieţui. Bineînţeles că povestea lui Ginny este dovada capacităţii spiritului uman de a îndura. Dar este şi dovada puterii comunităţii, ceva care să ne amintească faptul că niciodată nu ne găsim vocaţia singuri. Cu toţii avem nevoie de ajutor.

Cu ani în urmă, atunci când trebuia să decidă dacă să păstreze sau nu copilul, Ginny nu îşi putea imagina că mai târziu va ajuta alte mame să primească sprijinul pe care ea nu l-a avut niciodată ca tânără mamă. Ceea ce face ca povestea ei să fie una deosebită nu este faptul că a primit ajutor – ajutorul este întotdeauna accesibil când ai nevoie de el. Este faptul că ea l-a recunoscut

atunci când a venit.

Amintiţi-vă: totul a început pentru că Ginny nu se descurca bine la examene. Nu o instruire excepţională a adus-o acolo unde se află acum. Au fost o serie de evenimente neaşteptate şi mentori imprevizibili, care au creat ocazia perfectă pentru dezvoltare. Exact aşa este ucenicia întâmplătoare. Aceste experienţe sunt imposibil de proiectat, dar uşor de recunoscut din momentul în care ştii ce să cauţi.

Uneori, oamenii care ne ajută să ne găsim vocaţia vin de unde ne aşteptăm mai puţin. Iar treaba noastră este să-i remarcăm.

[19] Ginny Phang, interviu online realizat de autor, 22 ianuarie 2014.

2° John Donne, „Meditation XVII", Wikisource, accesat la 1 august 2014, http://en.wikisource.org/wiki/Meditation XVII.

21Cuvântul grecesc doula înseamnă „cea care îngrijeşte femeia". Astăzi, acest termen este folosit pentru a descrie activitatea unei persoane instruite şi calificate în a oferi femeii şi partenerului acesteia sprijin emoţional continuu, confort fizic şi asistenţă în obţinerea informaţiilor înainte de naştere, în timpul naşterii, dar şi după aceea. (n.tr.)

22Paulo Coelho, The Alchemist (New York: HarperCollins, 2007) – Paolo Coelho, Alchimistul, Humanitas, 2002, traducere de Gabriela Banu (n.tr.).

23Margot Adler, „Apprenticeship, Illumination în a Modern-Day Atelier", Weekend Edition, NPR, 12 aprilie 2008.

24Karin Lipson, „A Medieval Skill Is Nurtured în Gold-Leaf Splendor", NYTimes.com, 1 ianuarie 2011, http://www.nytimes.com/2011/01/ 02/ nyregion/02artsli.html? r=0.

25Adler, „Apprenticeship, Illumination".

* Ibid.

27Ibid.

28Eric Westervelt, „The Secret to Germany's Low Youth Unemployment”, NPR, 4 aprilie 2012, http://www.npr.org/2012/04/04/149927290/the-secret-to-germanys-low-youth-unemployment.

Walter Isaacson, Steve Jobs (New York: Simon & Schuster, 2011).

3° Phang, interviu.

31John Burroughs, BrainyQuote, accesat la 1 august 2014, http: //www.brainyquote. com/quotes/qoutes/j /j ohnburrou1 19899.html.

32Phang, interviu.

PRACTICA DUREROASĂ 3

Atunci când nu este de ajuns să încerci

Să faci întotdeauna mai mult decât ţi se cere.

GEORGE S. PATTON

Vocaţia ta nu este întotdeauna uşoară. Va necesita muncă. Practica te învaţă ce trebuie şi ce nu trebuie să faci.

Stephanie Fisher străbătuse un drum lung din oraşul ei natal Jamestown, New York, până în Augusta, Georgia – mai precis 1250 de kilometri dar acesta era visul ei şi nu dorea să renunţe. Era anul 2010 şi ea se afla la cea de-a şaptea audiţie pentru emisiunea American Idol. Nu ajunsese niciodată atât de departe în emisiunea de talente muzicale, iar de data aceasta lucrurile aveau să stea cu totul altfel. De data aceasta, urma să se întâlnească cu juraţii.

Absolventă de colegiu, în vârstă de 23 de ani, cu diplome în biochimie şi comunicare, era hotărâtă să aibă succes la audiţie şi să fie invitată la Hollywood Week, unde zeci de concurenţi aveau să se întreacă pentru şansa de a ajunge în finală. Aflată la mijlocul masteratului şi lucrând part-time ca model, şi-a calculat că mai avea puţin timp la dispoziţie să-şi urmeze visul de a deveni cântăreaţă. Acum ori niciodată.

- Mai am încă patru ani să mă distrez, a declarat ea ziarului local chiar înainte de audiţie, şi dacă mi se oferă ocazia de a o face, o să profit de ea.[33]

Îmbrăcată într-un top argintiu cu paiete, perle în jurul gâtului şi ciorapi de plasă, Stephanie a păşit pe scena celui mai popular show de talente din America, zâmbind emoţionată în faţa juriului.

- Uau, au exclamat doi dintre ei, remarcându-i îmbrăcămintea.

- Sunt îmbrăcat aproape la fel, glumi Randy.

Simon dădu ochii peste cap, plictisit în mod evident.

- În regulă, spuse Kara, să te auzim.

Încălţată cu pantofi în două culori, alb şi negru, Stephanie îşi

sprijini bine picioarele în podea şi începu cu piesa lui Peggy Lee Fever.

- „Never know how much I love you/ Never know how much I care…”

În acel moment, Stephanie pocnea din degete şi privea provocator spre juriul care ofta dezaprobator. Ieşise din ritm, notele erau greşite şi toţi din sală îşi dădeau seama de asta, inclusiv Stephanie.

I-au spus să se oprească. Ea s-a încruntat.

- Mulţumim, Stephanie, a spus Simon.

- Ce părere ai?

- Groaznic. Sincer, nu poţi cânta, draga mea.

În videoul de pe YouTube ce relatează povestea ei jenantă, Stephanie recunoaşte că a fost puţin intimidată de prezenţa Victoriei Beckham, invitată de onoare în juriul din acea zi. Mai târziu, i-a relatat unui reporter că aşa o învăţaseră producătorii să spună. Victoria s-a oferit să se întoarcă cu spatele, în speranţa că o va face pe concurentă să se simtă mai relaxată. Stephanie a acceptat oferta care părea un pic cam forţată şi teatrală.

Tânăra absolventă începu să cânte din nou, puţin mai stângaci, de data asta Baby Love a celor de la The Supremes. Nu i-a ieşit mai bine. După una, două măsuri, Victoria s-a întors cu spatele. De data asta, Kara a mai adăugat ceva la ironiile critice, spunând că fusese mai bine când ea privise. Un alt hohot de râs izbucni din juriu.

- Cu tot respectul, spuse Simon cu un accent pur englezesc pentru a crea un efect dramatic, ai o voce groaznică.

- Serios? întrebă Stephanie, părând şocată, dar continuând să zâmbească nervos. Toate pregătirile, toţi acei ani lungi de visare au dus-o la asta?

- Da, o întrerupse el compătimitor. Nu o să mergi mai departe.

- Nu îmi mai puteţi acorda câteva minute să-mi treacă emoţia? se rugă ea.

- Am avea nevoie de ani, Stephanie, spuse Simon şi juriul râse din nou la unison.[34]

Pe când priveam din anonimatul biroului meu de acasă, la câţiva ani după eveniment, mi-am dat seama cât adevăr era în acea propoziţie.

Mitul talentului

Este o poveste clasică. Dacă eşti familiarizat cu oricare emisiune de talente, o ştii prea bine. Tânăra visătoare care aşteaptă toată viaţa o filmare într-un moment de glorie pleacă de acasă în căutarea şansei vieţii ei. Atunci când are ocazia, păşeşte în lumina reflectoarelor, îndreptându-se spre un fiasco total, în faţa unui public în direct. Este jenant, dar amuzant să priveşti şi cu toţii ne simţim puţin vinovată pentru că ne amuzăm pe socoteala altcuiva.

Totuşi, partea cea mai jenantă este lupta care urmează adesea după respingere. Juriul îi spune ce trebuie făcut pentru talentul pe care nu-l are şi ea protestează: „Nu înţeleg. Am exersat toată viaţa. Mi-am angajat un profesor de canto. Acesta este visul meu. Toată lumea îmi spune că ştiu să cânt.” La o emisiune, am văzut un bărbat de vârstă mijlocie care nu a fost votat, pornind o discuţie în contradictoriu cu juriul, argumentând că a exersat cu un coregraf timp de trei ore noaptea precedentă, iar ei, pur şi simplu, nu ştiu ce vorbesc.

Cunoaştem bine povestea. Sunt bazaconiile care alcătuiesc show-ul de la o oră de vârf. Dar dacă se întâmplă exact opusul – când o persoană intră pe scenă şi, spre uimirea criticilor, îi lasă pe toţi cu gura căscată?

Aşa s-a întâmplat şi cu Susan Boyle, atunci când a apărut la Britain's Got Talent, în 2009. O femeie de vârstă mijlocie, cu un puternic accent scoţian, un aspect modest şi un pic de

personalitate, Susan nu era ceea ce se aştepta juriul. La finalul cântecului I Dreamed a Dream din Les Miserables, primea ovaţii în picioare. Cum se întâmplă ca o persoană, pe parcursul a 30 de secunde, să uimească publicul şi să devină următoarea senzaţie pop internaţională, în timp ce altcineva nu poate? În ce constă diferenţa?

Răspunsul tradiţional şi motivul pentru care există, în primul rând, astfel de emisiuni este că persoana respectivă nu are talent. Uită-ţi pasiunea şi caută ceva la care eşti bun. „Eşti foarte isteaţă”, i-a spus Kara lui Stephanie, în timp ce încerca să nu o dezamăgească foarte tare pe tânăra domnişoară şi s-o ghideze într-o direcţie mai potrivită.[35]

Dar cum ne explicăm succesul lui Hillary Scott, care s-a prezentat la audiţia pentru American Idol de două ori, nereuşind să convingă juriul, iar apoi şi-a înfiinţat propriul grup Lady Antebellum? Lady A este una dintre cele mai cunoscute formaţii din lume, care a câştigat şapte premii Grammy de-a lungul carierei. Sau cântăreaţa de muzică pop Colbie Caillat, care a fost, de asemenea, respinsă de două ori la American Idol şi care a cântat, ca o ironie, viitorul ei hit Bubbly, piesă ce a ajutat-o să vândă peste şase milioane de albume şi zece milioane de single-uri?[36] Dacă răspunsul ar fi fost la fel de simplu ca „nu ai destul talent”, atunci Scott şi Caillat ar fi avut motive să renunţe. Dar nu au renunţat şi perseverenţa le-a răsplătit – cel puţin pe ele. Aşa că decizia implică probabil mai mult decât talent.

În ultimii ani, cercetătorii au susţinut faptul că ceea ce noi consideram talent nativ este, de fapt, rezultatul unei bune practici demodate. Autorul cărţii Tallent is Overrated [Talentul este supraevaluat], Geoff Colvin, scria: „Talentul nu înseamnă nimic din ceea ce credem noi că înseamnă, dacă într-adevăr înseamnă ceva”[37]. Citând numeroase studii despre persoane realizate, atleţi de talie mondială şi interpreţi pe care adesea îi considerăm genii, el susţine că motivul succesului lor a fost practica. Atunci când există dovada unor rare cazuri de abilităţi naturale, argumentează el, acestea au fost întotdeauna urmate de o pregătire riguroasă. „Astfel de descoperiri nu dovedesc faptul că talentul nu există”, arăta el. „Dar ele sugerează o posibilitate

contrariantă: aceea că, dacă există, ar putea fi irelevant.” Altfel spus, nimeni nu ajunge la statutul de expert fără o pregătire intensă. Excelenţa, în acest caz, este o problemă de practică, nu de talent.3[8]

De două ori câştigătoare a premiilor Grammy, Colbie Caillat a confirmat acest lucru, recunoscând că juriul de la Idol avea dreptate să o respingă: „Eram timidă. Eram emoţionată. Nu eram în cea mai bună formă. Nu eram încă pregătită. Mam bucurat atunci când, la audiţie, au spus nu”?[9] Aţi înţeles asta? Era bucuroasă, chiar recunoscătoare pentru că fusese respinsă. A fost stimulată să muncească mai mult, înţelegând că interpretarea ei nu era la cote maxime. Eşecul a făcut-o mai bună.

Există vreo diferenţă între Stephanie Fisher şi concurenţii respinşi de la American Idol care au devenit ulterior supervedete? Dacă nu e vorba de talent, atunci despre ce este? Oare doar practica explică prăpastia dintre respinşii de la un reality show şi viitoarele staruri pop? Sau trebuie să ne punem o întrebare mai profundă? Cu toţii cunoaştem pe cineva a cărui pasiune depăşeşte talentul şi care, din cauză că nu încearcă, nu pare să reuşească. Ce sfat le dăm acestor oameni? Putem să-i privim sincer în faţă şi să le spunem „Străduieşte-te mai mult”? Ceva nu pare a fi în regulă.

Oare Stephanie nu s-a străduit? Cu siguranţă că da. Şi ar fi greu să aducem argumente împotriva străduinţei ei: nu a renunţat după şapte respingeri. Dar poate că problema nu stătea în numărul orelor de practică. Poate că se referea la felul practicii.

Scuza Efortului

Părinţii noştri ne spun să încercăm. „Nu contează cât de bine te descurci”, obişnuia să-mi spună tata uitându-se în carnetul de note, „ci că ai făcut tot posibilul”.

Am trecut prin mare parte din viaţă explicând lipsa excelenţei cu

această scuză: Am făcut tot ce era cu putinţă. Acesta devenise răspunsul meu nepăsător, implicit, ori de câte ori mă confruntam cu eşecul. „Cel puţin am încercat.” Ce-ar mai putea cere cineva?

Am folosit Scuza Efortului ori de câte ori apărea o provocare ce îmi depăşea talentul, ca, de exemplu, cântatul la saxofon. Am încercat, fără prea mare tragere de inimă, să cânt la un instrument de suflat timp de şase luni, înainte să renunţ, frustrat. Era prea greu sau, poate, nu mă prea interesa. Părea că încercam, că mă străduiam din răsputeri. Dar nu era aşa. Confundam ceea ce înţelegeam eu prin talent cu ceea ce era practic posibil.

Pentru mulţi dintre noi, există o problemă fundamentală cu privire la înţelegerea talentelor noastre. Adesea, ne depăşim aşteptările despre noi înşine. Şi, în ciuda dovezilor care arată contrariul, continuăm să credem în Mitul Talentului, în faptul că unii oameni s-au născut într-un anumit fel, că nu ne putem ridica deasupra propriei condiţii şi să realizăm ceva mai grandios decât am făcut vreodată. Când procedăm aşa, ne amăgim singuri.

Am renunţat să mai cânt la saxofon înainte de a mă solicita până la limita talentului meu. Ştiu asta deoarece, atunci când am început să cânt la chitară, s-a întâmplat la fel. După şase luni de „încercări”, am vrut să renunţ, dar de data asta, tata nu m-a lăsat. Ori de câte ori făceam o prostie, tata mă pedepsea interzicându-mi toate activităţile, cu excepţia cântatului la chitară. „Dacă vrei să asculţi muzică”, spunea el, „va trebui să o cânţi tu însuţi”. Sigur, eram pedepsit pentru toate greşelile pe care le făceam, dar, totodată, mă punea şi în situaţia în care eram forţat să mă dezvolt şi asta a funcţionat. După doar câteva luni de exersare, de depăşire a declinului celor şase luni, cântam fraze muzicale scurte, pe care le auzisem de când eram copil, mai bine decât îmi imaginasem vreodată că ar fi fost posibil.

Cu siguranţă, la fel ţi s-a întâmplat şi ţie. La un moment dat, ai făcut ceva ce nu credeai că poţi să faci, ceva care te-a surprins. Poate că un profesor te-a încurajat sau un părinte te-a obligat sau, într-un moment de inspiraţie, te-ai motivat singur. Ai muncit mai mult, te-ai dăruit mai mult şi, cumva, ai realizat imposibilul – totul pentru că ţi-ai schimbat modul de gândire. În creierul şi în

corpul nostru este înnăscut un potenţial mai mare decât ne dăm noi seama şi tot ce trebuie să facem pentru a-l descătuşa este să credem.

Profesoara de psihologie Carol Dweck a scris despre aceasta, explicând de ce unii oameni acţionează diferit în faţa respingerii decât alţii, arătând că diferenţa dintre cel care are succes şi cel care nu are se reduce adesea la mentalitate.[40]

Potrivit lui Dweck, majoritatea oamenilor aderă la unul dintre cele două tipuri de mentalităţi: mentalitatea rigidă şi mentalitatea flexibilă. Oamenii cu mentalitatea rigidă sunt născuţi cu un set finit de însuşiri pe care nu le pot depăşi. La oamenii cu mentalitate flexibilă, potenţialul este nelimitat. Există întotdeauna posibilitatea de îmbunătăţire. Pentru aceşti oameni, scopul nu este să fii cel mai bun din lume, ci să fii mai bun decâr ai fost ieri. Indiferent de talentul înnăscut sau de lipsa acestuia, fiecare om are capacitatea de a progresa.[41]

Când tata mi-a spus să fac tot posibilul, el nu mă programa pentru dezamăgire. Îmi preda o lecţie de valoare despre viaţă – este mult mai uşor să încerci decât să te bizui pe talentul tău înnăscut. De ce? Pentru că poţi mai mult decât crezi şi, încercând, înveţi ceva nou în timp ce treci pe lângă posibilităţi. Drept rezultat, te dezvolţi, aflând că majoritatea deprinderilor nu sunt înnăscute, ci se învaţă. Se exersează. Sau cel puţin pot fi exersate, dacă doreşti să adopţi mentalitatea flexibilă şi să te dedici exerciţiului care urmează apoi. Chiar şi cei mai dotaţi oameni nu au tot ce le trebuie ca să reuşească fără o atitudine pozitivă şi ani de

practică.

Mai mult decât mentalitate

Oare Stephanie Fisher a avut mentalitatea potrivită? Nu s-a concentrat ea suficient? Nu a crezut destul? Sau i-a lipsit altceva?

Termenul de exerciţiu deliberat a fost introdus prima oară de K. Anders Ericsson, psiholog suedez la Universitatea din Florida, al cărui studiu demonstrează că nu talentul este cauza excelenţei – ci practica. Dar nu orice fel de practică, spune el – ci un anumit tip care duce la performanţa de top.[42]

Într-o epocă a istoriei umane în care proslăvim confortul mai presus de aproape orice altă virtute, am omis un adevăr important: confortul nu duce niciodată la excelenţă. Ceea ce te face să devii bun în meseria ta este practica, dar nu orice fel de practică – ci aceea care te doare, te doboară şi te dezvoltă. Acest tip de practică, pe care Ericsson o numeşte „deliberată”, iar noi o considerăm mai degrabă „dureroasă”, este extrem de grea. Se desfăşoară pe parcursul a aproximativ zece ani sau zece mii de ore – întâmplător, durata medie a unei ucenicii. Dar nu aici se termină practica; de aici abia începe. Altfel spus, nu cronometrezi zece mii de ore şi brusc ai devenit expert. Trebuie să realizezi tipul potrivit de practică.

Conform lui Daniel Coyle, autorul cărţii The Talent Code [Codul talentului], tipul potrivit de practică este un proces de acţiuni repetate, care eşuează în final. Eşuezi şi eşuezi şi iar eşuezi până când reuşeşti în cele din urmă şi înveţi nu doar modul potrivit de a face ceva, dar şi modul cel mai bun.4[3] Asta este ceea ce numeşte el „antrenament intens” şi motivul pentru care, acordând suficient timp unui lucru, vei ajunge departe. Pentru a stăpâni orice deprindere, trebuie, mai întâi, să-ţi alegi o activitate; apoi să o faci iar şi iar, până când activitatea îţi devine a doua natură; şi, în final, să treci peste momentele când ai eşuat, concentrându-te mai mult, în timp ce repeţi activitatea până când o faci cum trebuie.44

Majoritatea dintre noi am crezut că timpul este tot ce ne trebuie pentru a excela în ceva. Dacă acorzi multe ore unei activităţi, în cele din urmă vei ajunge la statutul de elită. Dar nu este întotdeauna adevărat. În studiul lui Ericsson, 10 000 de ore de antrenament erau o trăsătură comună pentru oamenii de succes la nivel internaţional, dar nu era singura.

La drept vorbind, 10 000 de ore înseamnă mai mult o descriere a performanţei de elită decât recomandarea modului în care cineva

poate realiza performanţa. Fiecare om de succes din cadrul studiului întruchipează un anumit tip de antrenament. Nu contează doar numărul de ore acumulate, ci şi calitatea practicii efectuate.

Acest tip de practică este o muncă intensă care aduce atleţii şi muzicienii internaţionali până la limita abilităţilor acestora şi apoi încă un pas mai departe.[45] Înţelegând diferenţa dintre practica obişnuită şi măiestria în practică ne vom da seama de ce Stephanie Fisher nu a mers mai departe, de ce Colbie Caillat a eşuat şi de ce se presupune că este dificil să-ţi urmezi vocaţia.

Este uşor să te antrenezi atunci când activitatea îţi face plăcere, dar ce faci atunci când trece exaltarea şi dispare puterea? Ce te faci când acel prim fior al descoperirii unei noi vocaţii începe să treacă? Renunţi? Sau treci mai departe prin durere şi îţi croieşti drum spre un nivel de excelenţă? În acest punct, experţii diferă de noi ceilalţi. Ei îşi dau seama de inerţia pe care o resimţim cu toţii, dar aleg să o vadă ca pe un semn că se apropie de atingerea scopului lor. Prin autodisciplină, ei caută deliberat cele mai dificile situaţii, atunci când majoritatea oamenilor tind să renunţe. Îi numim pe aceşti oameni „genii” sau „fenomene” fără să înţelegem pe deplin munca depusă de ei pentru a ajunge la acest nivel. Adevărul este că ceea ce au ei s-ar putea să avem cu toţii.

Ai încercat vreodată ceva şi ai eşuat total prima oară? Îţi aminteşti să fi fost vreodată atât de distrus încât să nu mai vrei să încerci niciodată, să nu mai doreşti să pedalezi vreodată sau să inviţi pe cineva la o întâlnire? Înţelegem că unele deprinderi necesită timp şi nimeni nu ştie cum să facă anumite lucruri fără un mic eşec. Durerea este instructivă pentru persoana care doreşte să înveţe. Dar aplicăm oare aceeaşi lecţie în ceea ce priveşte vocaţia noastră? De obicei, nu.

Când suntem copii, suntem curajoşi şi dispuşi să ratăm, dar pe măsură ce îmbătrânim, căpătăm unele inhibiţii. Ne loveşte reflexul ruşinii. Nedispuşi să încercăm lucruri noi, ne mulţumim cu bine, când putem obţine perfecţiunea. De ce facem asta? Pentru că este uşor. Să trecem dincolo de ceea ce se aşteaptă de la noi, dincolo de normal, este dificil şi uneori neplăcut. Dar este

o parte necesară a procesului.

Ce ne trebuie pentru a ne dezvolta deprinderile care duc la excelenţă? Cum putem să excelăm în vocaţie, nu doar să răspundem chemării sale? Există trei cerinţe pentru practica deliberată, conform lui Ericsson şi echipei sale de cercetători. În primul rând, practica are nevoie de un context: timpul şi energia persoanei, cât şi antrenori, materiale didactice şi locuri de antrenament.[46]

În al doilea rând, activitatea nu trebuie să fie „inerent motivantă”. Trebuie să fie ceva care să nu-ţi placă atunci când pui în practică.[47] Gândiţi-vă aşa: dacă exerciţiul este plăcut, atunci nu te dezvolţi. Muşchii se dezvoltă prin forţare şi încordare, ceea ce produce mici fisuri în fibra musculară şi îi face să se întindă. Deprinderile şi cunoştinţele se dezvoltă în acelaşi fel. Din acest motiv atât de puţini oameni se angajează în procesul practicii dureroase. Este greu. Dar, aşa cum spune Tom Hanks în Liga feminină de baseball: „Trebuie să fie greu. Dacă nu ar fi greu, toţi ar juca. Greul e ceea ce îl face mare”/[8]

În al treilea rând, activitatea nu poate fi practicată prea mult timp fără să nu ducă la extenuare. Trebuie să treci dincolo de ceea ce crezi că este posibil, de limitele extreme ale abilităţii tale. Dacă nu te forţezi dincolo de punctul de extenuare completă, înseamnă că nu te străduieşti suficient de mult/[9]

Să comparăm acum această paradigmă a exerciţiului cu obiceiul meu de a alerga în mod regulat, de câteva ori pe săptămână, dacă am noroc. E distractiv, e uşor şi mă ţine în formă, dar mă va duce la o performanţă de nivel mondial? Puţin probabil. Nu i-am acordat numărul suficient de ore, ca să nu mai menţionez calitatea acestora. Alerg doar când îmi convine, fără să-mi depăşesc vreodată limitele. De ce nu pun mai mult efort în exerciţiu? Pentru că nu vreau. O fac din amuzament, nu pentru performanţă.

Aceasta este o diferenţă importantă, când ai în vedere munca vieţii tale. Cei mai mulţi oameni vor înceta să facă ceea ce nu-i pasionează, în special atunci când devine dificil. Cel mai bun mod de a stabili care ţi-e direcţia în viaţă este să desfăşori o activitate

ce necesită o practică dureroasă. Dacă poţi să faci ceva când nu este amuzant, chiar şi atunci când eşti obosit, plictisit şi vrei să renunţi, atunci asta ar putea fi exact vocaţia ta.

Nu ştiu de unde vine ideea asta că vocaţia trebuie să fie ceva uşor. Rareori
> > >
uşurinţa şi perfecţiunea merg împreună. Arta de a face lucruri dificile necesită un nivel neobişnuit de dăruire. Trebuie să-ţi iubeşti munca pentru a putea persevera în acele perioade dificile, în acele momente dureroase când probabil ţi-ai dori să renunţi. Cum faci asta fără foarte multă pasiune? Nu este posibil. Trebuie să iubeşti munca. Până când nu găseşti ceva ce poţi face până la extenuare, până când urăşti acel lucru, dar la care să te poţi întoarce a doua zi, nu ai descoperit acel ceva care să merite a fi căutat.

Iubirea, cred eu, este un criteriu mai bun decât lipsa dificultăţii. Dacă poţi iubi ceea ce faci, chiar şi atunci când doare, atunci s-ar putea să fie vorba de mai mult decât un hobby. Şi dacă înainte nu ţi-ai forţat niciodată talentele atât de departe, dacă niciodată nu ţi-ai testat abilităţile atât de mult, atunci probabil că nu ţi-ai descoperit adevărata vocaţie. Uneori, singura cale de a afla diferenţa dintre un hobby şi o vocaţie este să treci prin creuzetul practicii dureroase.

Cum nu arată un geniu

Când mă gândesc la Martyn Chamberlin, un singur cuvânt îmi vine în minte: geniu. Un dezvoltator web precoce, care la 21 de ani este în ultimul an de colegiu şi îşi conduce propria firmă şi care arată ca un copil de pe afişele pentru următorul Microsoft sau Google. Aflând despre succesul lui neaşteptat, aţi putea fi tentaţi să credeţi că este un Bill Gates mai tânăr. Ca şi mine, aţi putea presupune că a lucrat la computer toată viaţa. Şi aţi greşi.

Adevărul este că Martyn a folosit computerul familiei doar pentru

temele de la şcoală înainte de vârsta de 16 ani. Dar, într-o scurtă perioadă, a învăţat Photoshop, s-a familiarizat cu HTML şi CSS şi a început să ceară bani pentru serviciile de web design. În mai puţin de doi ani, şi-a înfiinţat un blog, a deschis o afacere şi a început să atragă clienţi ca să câştige bani pentru colegiu. Ceea ce v-ar putea surprinde este faptul că, mult timp înainte de a deveni dezvoltator web, Martyn a fost un artist care nu-şi imaginase vreodată că-şi va petrece zilele cu ochii pe ecranul computerului.[50]

Povestea lui Martyn nu este cea a unei pregătiri de lungă durată pentru vreun moment important, ci, mai degrabă, o mărturie a cât de puternică poate fi scânteia inspiraţiei, exact la momentul potrivit, şi cum practica poate apărea fără ca noi să ştim măcar.

Fiind un puşti educat acasă, crescut în familia unui pastor baptist, Martyn nu prea avea acces la computerul familiei. Aşa că îşi petrecea timpul liber pictând şi cântând la chitară. Când fratele său William a părăsit locuinţa din Bixby, Oklahoma, în 2008, pentru a se duce la Universitatea din Tulsa, a lăsat computerul familiei deschis pentru ca fratele său să-l folosească. „Înainte”, şi-a amintit Martyn într-o conversaţie telefonică, „rareori atingeam computerul, pentru că fratele meu stătea la el tot timpul”. Chiar înainte ca William să plece, Martyn i-a spus fratelui său că doreşte să creeze website-uri pentru diverse persoane, aşa că William i-a dat o carte pe această temă.

Când l-am întrebat de unde îi venise dorinţa de a crea website-uri, mi-a răspuns că probabil fiindcă îl văzuse pe fratele său. „Cazul fratelui mai mic, cred”, a spus Martyn. „William era deştept, mergea la colegiu. Eu eram un artist flămând, care nu trăia în realitate. Mi-am dat seama că trebuia să-mi fac propriul nume dacă doream să-i atrag pe acei oameni cu care voiam să-mi petrec viaţa. În plus, iubeam designul.” Încă nu era sigur de viitorul său.

La vârsta de 18 ani, Martyn a călătorit din Oklahoma în California pentru a participa la un atelier de pictură, unde a realizat un tablou în ulei pe pânză de 27/35 cm, care a fost expus în Galeria de Artă Zantman din Carmel. La vremea aceea, a crezut că aceasta era marea lui şansă care îl va lansa în domeniul artelor.

Dar atunci când a început să-şi posteze lucrările de artă online, nu numai că şi-a descătuşat o pasiune pe care nu a ştiut niciodată că o avea, ci a înţeles şi necesitatea unei noi abilităţi.

Când Martyn a început să lucreze la website-uri, prima oară a fost ca un hobby, dar apoi s-a transformat în ceva mai mult. Primul său website a fost o copie a BubbleUnder.com, un tutorial din cartea pe care i-a dat-o fratele său şi pe care nu l-a publicat niciodată. Al doilea proiect a fost crearea unei pagini personale, un site cu portofoliul său de artă. Al treilea a fost un website pentru un client australian care, în final, nu l-a folosit niciodată, dar i-a plătit totuşi lui Martyn 8oo de dolari. Era primul său job plătit. „M-a învăţat că oamenii sunt dispuşi să plătească pentru talentul meu”, şi-a amintit el.

Pe măsură ce Martyn îşi punea lucrările pe site pentru a fi văzute de toată lumea, a remarcat că vizitatorii acestuia începeau să fie mai interesaţi de serviciile sale de design decât de picturile în ulei. După crearea primului său website, a fost în culmea fericirii. „Mă simţeam de parcă tocmai făcusem ceva important”, a spus el. Era ceva deosebit faţă de sentimentul pe care îl avea la terminarea unui tablou.

În prezent, după doar câţiva ani, Martyn are propria firmă de web design, cu ajutorul căreia îşi plăteşte taxele şi îşi finalizează studiile. Ori de câte ori lucrează la un website, îşi foloseşte deprinderile dobândite pe când era artist. Noţiuni cum ar fi teoria culorilor, compoziţie şi proporţia de aur îl ajută să creeze site-uri mai bune pentru clienţi – deprinderi pe care le-a învăţat cu mult timp înainte de a începe să creeze website-uri. Nu ar fi crezut niciodată că toţi acei ani de pictură îl pregăteau de fapt pentru ceva care nu e artă, cel puţin nu în sensul tradiţional.

Prin urmare, cum s-a transformat un tânăr care visa să devină artist într-un dezvoltator web? Cum a pornit o afacere de creare de website-uri cineva care nu a crescut jucându-se la computer? Răspunsul cel mai uşor este că a simţit o chemare. Dar, aşa cum am văzut, să simţi chemarea nu este nicodată atât de simplu. Răspunsul mai complet, cel adevărat, este că, înainte de a şti ce făcea, Martyn a exersat.

Cu mult timp înainte ca o persoană să fie pregătită pentru vocaţia sa, viaţa o pregăteşte pentru viitor prin întâlniri întâmplătoare şi experienţe neprevăzute, ne spune Lecţia Uceniciei Întâmplătoare. Asta este ceea ce făcea William, fratele lui Martyn. Îşi îndruma fratele mai mic, fără să ştie, spre o abilitate care, în final, avea să fie esenţială pentru succesul acestuia. Probabil că nici unul dintre fraţi nu cunoştea semnificaţia celor întâmplate, dar cei doi erau angajaţi într-o ucenicie la distanţă, în care fratele mai mare îşi influenţa fratele mai mic, ajutându-l să-şi găsească drumul.

Martyn nu s-a mulţumit însă doar să-şi privească fratele. El a citit tot ce-i cădea în mână referitor la acest subiect – bloguri, articole, cărţi, orice. Scopul său nu era doar să fie bun; dorea să fie excelent. În timp ce lucra la un website, mai ales la început, dacă dădea peste o problemă pe care nu o putea rezolva, căuta răspunsul online şi astfel înţelegea. „Obişnuiam să glumesc spunând că nu sunt un programator bun”, a mai povestit el. „Sunt doar un foarte bun utilizator Google.” O afirmaţie plină de adevăr.

Lăsând modestia deoparte, atunci când Martyn s-a maturizat, a dobândit o abilitate pe care mulţi oameni nu o înţelegeau. Şi a făcut-o în doar doi ani. Nu a cercetat informaţii abstracte şi nu a plătit mii de dolari pe cursuri conţinând informaţii învechite pe care nu le-ar fi folosit niciodată. Şi-a folosit experienţa anterioară, s-a pus pe treabă şi a cerut ajutor pe parcurs. A practicat.

Modul în care Martyn Chamberlin şi-a găsit vocaţia, sau cel puţin începutul ei, a fost o întâmplare. Fratele său i-a dat o carte ce a descătuşat o abilitate pe care nu ştiuse niciodată că o avea şi i-a deschis o lume plină de posibilităţi. A urmărit ce făceau alţii, a avut viziunea viitorului său şi a petrecut ore în şir, în fiecare zi, muncind pentru ţelul său. Nu pentru că ştia că vrea să creeze website-uri. Nu ştia acest lucru. Pur şi simplu iubea arta şi, întâmplător, a găsit un mod surprinzător de a-şi pune în aplicare pasiunea. Încercând ceva nou, a descoperit că se pricepea la crearea de website-uri, iar asta i-a plăcut.

Adevăratul exerciţiu nu se referă doar la învăţarea unei abilităţi; înseamnă să investeşti timpul şi energia necesare descoperirii, dacă aceasta este vocaţia ta. Înseamnă să dai de greu pentru a

afla dacă funcţionează sau nu. Şi dacă vezi că merge, vei mai face un pas în direcţia bună.

Totul porneşte de la o scânteie

Totuşi, nu discreditǎm puţin norocul? Oare nu reuşesc unii oameni doar pentru că au mare noroc, în timp ce alţii nu-l au? Cu siguranţă, nu putem nega existenţa unor anumite oportunităţi pentru unii oameni. Ideea că oricine poate fi orice îşi doreşte nu este întotdeauna adevărată. Succesul este mai mult decât o chestiune de muncă grea; depinde de factori pe care adesea nu-i putem controla. Locul şi data naşterii noastre pot influenţa ceea ce facem.

Dar excelenţa nu apare pur şi simplu – studiul lui Ericsson şi bunul-simţ ne spun asta. Dexteritatea este rezultatul unei practici intense; este produsul unor încercări şi greşeli continue până când persoana respectivă reuşeşte. Nimeni nu a urcat pe scena emisiunii American Idol uimind juriul fără să fi exersat şi nimeni nu a pus mâna pe un computer începând să scrie programe. Este nevoie de foarte mult exerciţiu pentru a deveni priceput.

Există însă şi momente când practica nu este suficientă, ca în cazul celor şapte audiţii ale lui Stephanie Fisher. Şi există momente surprinzătoare de reuşită, ca în cazul lui Martyn Chamberlin, când o persoană capătă dexteritate de la prima încercare, de parcă s-ar fi născut cu ea.

Sau poate că te naşti cu ea.

Ceea ce învăţăm acum din studiile ştiinţifice este că, deşi oamenii pot face mult mai mult decât s-ar fi gândit cineva în urmă cu 100 de ani, există abilităţi pe care oricât de multă practică nu le-ar putea depăşi.[51] De aceea vedem în mod constant kenyeni câştigând competiţiile de maraton şi de ce asiaticii tind să fie buni la matematică. Nu doar existenţa oportunităţilor generează

succesul, ci şi faptul că există unele lucruri pe care suntem meniţi să le facem şi altele nu.

Cum găsim aceste lucruri? Ce face ca nişte băieţei şi fetiţe să-şi dorească să devină atleţi în loc de muzicieni? Ce-l determină pe un pictor să dorească să înveţe programare? Putem învăţa mult din studiile de caz asupra unor atleţi şi muzicieni celebri şi putem aprofunda prin cercetări modul cum înţelegem dobândirea abilităţilor, dar ceea ce ştiinţa nu poate dovedi – ceea ce noi nu ştim încă – este acel ceva care face ca o persoană să-şi dorească să practice în primul rând. Ce determină o persoană să se înhame la nenumărate ore de practică?

De unde vine motivaţia? „Totul porneşte de la o scânteie”, mi-a spus Daniel Coyle într-un interviu. „Ai viziunea sinelui în viitor. Îl vezi pe cel care vrei să devii. […] Este un proces foarte misterios.”5[2]

Când fiul meu Aiden a văzut prima oară filmul de animaţie Maşini, produs de studiourile Pixar, a rămas încremenit. Mai văzuse filme şi desene animate, dar nici unul nu-i reţinuse atenţia. Maşini era diferit. La vârsta de 1 an, a urmărit tot filmul, de la început până la sfârşit, fără oprire, ceea ce nu mai făcuse vreodată. Acum are atâtea modele de maşini din film, încât poate umple două camere până la refuz. Este obsedat de ele. Nici eu şi nici soţia mea nu l-am influenţat, dar din momentul în care a văzut maşinuţele întrecându-se pe ecran, s-a luminat la faţă – şi de atunci iubeşte acest film.

A fost ceva înnăscut la Aiden, vreun dar divin, care l-a făcut să iubească acest film? Nu ştiu. Nu asta este, de fapt, ideea. Ceea ce ştiu cu adevărat este că atracţia sa faţă de un film de desene animate îmi spune ceva despre fiul meu: Aiden are personalitate. Şi cu acea personalitate vine un destin al lui propriu, unul independent de mediul înconjurător şi de educaţie. Sigur, mama

lui şi cu mine îl putem influenţa, prietenii lui vor avea ce învăţa de la el, iar genele sale pot dicta măsura anumitor abilităţi ale sale, dar viitorul lui nu se termină aici. De aici începe. Vor exista întotdeauna acele momente „scânteie”, când se va manifesta cine este el şi ce este menit să facă.

Nimeni nu ilustrează această idee mai bine decât Garrett Rush-Miller, băiatul al cărui handicap i-a impus limite stricte în viaţă. La 5 ani, era orb şi nu putea merge, iar doctorii erau sceptici în privinţa a cât mai avea de trăit. Şi totuşi, în momentul în care a atins bicicleta-tandem, totul s-a schimbat. El „s-a luminat la faţă”, după spusele tatălui său. Aceea a fost scânteia lui.

Talentul nostru înnăscut, sau lipsa acestuia, nu este suficient. Şi nici practica. Unele abilităţi par să vină în mod natural, în timp ce altele trebuie dezvoltate. Putem încerca o mulţime de lucruri, dar pe unele le vom face mai bine decât pe altele, iar unele eşecuri nu sunt provocări pe care trebuie să le depăşim, ci indicaţii pentru ce nu ar trebui să facem. Dar, înainte de orice, trebuie să avem acea scânteie de început, acel moment de inspiraţie, atunci când şi noi ne luminăm la faţă. Ceea ce este foarte diferit de noroc.

Aşa cum arăta şi Jim Collins în cartea Great by Choice [Alegerea de a fi excelent], Bill Gates nu a fost singurul student al anilor '70 care avea acces la computere. Iar Tiger Woods nu era singurul puşti al cărui tată juca golf. Atunci, de ce aceşti oameni au reuşit în domenii extraordinare, când aceleaşi oportunităţi erau disponibile şi pentru alţii? Au acceptat oportunităţile şi apoi au făcut ceva extraordinar cu acestea. „Norocul sau ghinionul”, scria Collins, „iese în calea tuturor, fie că ne place sau nu”. Dar atunci când îi vedem pe cei care realizează lucruri extraordinare, vedem oameni „care recunosc norocul şi pun mâna pe el, lideri care înşfacă evenimentele norocoase şi scot tot ce pot din ele”.[53]

Nu norocul face ca cineva să aibă succes, ci ceea ce face acel cineva cu el. Ocazii sunt. Problema este ce vei face atunci când vor apărea. Oamenii de succes sunt la fel de „norocoşi” ca şi cei care dau greş. Diferenţa este că ei fac ceva remarcabil cu momentul lor de noroc, în timp ce restul lumii stă degeaba şi aşteaptă să vină următoarea doză de noroc.

În acest sens, cu toţii avem ocazii – nu neapărat pentru a deveni ceea ce dorim, ci pentru a deveni cineva, persoana care trebuie să fim. Una este să pui succesul pe seama norocului, mai ales atunci când este al altcuiva, şi cu totul alta este să recunoşti că trăim într-o lume a oportunităţilor şi că toţi putem face ceva cu ceea ce ni s-a dat. Practica este cea care îţi testează hotărârea, cea care te forţează să-ţi perfecţionezi aptitudinile mult timp după ce scânteia s-a stins. Eşti dedicat meseriei sau vei abandona atunci când devine prea greu?

Ţelul suprem al practicii este de a atinge acea stare pe care K. Anders Ericsson o numeşte „performanţă de top”, când cineva depăşeşte „cunoştinţele profesorilor săi pentru a-şi aduce o contribuţie inovatoare în domeniul său de activitate”.[54] Cu toţii dorim să facem ceea ce ne pricepem, un lucru a cărui valoare să fie recunoscută de toată lumea, dar esenţa practicii nu se referă niciodată doar la dobândirea abilităţii. Practica înseamnă să-ţi aduci contribuţia în această lume. Din acest motiv, atunci când ne urmărim chemarea, nu trebuie doar să ne întrebăm dacă acesta este lucrul la care suntem buni, ci dacă este un lucru bun. Ne trebuie mai mult decât excelenţa pentru a satisface cele mai profunde dorinţe ale sufletului nostru.

Şi s-ar putea pune întrebarea: este oare posibil să reuşeşti într-un lucru greşit?

Cu siguranţă că da.

Ciudatul caz al lui William Hung

Dacă ai căuta pe Google „respinşii la American Idol”, ai găsi imediat o listă de nume care vor rămâne veşnic în analele ruşinii de pe internet. Bineînţeles, în vârful listei se află Stephanie Fisher, absolventa penibilă care s-a fâstâcit în faţa Victoriei Beckham. Dar, cu mult timp înainte ca Stephanie să urce pe scenă pentru a şaptea oară, în 2010, William Hung a apărut în cel de-al treilea sezon al emisiunii pentru a interpreta melodia lui

Ricky Martin She Bangs.

- Vreau să-mi câştig existenţa din muzică, a spus el în faţa camerei de luat vederi, înainte de a da ochii cu juriul.

Înalt de 1,67 m, cu prognatism şi îmbrăcat cu o cămaşă bleu, imprimată cu diverse modele de pantofi asortaţi, William nu arăta ca o persoană destinată să stea în lumina reflectoarelor. Ca şi în cazul lui Stephanie, prestaţia lui nu a reuşit să impresioneze juriul, care a încercat să-şi ascundă zâmbetul, în timp ce el îşi mişca buzele şi cânta fals.

- Nu ştii să cânţi, nu ştii să dansezi, ce-ai vrea să spun? l-a întrebat Simon.

- Am făcut tot posibilul şi nu regret nimic, a spus William, răspunsul lui contrastând cu replicile obraznice pe care juraţii erau obişnuiţi să le primească. Apoi a adăugat cu mândrie:

- Ştiţi, nu am pregătire de profesionist în dans sau muzică.

Simon s-a mirat:

- Nu? Ei, iată surpriza secolului.[55]

În final, William nu a reuşit şi a fost trimis acasă, ca atâţia alţii. Dar, după aceea, s-a întâmplat ceva foarte ciudat. Cu mult timp înainte ca „a deveni viral” să fie fenomenul care este astăzi, video-audiţia lui William Hung a început să strângă mii şi apoi milioane de vizualizări pe YouTube. În loc ca oamenii să râdă de el, îl aclamau. Un fan a creat un site în onoarea lui şi, în prima săptămână, s-au înregistrat peste patru milioane de accesări. Într-o lună, numărul lor depăşise opt milioane.

William a început să primească e-mailuri de la oameni care-i mulţumeau pentru curajul şi exemplul său, ceea ce l-a făcut să se întrebe dacă nu cumva în toată această faimă a sa se ascundea o carieră. Asta era cam pe vremea când i s-a oferit primul său contract de înregistrare.

În momentul audiţiei, William era student la Construcţii, la Universitatea Berkeley din California. După prestaţia sa la

American Idol, a cucerit inimile fanilor de pretutindeni şi a captat atenţia presei. Koch Entertainment i-a oferit un contract pentru primul său album, Inspiration, o colecţie de cover-uri ale unor cântece cunoscute şi din care s-au vândut peste 200 000 de exemplare, urmate de alte două înregistrări mai puţin reuşite.

În 2004, William a părăsit facultatea pentru a-şi urma cariera în muzică, cu diverse apariţii în emisiunile lui David Letterman, Ellen DeGeneres şi Howard

Stern. A revenit în calitate de invitat în spectacolul American Idol, acelaşi spectacol de unde fusese respins cu doar câteva luni înainte. Într-un fel, a fost o ironie a sorţii. A transformat înfrângerea în triumf şi şi-a petrecut următorii câţiva ani susţinând spectacole în întreaga lume, trăind de pe urma faimei câştigate datorită clipului viral de pe YouTube.

În ciuda succesului său, cariera lui William Hung a fost controversată. Unii i-au criticat succesul, spunând că promova stereotipurile asiatice şi rasismul, deoarece se considera că nu are nici un pic de talent muzical adevărat. Alţii îl susţineau. Le plăcea tenacitatea sa. Nici una dintre critici nu părea să-l deranjeze pe veşnicul optimist William, care ştia cât de mult însemna povestea lui pentru fani. Îşi trăia visul şi îl împărţea cu lumea.

Totuşi, în 2011, visul lui a luat sfârşit atunci când a acceptat postul de tehnician analist în criminologie, încheindu-şi astfel cariera muzicală[56]. Oare renunţa la visul lui? Oare milioanele de fani nu erau dovada că-şi găsise vocaţia, că muzica era ceea ce trebuia să facă în viaţă? Poate că nu. Într-un interviu mai vechi, i-a spus unui reporter: „E posibil să te dezamăgesc spunându-ţi că sper să devin profesor de matematică într-o bună zi”. În acelaşi interviu şi-a declarat pasiunea pentru teorema lui Pitagora, menţionând că matematicianul său preferat e Euclid.5[7]

Uneori ia foarte puţin timp să afli ce eşti destinat să faci în viaţă. Urmărindu-l pe William cum se lumina la faţă atunci când vorbea despre matematică, nu e de mirare că a devenit un analist ale cărui responsabilităţi zilnice includ calcularea probabilităţii activităţii criminalei În acel interviu mai vechi, ne-a oferit indicii

despre adevărata lui pasiune, spunându-ne că lucruri precum ingineria „necesită o dăruire mai mare decât muzica”.5[9]

Această afirmaţie pară să aparţină cuiva predestinat să devină muzician?

- Matematica a fost dintotdeauna pasiunea mea, a declarat el unui reporter după aproape un deceniu de celebritate. A durat foarte puţin să-mi închei cariera.[60]

Pe parcursul lungului şi sinuosului drum spre vocaţia sa, William a învăţat despre perseverenţa şi fidelitatea faţă de pasiunea lui, în ciuda a ceea ce spuneau oamenii. Într-un discurs ţinut la o reuniune Toastmasters, el a spus: „Când vei întrezări un strop de speranţă, uşile se vor deschide [...] Nu renunţa niciodată, pentru că tot ce îţi trebuie este puţină speranţă”.[61]

Urmărind relatarea poveştii lui într-o succesiune de clipuri pe YouTube, am înţeles de ce atât de multi oameni erau fanii lui William. Ştia că e ironic. Ştia că
> > > > nu poate cânta la fel de bine ca Ricky Martin şi că e un dansator penibil, dar asta nu l-a împiedicat să încerce. Pur şi simplu, iubea muzica. Şi din acest motiv, şi noi l-am iubit pe William. A fost o victimă. Totuşi, în ciuda laudelor, celebritatea şi norocul nu au fost suficiente pentru a-i capta atenţia. Şi în asta constă lecţia pentru noi toţi.

Succesul înseamnă să perseverezi în ciuda dificultăţilor, dar presupune şi să te cunoşti. Ceea ce William ar fi putut adăuga la acel discurs înălţător de la reuniunea Toastmasters este că, din când în când, pătrunzi prin uşa greşită, aplici greşit principiile practicii şi sfârşeşti reuşind într-un lucru greşit sau descoperind că profesiunea ta este doar o umbră a adevăratei tale vocaţii. De aceea trebuie să ne gândim la acest proces ca la o călătorie. Asta este ceea ce Martyn Chamberlin a descoperit despre arta sa. Deşi o pasiune, pictura nu era capătul drumului pentru el; era doar începutul. În acest caz, profesiunea de artist deschidea o uşă spre o altă deprindere, pe care, altfel, s-ar fi putut să nu o întâlnească vreodată.

În orice vocaţie, vine o vreme când îţi dai seama că drumul pe

care mergi nu te duce acolo unde vrei să ajungi. Toate aceste pregătiri au avut drept rezultat faptul că ai atins un ţel greşit. În momente ca acestea, te simţi blocat. Cum să acţionezi? Aşa cum a acţionat şi William Hung în final. Să-ţi dai seama că nu e niciodată prea târziu să te schimbi şi să virezi în direcţia adevăratei tale vocaţii.

33 Dave Emke, „Chasing Her Dream", Post-Journal, 4 februarie 2010, accesat la 1 august 2014, http://www.post-journal.com/page/content.detail/id/550489/Chasing-Her-Dream.html?nav=5018.

34 „American Idol Reject Stephanie Fisher", YouTube video, 2:53, postat de „Give Peace a Chance", 3 februarie 2010, accesat la 1 august 2014, http://youtube.com/watch?v= MtlEGMbDdlw.

35 Ibid.

36 „Seven ‚American Idol' Rejects Who Made It Big", Toofab, 16 ianuarie 2013, accesat la 1 august 2014, http://www.toofab.com/2013/01/16/seven-american- idol-rejects-who-made-it-big-naya-rivera-amber-riley-colbie-caillat-hillary-scott. Vezi şi „Colbie Caillat Music – All about Colbie, Music, Pictures & Info", Colbie caillat Music, accesat la 1 august 2014, http://www.colbiecaillatmusic.com/.

37Geoffrey Colvin, Talent is Overrated: What Really Separated World-Class Performers from Everybody Else (New York: Penguin, 2008).

38Geoffrey Colvin, „Why Talent is Overrated", Fortune Magazine, 21 octombrie 2008, accesat la 1 august 2014, archive.fortune.com/ 2008/ 10/21/magazines/fortune/talent colvin.fortune/index.htm.

39„Seven ‚American Idol' Rejects Who Made It Big".

Carol S. Dweck, Mindset: The New Psychology of Success (New

York: Random House, 2006).

41 Ibid.

42 K. Anders Ericsson, Ralf Th. Krampe şi Clemens Tesch-Romer, „The Role of Deliberate Practice în the Acquisition of Expert Performance”, Psychological Review (100, nr. 3 1993): 363-406.

43 Daniel Coyle, The Talent Code: Greatness Isn't Born. It's Grown. Here's How (New York: Random House, 2009).

44 Ibid.

4 5 Ericsson, Krampe şi Tesch-Romer, „The Role of Deliberate Practice”.

Ibid.

---

47 Ibid.

48 Kim Wilson, Kelly Candaele, Lowell Ganz şi Babaloo Mandel, Liga feminină de baschet, regia Penny Marshall (SUA: Sony Pictures Home Entertainment, 1992), DVD.

49 Ericsson, Krampe şi Tesch-Romer, „The Role of Deliberate Practice”.

Martyn Chamberlin, interviu telefonic realizat de autor, 13 decembrie 2013.

51 David J. Epstein, The Sports Gene: Inside the Science of Extraordinary Athletic Performance (New York: Penguin, 2013).

5 2 Daniel Coyle, interviu online realizat de autor, 19 februarie 2014.

5 3 James C. Collins şi Morten T. Hansen, Great by Choice: Uncertainty, Chaos, and Luck: Why Some Thrive Despite Them All (New York: HarperCollins, 2011).

5 4 Ericsson, Krampe şi Tesch-Romer, „The Role of Deliberate Practice”.

55„William Hung American Idol Audition – SHE BANGS!” YouTube video,1:40, postat de „Ben Lee”, 13 august 2007, accesat la 1 august 2014, https://www.youtube.com/watch?v=2Qkas9mlMgE.

5 [5 6] Wikipedia, s.v. „William Hung”, modificat ultima oară în aprilie 2014, http://en.wikipedia.org/wiki/William hung.

5 [7] „William Hung interview”, YouTube video, 2:42, postat de „StevenWard”, 18 martie 2008, https://www.youtube.com/watch?v=qOcwvR8WWoo&feature=player embedded.

5[8] Daniel Kohn, „William Hung speaks, Fresh off Being Crowned the Greatest Musician of All Time, în Any Genre”, LA Weekly, 16 ianuarie 2012, http://www.laweekly.com/westcoastsound/2012/01/16/william hung-speaks- fresh-off-being-crowned-the-greatest-musician-of-all-time-în-any-genre.

[59] „William Hung interview”, YouTube video.

[60] Kohn, „William Hung Speaks”.

61 „William Hung – She Bangs Speech – Toastmasters -- Founders District”,
7YouTube video, 4:39, postat de Chris David, 26 septembrie 2013,

II

ACŢIUNEA

CONSTRUIEŞTE PUNŢI 4

Saltul care nu a fost salt

Clima este ceea ce aşteptăm. Vremea este ceea ce primim.

MARK TWAIN

Descoperirea vocaţiei proprii nu este o revelaţie, ci o serie de decizii intenţionate. Pare mai puţin un salt uriaş şi mai mult construcţia unui pod.

Ziua în care Myles Carlson a fost lăsat la şcoala de limbă franceză din mijlocul Africii de Est a fost cea mai grea din viaţa mamei sale. „Mă simţeam de parcă laş fi aruncat în mare, fără vestă de salvare", îşi amintea Kristy Carlson. „A-i cere să facă faţă provocării vieţii, într-o limbă nouă pentru el, e prea mult pentru un copil de cinci ani."[62] Dar Myles nu era singurul care trebuia să se adapteze unui nou standard.

În urmă cu câţiva ani, Ben şi Kristy Carlson ştiuseră că aveau nevoie de o schimbare. Rezultatul a fost „călătoria cunoaşterii", cum au numit-o, către ceea ce erau ei ca persoane. Pentru Kristy aceasta însemna să continue să facă fotografii, iar pentru Ben, să cultive cafea. Când au decis să facă tot posibilul pentru a reuşi, mutându-se din Africa de Sud, unde, în cadrul unei organizaţii creştine, urmau cursuri de pregătire şi perfecţionare în ştiinţa leadershipului, pentru a deveni antreprenori în Burundi, familia Carlson nu avea nici o idee la ce să se aştepte. Doreau să aibă un impact pozitiv, dar nu ştiau cum să înceapă. Numai după ce au ajuns în Africa de Est au înţeles ce li se cerea şi că această mutare era mult mai importantă decât îşi imaginaseră ei.

Înainte de a se muta, familia nu mai avusese de-a face cu limba franceză sau cultura din Burundi şi aceste două fenomene i-au izbit puternic atunci când au făcut schimbarea. Kristy mi-a scris: „Ben şi cu mine glumim când spunem că, deşi suntem în Burundi de doi ani şi jumătate, parcă au trecut zece, datorită numărului mare de cunoştinţe dobândite odată cu mutarea noastră". Nu asta fusese intenţia lor când se mutaseră, în urmă cu zece ani, în Africa şi nu erau deloc pregătiţi pentru aşa ceva. Aşadar, ce i-a îndemnat să facă saltul? Într-un cuvânt: pasiunea.

- Mă trezesc, beau cafea şi pot vorbi despre ea cât e ziua de lungă fără să obosesc, a declarat Ben Carlson într-un interviu

televizat. Când mi-am dat seama de acest lucru, mi-am dat seama şi că asta voiam să fac. Era ceea ce doream să fiu[63]

Urmărind acest interviu online, după ce mi-a fost recomandat de către un prieten, am ştiut că doream să aud povestea familiei Carlson spusă de ei înşişi. Aşa că i- am contactat prin e-mail şi, o săptămână mai târziu, Kristy mi-a răspuns. S-a scuzat de întârziere, explicându-mi că viaţa o poate lua razna în Burundi.

După ce au luat decizia de a face o schimbare, mi-a spus ea, familia a căutat moduri de a-şi realiza pasiunile. „Fiecare căutare ducea la mai multă claritate", a povestit ea, „şi era ca o pregătire mai bună pentru o schimbare mai mare... Chiar şi după mutarea în Burundi, nu încheiaserăm definitiv schimbarea. La un an şi jumătate după mutare, ne-am deschis propria afacere. Nu simţeam că destinul nostru era mai bun sau mai important decât ceea ce făcuserăm. În schimb, aveam dorinţa de a lucra în domeniile care ne plăceau şi de a ne îndrepta în acele direcţii".

Dezrădăcinată, familia Carlson s-a mutat într-o zonă îndepărtată a lumii pentru că exista oportunitatea de a-şi schimba situaţia făcând ceea ce îi plăcea. După cum se vede, aceasta este marea formulă a acţionării în direcţia oricărei vocaţii: să afli ce îţi place şi ce are lumea nevoie, apoi să combini aceste două lucruri. Aşa cum scria Frederick Buechner, „vocaţia este locul unde marea noastră bucurie întâlneşte marea trebuinţă a omenirii".[64]

Când ne gândim la cineva aflat în căutarea vocaţiei, ne imaginăm adesea o persoană care îşi pune ordine în treburi, care ştie de la început ce s-a născut să facă. Are un plan. O persoană îl aude pe Dumnezeu şi devine preot. Un tip sportiv, care a crescut bătând mingea în curte, devine un fotbalist de talie mondială. Ne imaginăm oameni care pur şi simplu ştiu ce trebuiau să facă cu vieţile lor şi, la momentul potrivit, acţionează. Dar vocaţia nu funcţionează întotdeauna aşa. Uneori, poate chiar adesea, este un haos.

Am întrebat-o pe Kristy cum au ştiut ea şi soţul ei că aceea fusese decizia corectă – să se mute cu familia într-una dintre cele mai sărace ţări a lumii şi să deschidă o firmă producătoare de cafea – şi a recunoscut că nu au ştiut. „Am făcut saltul", mi-a mărturisit,

„şi a fost un salt greoi, imperfect şi pripit. Am simţit cu tărie că era timpul pentru o schimbare, dar decizia noastră de a include Burundi în acea schimbare s-a bazat doar pe existenţa unei oportunităţi”.

Cuvântul foarte important din această ultimă propoziţie este oportunitate. Ceea ce familia Carlson a făcut atunci când s-a mutat în Burundi nu a fost să facă un salt în orb şi nici să execute cu precizie un plan bine pus la punct. Exact ca în ziua în care şi-au lăsat copilul la şcoală, a fost un amestec de încredere şi de

intenţie.

Iluzia lui „pur şi simplu ştii”

Mult timp am crezut într-o mică minciună despre oamenii care îşi ating ţelul propus şi care m-a împiedicat să-mi găsesc propria vocaţie. Care a fost acea minciună? O simplă propoziţie: pur şi simplu ştii. Când întâlnim pe cineva care face ce îi place pentru a-şi câştiga existenţa, ne spunem o poveste. Este o ficţiune frumoasă, un basm familiar şi, de fapt, o minciună desăvârşită.

Iată cum funcţionează. Cum ai ştiut că voiai să devii pompier? Ce te-a determinat să te întorci şi să termini şcoala? Cum ai ştiut că aceasta era vocaţia ta? Pur şi simplu am ştiut. Asta auzim de la oamenii care sunt prea modeşti să admită cât de mult au muncit sau care nu se simt bine să recunoască cât au fost de norocoşi. Se aseamănă cu modul în care descriem adesea cum ne-am îndrăgostit. Pur şi simplu ştii. Problema este că nu-i adevărat.

Îndrăgostirea poate că e un fenomen misterios, dar e în acelaşi timp şi un fenomen intenţionat. Te-a invitat în oraş, ai acceptat, v-aţi sărutat la prima întâlnire, deşi a fost ceva ce nu ai mai făcut vreodată, şi aţi început o relaţie. Există un proces. Şi fiecare pas făcut este marcat de încredere. Asta mi-a spus Eric Miller, mi-a accentuat Jody Noland, iar Ginny Phang o spune fără încetare – nu au avut nici o idee ce făceau. Nu a existat nici un plan. Nu au

ştiut pur şi simplu. Au ales.

Poate că unii oameni chiar ştiu ce trebuie să facă cu viaţa lor. Poate că s-au născut cu un al şaselea simţ, care le permite să înţeleagă intuitiv că trebuiau să devină croitorese sau toreadori, că s-au născut ca să producă filme sau ca să contruiască zgârie-nori.

Dar majoritatea oamenilor, oamenii normali pe care îi întâlnim zilnic, par să nu aibă vreun indiciu. Şi să le spunem acestor oameni „pur şi simplu ştii" când cei mai mulţi dintre noi nu ştim este nemilos.

Rareori auzim această parte a poveştii în interviurile şi documentarele despre oameni celebri. De ce? Poate pentru că asta vinde. Deoarece credem mai degrabă basmul care spune că unii oameni sunt pur şi simplu speciali. În felul acesta, nu avem nici o responsabilitate de a acţiona.

Această lipsă de sinceritate a creat o mitologie în lumea muncii. Mitul este următorul: vocaţia ta, dacă va apărea vreodată, este acel ceva care îşi face apariţia într-o bună zi în pragul casei tale, frumos împachetat. Nu trebuie să-ţi faci griji că e necesar vreun efort sau altceva; pur şi simplu va funcţiona. Şi, dacă nu, atunci n-a fost să fie. Regret, dar vei fi blestemat să locuieşti într-o cămăruţă pentru tot restul vieţii şi să duci o existenţă mediocră. Sau, cel puţin, poţi trăi indirect prin acei puţini norocoşi care într-adevăr reuşesc să-şi găsească vocaţia.

Bineînţeles, ştim că nu este adevărat. Cu toţii vrem să credem că avem şansa de

> ' > > > a găsi o viaţă plină de semnificaţii şi finalitate, de a face lucruri care într-adevăr contează. Atunci, de ce o astfel de viaţă pare atât de vagă şi de ce este atât de rară? Pentru că noi credem în mitul care spune că vom şti pur şi simplu atunci când va veni momentul să ne angajăm pe acel drum. Dar acesta se întâmplă foarte rar. Să ne angajăm pe acel drum este costisitor; ar trebui să ne sperie.

Când am întrebat familia Carlson dacă ceea ce făceau era lucrul pentru care se născuseră să-l facă, Kristy mi-a spus: „Cred că am

putea face o mulţime de lucruri, dar să începi în Burundi o afacere care produce o cafea nemaipomenită şi să ajuţi cultivatorii de cafea îmbină atât forţa, cât şi pasiunea noastră. Ca producători de cafea, cultivăm cafeaua de cea mai bună calitate odată cu dezvoltarea unor relaţii de durată cu fermierii. Poate că nu suntem eroii tăi obişnuiţi, iar călătoria noastră a avut suişurile şi coborâşurile ei, dar e minunat că mă aflu aici şi pot tasta în biroul meu, în timp ce aud echipa noastră vorbind cu pasiune despre căile de îmbunătăţire a vieţii fermierilor producători de cafea".

Procesul descoperirii şi revendicării vocaţiei este o călătorie, una care îţi cere să părăseşti ceea ce cunoşti în căutarea a ceea ce nu cunoşti. Da, este un mister în această călătorie, dar felul în care trebuie să te deplasezi este să faci un pas în faţa celuilalt pas. Şi atunci când ţi se oferă o şansă, s-ar putea pur şi simplu să nu ştii. Dar va trebui să acţionezi. Iar acţiunea aceea este puţin mai complicată decât credem noi.

Profetul care aproape şi-a ratat chemarea Acum 3000 de ani, cam la 80 de kilometri nord-vest de Ierusalim, în ţinutul deluros al Efraimului, se afla orăşelul Ramataim-Ţofim, unde trăia un bărbat pe nume Elcana. Avea două soţii, una care era stearpă şi cealaltă care-i amintea neîncetat celei dintâi de handicapul acesteia.

Odată, în timpul unei călătorii spre anticul oraş Silo, soţia stearpă, Hanna, a fost atât de tare umilită încât a făcut un jurământ. Dacă va rămâne gravidă, îşi va încredinţa copilul marelui preot, urmând ca viaţa lui să fie dedicată serviciului religios. La scurt timp, a conceput un fiu pe care l-a numit Samuel. Imediat după înţărcare, a fost trimis la Silo să-i slujească preotului Eli.

Samuel era un copil deosebit, un dar pentru părinţii lui, care aşteptaseră atât de mult timp naşterea lui, şi un dar pentru Eli, care avea doar fii nechibzuiţi. El l-a ajutat pe preot în activitatea sa, iar bătrânul l-a pregătit pentru un viitor promiţător.

Într-o noapte, după luni, dacă nu chiar ani de slujire, Samuel s-a trezit înainte de ivirea zorilor. Înspăimântat, s-a ridicat şi s-a uitat în jurul lui.

Nimic.

Putea să jure că auzise pe cineva şoptindu-i numele. Dar nu era nimeni în jur. Băiatul s-a culcat la loc şi a adormit, însă a fost din nou trezit câteva clipe mai târziu. De data asta era sigur; era o voce.

- Aici sunt! a strigat el. Nici un răspuns. Alergând în camera lui Eli, a repetat: „Aici sunt; m-ai strigat”.

Eli s-a ridicat în capul oaselor, frecându-şi ochii care începeau să-l lase.

- Nu te-am chemat, i-a spus el nedumerit. Du-te înapoi şi culcă-te.

Samuel era şi el nedumerit, dar nu voia să-şi contrazică maestrul. Aşa că s-a reîntors în odaia lui şi, încet, şi-a pus capul pe pernă. S-a forţat să-şi ţină ochii închişi, prea neliniştit ca să adoarmă. Samuel a stat în pat doar câteva minute care i s-au părut ore. Apoi, pe măsură ce pleoapele îi cădeau de oboseală, a auzit din nou vocea, la fel de calmă, dar mai insistentă ca niciodată.

- Samuel...

S-a ridicat brusc din pat, inima bătându-i nebuneşte. Şi-a strigat din nou stăpânul, în timp ce dădea buzna în camera lui Eli. Şi iarăşi cei doi au fost la fel de nedumeriţi.

- Fiul meu, a spus Eli, nu te-am chemat. Întoarce-te în odaia ta şi culcă-te.

Dar, înainte ca Samuel să pună capul pe pernă, a auzit vocea din nou, mai tare ca înainte. S-a ridicat iar şi l-a strigat pe Eli cu vocea tremurându-i de frică.

De data asta, răspunsul maestrului a fost diferit. I-a spus băiatului să nu mai strige, să asculte şi i-a transmis şase cuvinte

pe care să le spună. Aşa că Samuel s-a întors în patul său şi a ascultat. Când a auzit chemarea pentru ultima oară, a spus:

- Vorbeşte, că robul Tău Te aude![65]

După această întâmplare, viaţa lui nu a mai fost niciodată la fel.

Felul în care băiatul a auzit şi a răspuns chemării a condus la multe evenimente importante din istoria poporului lui Israel, inclusiv ungerea a doi regi dintre care unul a devenit cel mai renumit pe care ţara l-a avut vreodată. Samuel a fost chemat şi a răspuns. Dar partea înspăimântătoare – partea căreia trebuie să-i acordăm atenţie – este că el aproape a ratat chemarea.

La mijlocul perioadei de ucenicie, poate în timp ce serveşti visului altcuiva, îl vei descoperi pe al tău. La început, va veni pe nesimţite, ca o şoaptă. Dar, dacă eşti atent, te va saluta sub forme pe care s-ar putea să nu le înţelegi. Poate veni dis-de-dimineaţă, sau târziu în noapte, ori de câte ori eşti liniştit şi foarte vulnerabil. Va vorbi cu blândeţe inimii tale, trezind măreţia din tine despre care nu ai ştiut niciodată că există.

Cu toţii auzim o astfel de chemare la un moment dat, dar mulţi o ignoră, debarasându-se de voce ca de un vis. Unii fug de vocaţia lor toată viaţa, evitând acea voce persistentă sau fiind suficient de ocupaţi încât o ratează. Mulţi nici nu- şi fac timp să asculte. Dar cei care o ascultă, cei ale căror poveşti ni le amintim, ies din ascunzătoare şi spun acele şase cuvinte minunate: „Vorbeşte, că robul Tău Te aude!” Este atât un act de vulnerabilitate, cât şi de disponibilitate.

Când suntem copii, înţelegem că lumea este locul care are nevoie de darul nostru, un loc plin de mister şi de posibilităţi. Ne bucurăm de aceste lucruri. Dar, când suntem adulţi, ignorăm aceste lucruri prosteşti; şi, pentru o perioadă, asta funcţionează.

Trecem prin viaţă, concentraţi pe confort, siguranţă şi statut social, dar în timp ce continuăm să ignorăm chemarea care le cere sufletelor noastre să se trezească, devenim neliniştiţi. Iar vocea se face din ce în ce mai puternică până când, într-o zi, devine de nesuportat.

Povestea lui Samuel nu se referă la felul în care apare chemarea – vocea aceea sună diferit în urechile fiecăruia. Ideea este că, uneori, în primul rând trebuie să învăţăm cum să auzim. Dacă chemarea nu a venit în mod firesc la un băiat din vechiul Israel, oare cum va veni în lumea ocupată de azi, plină de zgomote şi tulburări? Trebuie să ascultăm. Dar trebuie să şi acţionăm. Pentru băiatul care a devenit profet a fost un proces de testare-şi-eroare. De trei ori a înţeles greşit chemarea, înainte de a o înţelege corect.

Ar fi greşit să ascultăm această poveste şi să ajungem să credem că vocaţia începe cu o revelaţie. Nu este aşa. De fapt, luciditatea chemării vine mai degrabă printr-o serie de decizii chibzuite decât printr-o revelaţie bruscă. Analizând povestea lui Samuel, vedem un băiat trecând prin rutina obişnuită şi care, deodată, este întrerupt de un incident straniu, ce îi aşază viaţa pe un nou curs. Aşa apare vocaţia: nu ca un fulger luminos, ci ca un imbold constant, dar blând, care nu-ţi va da pace până când nu acţionezi. Faptul că răspunzi chemării este extraordinar, şi nu felul în care răspunzi.

În cazul lui Samuel, el a avut o întâlnire neobişnuită, dar la vremea aceea, părea ceva normal. La început, a înţeles-o greşit. Apoi, a cerut îndrumare – cumva fără intenţie, deoarece a crezut că maestrul său îl cheamă. În cele din urmă, a recunoscut vocea şi i s-a supus. Au fost câteva nereuşite până a ajuns acolo, dar el a mers pas cu pas. Atunci când vine vorba de chemare, este tot ce putem face. Nu putem controla de unde şi când vine, dar putem controla cine suntem noi în acele momente.

Propria mea experienţă de a descoperi ce trebuie să fac a fost atât intensă, cât şi normală. Prietenul meu, Paul, m-a întrebat care e visul meu şi când i-am spus că nu ştiu, m-a întrebat: „Serios? Credeam că visul tău e să devii scriitor”.

- Da, am răspuns. Cred că ai dreptate. Aş vrea să fiu scriitor... cândva.

- Jeff, mi-a spus el privindu-mă în ochi, nu trebuie să vrei să fii scriitor. Eşti scriitor. Trebuie doar să scrii.

După această conversaţie, am început să scriu aşa cum nu o mai făcusem vreodată. Timp de un an, în fiecare zi mă trezeam la ora 5 dimineaţa şi scriam câteva sute de cuvinte înainte de răsăritul soarelui. Negreşit, exersam. De ce? Pentru că în cele din urmă înţelesesem cine sunt. Şi, după ce mi-am înţeles identitatea, a urmat munca.

Samuel nu a ştiut că Dumnezeu îi vorbeşte până când mentorul său, Eli, nu l-a ajutat să înţeleagă ce se întâmplă. Băiatul, aşa cum spune povestirea, îl auzise pe Dumnezeu şi totuşi încă avea nevoie de ajutor. Revelaţia nu fusese suficientă. Acelaşi lucru a fost valabil şi pentru mine în ce priveşte conversaţia mea cu Paul. Adesea, vieţile noastre ne vorbesc în moduri extraordinare, dar ne lipseşte capacitatea de a auzi sau de a interpreta mesajul. Doar înţelegând semnele, sau chiar auzind efectiv chemarea, poţi ajunge foarte departe. Iar o decizie este ceea ce trebuie să urmeze. Şi aceasta este ideea: găsirea vocaţiei, oricât ar părea de misterios, nu este doar un proces mistic; este foarte practic. Ori acţionezi cu ceea ce ştii, ori ratezi momentul.

Etapele descoperirii

Orice mare descoperire, în special cea a vocaţiei tale, nu este niciodată un moment unic. De fapt, revelaţia este un proces evolutiv; are loc în etape.

În primul rând, auzi chemarea. Poate suna diferit pentru fiecare persoană, dar o auzim cu toţii. Ceea ce contează este felul în care o auzim şi cum îi răspundem. Din nefericire, mulţi oameni nu recunosc niciodată vocea care-i invită la măreţie. Ca şi Samuel, ei aud ceva, dar nu sunt foarte siguri cum să acţioneze. Şi, fără

ajutorul unui mentor sau ghid, trebuie să interpreteze pe cont propriu, ceea ce înseamnă că pot interpreta greşit.

Din acest motiv este atât de importantă ucenicia. Adesea, descoperirea a ceea ce trebuie să faci cu viaţa ta nu are loc până când nu ai petrecut o perioadă importantă servind visului altcuiva. Aflăm ce este vocaţia de la mentorii şi predecesorii noştri, înainte chiar de a începe să avem încredere în propria noastră voce a vocaţiei. Doar după ce te-ai aflat în magazinul unui meşter artizan poţi înţelege ce presupune meseria ta. Modestia este o condiţie obligatorie pentru revelaţie. Fără ea, visul tău va fi efemer şi egocentric.

În al doilea rând, răspunzi. Doar cuvintele nu sunt suficiente – trebuie să acţionezi. Un răspuns sincer adresat vocaţiei necesită efort; trebuie să faci ceva. În cazul lui Samuel, el s-a ridicat din pat în mod repetat, s-a dus să vadă ce dorea maestrul lui, în ciuda protestelor acestuia, care spunea că nu-l chemase. Ceea cei lipsea lui Samuel la capitolul isteţime a compensat prin stăruinţă. Aparent, asta este tot ce trebuie. Puţină tenacitate te va duce la vocaţia ta.

În al treilea rând, începi să crezi. Acesta este paradoxul vocaţiei. Credem că pasiunea vine prima, că dorinţa noastră este primordială; dar, dacă avem într- adevăr chemare, munca vine întotdeauna înainte să fim pregătiţi. Va trebui să acţionăm în ciuda sentimentului că nu suntem pregătiţi. „Darurile nu vin înaintea chemării”, mi-a spus odată cineva. Şi, în momentul în care păşim în munca noastră de-o viaţă, descoperim că ne-am pregătit pentru ea dintotdeauna, chiar şi în momentele în care ne simţim necorespunzători. În felul acesta ştii că ai chemare – experienţa te obligă să creşti, să te schimbi.

Vocaţia, chiar dacă este misterioasă uneori, cere un răspuns practic. Felul în care ne croim drumul de la vis la realitate se face prin paşi mici, plănuiţi. Deciziile scot la iveală oportunităţile.

Samuel era mult mai pregătit decât credea. Deja se mutase şi locuia cu un om sfânt, îndreptat spre revelaţie. Şi, din întâmplare, el făcuse câteva lucruri care să- l pregătească pentru vocaţia sa, inclusiv găsirea unui mentor. Bineînţeles, nu a fost alegerea lui –

părinţii o făcuseră pentru el –, dar, într-un fel, asta este ideea. Vei moşteni ocazii pe care nu le-ai obţinut de unul singur şi, dacă eşti atent, le vei recunoaşte pentru ceea ce sunt – şanse de a auzi chemarea.

Mutarea familiei Carlson în Africa de Sud a oferit o şansă similară pentru chemarea spre Burundi. Nu au ştiut acest lucru din timp, şi tocmai în aceasta constă frumuseţea. O vocaţie reuneşte tot ce ai făcut până la un anumit moment şi îl transformă în pregătire. Ben şi Kristy erau disponibili, aşa că, atunci când sa ivit ocazia, au profitat de ea. Ginny Phang a avut acel sentiment agasant, care îi spunea să nu renunţe la copil. Acesta a fost şansa ei. Nu a ştiut de unde a venit sau de ce era acolo; a ştiut doar că trebuie să se încreadă în acel sentiment. „Chiar dacă în capul meu nu ştiam cum o să meargă… inima simţea foarte bine”, a povestit ea.[66]

Uneori, faptul că răspunzi vocaţiei te face să te simţi aşa. Nu va avea logică şi chiar te poate conduce la respingere şi critică, dar în inima ta vei simţi că aşa este corect. Cum? Va exista o confirmare. Vei face un pas şi lucrurile se vor întâmpla. Oportunităţile se vor descoperi singure. Prin cuvintele altora şi chiar în adâncul tău, vei şti că aceasta este calea pe care să o urmezi – nu pentru că e uşoară sau sigură, ci pentru că este cea bună.

Asta nu înseamnă că vocaţia este doar o emoţie, dar sentimentele au un rol în acest proces şi vine un moment când poţi avea încredere în ele. Cum ştii? Te pregăteşti. Te situezi undeva de unde poţi auzi chemarea, ai pe cineva care să te ajute să desluşeşti mesajul, iar apoi te pregăteşti să acţionezi.

Nu te poţi încrede doar în sentimente, dar le putem verifica luând drept punct de reper înţelepciunea altora. Putem găsi un mentor, aşa cum a făcut Samuel. Ne putem pregăti aşa cum a făcut familia Carlson. Niciodată nu li s-a garantat succesul şi rareori au ştiut ce îi aşteaptă în viitor, dar fiecare pas nu era ultimul, după cum se părea. Fiecare decizie deschidea o nouă ocazie.

Ai putea crede deja că viaţa ta începe să se mişte într-o direcţie. Ar putea fi impulsul de a construi în spatele unui vis şi chiar

ideea vocaţiei începe să se cristalizeze. Sau poate te simţi mai pierdut ca niciodată. Oricum, aminteşte-ţi că acesta este doar începutul. Fiecare pas va scoate la iveală noi alegeri pe care să le faci.

Acordă-ţi timp să priveşti înapoi la tot ce ai experimentat şi ascultă ce îţi spune viaţa. Invită mentorii în viaţa ta pentru a te ajuta să-ţi desluşeşti chemarea. Aceasta este ocazia perfectă să găseşti acel fir, acea temă comună care ţine totul laolaltă. Şi, pe măsură ce începi să vezi modelele, nu te mişca prea repede. Fă doar câte un singur pas, fiind convins că ocaziile vor apărea la momentul potrivit.

Cea mai mare greşeală pe care o poţi face

În primul meu an de colegiu, m-am îndrăgostit nebuneşte de o fată pe nume Lane. Cu părul creţ şi un zâmbet dulce, Lane era tare simpatică. Era cu doi ani mai mare decât mine. Deoarece tocmai mă despărţisem de prietena mea, eram dornic să mă întorc la jocul întâlnirilor, iar Lane părea să fie fata perfectă.

Le-am spus prietenilor mei că voiam să îi dau întâlnire şi ei m-au întrebat cum aveam de gând să o fac.

- Cred că, pur şi simplu, am să o sun, am spus eu.

- Ce? exclamă prietenul meu Doug. El fusese întotdeauna cel romantic. Jeff, glumeşti? Trebuie să o dai gata pe fata asta. Ori ai un succes teribil, ori pleci acasă.

Aşa că am procedat cum ar proceda orice student care are o chitară într-un colţ din dormitor: i-am scris lui Lane un cântec. Cele 90 de secunde de pură desfătare lirică erau esenţa romantismului şi mi-au luat doar câteva zile să le scriu.

Într-o sâmbătă după-amiază, am luat telefonul şi am format numărul lui Lane. Trei apeluri şi apoi un declic.

- Alo? a răspuns o voce. Era a ei.

Am trântit telefonul în furcă, am înşfăcat chitara, am ieşit şi am închis uşa după mine. Pentru că acum ştiam. Lane era acasă. Cu chitara atârnând pe umăr, am alergat prin campus spre căminul ei. În timp ce îmi recăpătam suflarea în hol, am aşteptat pe cineva să mă lase să intru, apoi am mers direct la uşa ei şi am bătut.

Uşa s-a deschis. Şi am păşit într-o cameră plină de oameni.

Cam şase oameni stăteau în livingul lui Lane, discutând aşa cum obişnuiesc studenţii să o facă sâmbăta după-amiaza. În clipa în care am intrat în cameră, toţi s-au întors către mine. Lane zâmbea încurcată şi mă privea. Nu am rostit nici un cuvânt.

Trăgând chitara de la spate, am pus-o la piept şi am început să cânt. Următorul minut şi jumătate i-am cântat o serenadă lui Lane încercând să fac abstracţie de spectatori. Cântecul s-a terminat cu versurile: „Vrei să mergem să dansăm?” Când s-a risipit şi ultimul acord, m-am uitat la Lane, aşteptând răspunsul.

Ea s-a uitat la mine. M-am uitat din nou la ea. Toţi ceilalţi ne priveau la rândul lor.

Şi am aşteptat.

Trăgând adânc aer în piept, i-am zâmbit strengăreşte, simulând încrederea. Acesta era momentul pe care-l aşteptasem, pentru care muncisem săptămâni întregi. Mă dădusem mare, aşa cum mă sfătuiseră prietenii mei, şi îmi etalasem toate cărţile pe masă. Acum era rândul ei.

Lane a deschis gura şi a rostit două cuvinte care mi-au zdrobit inima: „Nu... pot”.

Inima mea s-a recunoscut învinsă.

- Îmi pare rău.

Cu umerii căzuţi, am dat din cap în semn că am înţeles. Dar, apoi, am făcut ceva şi mai rău: nu am plecat. În loc să mă scuz, am luat loc în mijlocul camerei încercând să intru în vorbă cu ceilalţi. Ca şi cum acest lucru era mai puţin jenant decât să cânt o melodie în

faţa unui grup de oameni, să fiu respins de o fată şi apoi să plec.

Am încercat să mă alătur conversaţiilor, fiind întâmpinat de nişte priviri curioase. Dar m-am comportat cu o aparentă detaşare: Cum, asta? Lucrul pe care tocmai l-am făcut? Oh, dar fac asta în fiecare sâmbătă. De fapt, mai am trei tipe care stau la rând azi. Asta a fost doar o altă oprire în Turneul de Respingere din Căminul Colegiului.

Cum nu am mai putut suporta situaţia jenantă, în cele din urmă m-am ridicat şi, îndreptându-mă spre uşă, am părăsit încăperea. Lane s-a repezit să mă conducă şi, însoţindu-mă pe coridor, mi-a spus suav: „Mulţumesc pentru cântec!”

Strângând din dinţi, mi-am adunat tot curajul şi am rostit cu cea mai sarcastică voce de care eram capabil: „Oh, a fost plăcerea mea. Intenţia mea este să distrez”. Şi am plecat.

După acest incident, a trecut mult timp până când să mai fac ceva atât de îndrăzneţ pentru o fată. Dar, privind acum înapoi, înţeleg cum s-a întâmplat. De ce m-a respins Lane? Probabil fiindcă rostisem în total doar o sută de cuvinte în anul anterior, când ne cunoscuserăm. În mintea mea, îmi construisem iluzia unei relaţii fără măcar să fi împărtăşit această viziune cu ea.

Cred că facem acelaşi lucru şi cu visurile noastre. La început, cochetăm cu ele de departe. Apoi, le vizualizăm, imaginându-ne cum va fi viaţa atunci când suntem legaţi de ceea ce iubim, fără să întreprindem vreo acţiune practică. Aşteptăm, ne adunăm curajul şi ne păstrăm pasiunea pentru ziua cea mare, când vom renunţa la tot şi ne vom folosi resursele pentru a ne atinge scopul. Şi, în cele din urmă, facem saltul.

Totuşi, câteodată, nu reuşim să trecem pe partea cealaltă. Cădem în nas. Facem tot posibilul să ne ridicăm, ne curăţăm de praf şi încercăm din nou. Dar, dacă asta se întâmplă des, începe să ni se pară o poveste cunoscută. Ne amintim că lumea este un loc rece, crud şi poate nu este loc şi pentru ea în visul meu. Ne pierdem iluziile şi facem cea mai mare greşeală: ne păstrăm toată energia pentru salt în loc să construim o punte.

Problema privind modul în care ne urmărim pasiunile este că realitatea nu se potriveşte întotdeauna cu felul în care lucrurile se formează în mintea noastră. Lane a spus „nu” pentru că nu mă cunoştea. Şi oricât de mult mi-ar fi plăcut să cred altceva, nici eu nu o cunoşteam cu adevărat. Relaţiile, ca şi visurile, necesită timp. Implică multă rutină şi muncă monotonă, care le fac neadecvate pentru un scenariu de film, dar potrivite pentru viaţa adevărată. Aproape un deceniu, am procedat aşa cu pasiunea mea. Am visat la ea, am vorbit despre ea, am făcut şi „planuri” în aşteptarea momentului în care norocul îmi va ieşi în cale şi voi putea face ceea ce îmi place pentru a-mi câştiga existenţa. Totuşi, de la început până la sfârşit, am râs de mine, crezând în mitul saltului, care era singurul lucru ce mă mai reţinea din visul meu.

Adevărul despre salt

În anii '30, coloniştii belgieni au început să planteze cafea în Burundi. Timp de decenii, ţara nu a produs decât o singură marfă – cafeaua resursele sale naturale fiind neglijate şi secătuite.[67] Deşi ţara avea rezerve mari de resurse bogate, cafeaua din Burundi a fost aleasa. Aceasta s-a întâmplat până nu demult.

Dacă priviţi harta celor mai sărace state ale lumii, veţi vedea că Burundi se situează în fruntea listei, cu cel mai scăzut produs intern brut.[68] Fermierii plantează tot felul de culturi – banane, manioc şi fasole – , dar cafeaua este una dintre recoltele destinate vânzării, reprezentând 80% dintre beneficiile ţării obţinute din export. Peste jumătate din populaţie îşi câştigă existenţa din cafea[69] Cafeaua plăteşte taxele şcolare pentru copiii fermierilor, taxele medicale pentru familiile acestora şi pentru orice alimente pe care nu le pot cultiva ei singuri. În Burundi, cafeaua este o chestiune de viaţă şi de moarte.

S-ar părea că, atunci când este bine coaptă şi prăjită, cafeaua din Burundi este o experienţă cu totul deosebită faţă de orice altă cafea africană. Însă, din cauza proastei distribuţii, mulţi dintre băutorii de cafea din întreaga lume au ratat această experienţă. Cafeaua din Burundi nu primeşte atenţia pe care o merită, iar Ben şi Kristy Carlson intenţionează să schimbe acest lucru.

Pentru ei, cafeaua nu este doar o pasiune pe care să o urmeze. Este şansa de a schimba lucrurile în viaţa unei comunităţi, dacă nu chiar a întregii ţări. Ei au început cu o staţie de spălare a cafelei, dar, pe măsură ce a trecut timpul, au dat o formă acestui proiect.

Apariţia proiectului Long Miles Coffee nu a fost doar o cale pentru Ben şi Kristy să se implice în afacerea cu cafea; a fost ocazia de a oferi speranţă. Aproape două treimi din populaţia din Burundi trăieşte la limita sau chiar sub limita sărăciei^ şi, din cauza lipsei infrastructurii, intermediarii iau cea mai mare parte din beneficiile obţinute din producţia de cafea?[1] Scopul proiectului este să îmbunătăţească viaţa fermierilor locali prin comerţ direct, ajutându-i astfel să obţină salarii mai bune.

Aceşti fermieri nu sunt o cauză îndepărtată cărora familia Carlson să le trimită bani lunar. Ei sunt vecinii lor. Se întâlnesc în fiecare zi; copiii lor se joacă împreună. Deoarece lucrează într-una dintre cele mai sărace ţări de pe planetă, este important pentru ei nu doar să înţeleagă oamenii pe care încearcă să-i ajute, ci şi să experimenteze viaţa alături de ei.

Când s-au gândit prima oară să se mute în Burundi, Ben şi Kristy nu au înţeles implicaţiile visului lor şi nici nu au anticipat vreodată toate bătăliile cu care se vor confrunta pe măsură ce îşi vor dezvolta afacerea într-o lume aflată în curs de dezvoltare. Dar ştiau că trebuie să găsească o cale şi această hotărâre i-a condus la înţelepciune. Au studiat şi au planificat şi s-au rugat, iar când nu au ştiut ce să mai facă, au făcut saltul. Dar în acel „salt” sunt multe lucruri de dezvăluit.

Familia Carlson nu s-a decis pur şi simplu să se mute undeva. Au făcut un studiu privind industria şi au găsit o oportunitate de a ajuta producătorii să aducă cafea de bună calitate pe o piaţă mondială în expansiune.[72] Şi nu au făcut mişcarea dintr-un capriciu, aşa cum am putea crede, ci au locuit zece ani în Africa de Sud înainte de a face tranziţia. Sigur, era încă nevoie de o păsuire pentru învăţarea limbii franceze şi acomodarea cu noua cultură, dar să o numeşti „salt” nu este chiar aşa de corect. La drept vorbind, au construit un pod.

Ben şi Kristy au putut face toate astea pentru că au înţeles acel de ce din spatele acţiunii lor. Aveau un motiv care trecea dincolo de ei şi de propriul lor confort. Nu era legat doar de ei – era legat de schimbarea pe care voiau să o facă. Aşa că, atunci când îndoiala s-a strecurat în mintea lor, nu s-au blocat şi nici nu s-au oprit. Au găsit o cale. În loc să aştepte să li se dezvăluie calea perfectă, ei au sesizat ocazia şi au profitat de ea. Au început ştiind că flexibilitatea va fi esenţială, dar nici nu au fost naivi în modul în care au realizat tranziţia.

Chiar şi acum, după doi ani şi jumătate, mai există provocări şi diferenţe culturale care le amăgesc aşteptările. Totuşi, realizarea misiunii din spatele activităţii lor şi faptul că aparţin de ceva mai important decât ei înşişi au făcut să merite toată agitaţia. Nu au făcut saltul; au construit o punte. Iar frumuseţea unei punţi este că nu trebuie să vezi prea departe în faţă pentru a putea trece de partea cealaltă. Trebuie doar să faci pasul următor.

Să nu ştii nu este o scuză

Acum câţiva ani, prietenul meu Bryan Allain şi-a părăsit postul sigur dintr-o companie de top, Fortune 500, unde, aproape zece ani, urcase încet în ierarhia firmei, pentru a se aventura pe cont propriu în meseria de scriitor?[3] Când l-am întrebat cum au reacţionat colegii lui, mi-a răspuns că, în mod surprinzător, l-au încurajat, unii chiar l-au invidiat. Dar ceva l-a deranjat.

Toate conversaţiile se încheiau în acelaşi fel. „Mi-aş dori să pot face asta”, spuneau ei. „Ei bine, poţi, să ştii”, răspundea Bryan. La acest răspuns, ei înşirau lista motivelor pentru care simţeau că nu pot. Nu ştiau de unde să înceapă sau ce să facă. Se temeau să nu-şi piardă asigurările medicale sau să rişte bunăstarea familiei. Dar dacă dai greş, se întrebau ei, ce se întâmplă atunci? Asta îl neliniştea pe Bryan, pentru că simţea că ăsta era lucrul de care se temeau – şi pe drept cuvânt. Părăsirea unui post pentru urmărirea unui vis este orice, numai ceva sigur nu este. Dacă nu te simţi puţin nesigur în privinţa efectuării unui astfel de salt,

atunci, probabil, nu ai luat în considerare costul. Problema, în acest caz, nu este teama; ea este ceva normal. Este faptul că mulţi se sperie şi nu mai fac nimic.

Cu toţii avem de-a face cu această teamă la un anumit nivel. Ceea ce ne umple de îngrijorare, dacă o lăsăm, este o propoziţie simplă care ne ţine departe de misiunea noastră. Sunt cinci cuvinte simple: „Nu ştiu ce să fac”. Despre ce să scriu? Ce fel de muzică să cânt? Ce fel de afacere să-mi deschid? De unde să încep? Nu ştiu. Şi, cu acest răspuns aparent inofensiv, un vis poate muri. Dar ceea ce vrem într-adevăr să spunem în aceste momente de necunoaştere este că ne dorim o călătorie sigură. Dorim să ne fie schiţat drumul – fără surprize sau piedici, doar un început şi un sfârşit clar. Din păcate, nu acesta este modul în care se desfăşoară, de obicei, procesul.

Un mod de a ne gândi la el este prin prisma hărţilor şi a globurilor pământeşti. Hărţile sunt simple. Sunt plane şi previzibile şi este uşor de trasat un curs pe ele. Se poate vedea întregul peisaj într-o configuraţie simplă, bidimensională. Cu toate acestea, oricât de simple ar fi, hărţile nu sunt realiste. Lumea nu e plată; nu este codată în culori, pliabilă şi uşor de păstrat în torpedoul maşinii. Viaţa este prea complexă şi frumoasă pentru a fi prinsă pe o hartă. Harta te poate ajuta să vezi imaginea mare, dar nu te ajută să înţelegi anvergura călătoriei.

Pe de altă parte, globul este complex. Se roteşte în jurul unei axe. Unele globuri sunt topografice, cu ridicături în anumite zone unde se află munţii sau principalele cursuri de apă. Nu sunt instrumentele cel mai uşor de folosit din lume şi, cu siguranţă, sunt cel mai dificil de păstrat, dar oferă cea mai bună imagine pe care o avem asupra realităţii. În mod tipic, foloseşti harta pentru a călători dintr-o ţară sau provincie în alta, de obicei pe o distanţă relativ scurtă, în timp ce globul îl foloseşti pentru a stabili unde vei călători în lume.

Ce ai folosi mai degrabă, o hartă sau un glob? Depinde de direcţia în care mergi.

Când Bryan a fost întrebat despre detaliile modului în care şi-ar

urma visul, el a fost sincer şi a recunoscut că nu ştie toate răspunsurile. Nu avea o hartă. Nici nu ştia cu certitudine încotro se îndreaptă; avea grijă doar să meargă înainte. Iată cum mi-a descris el acest lucru, odată, într-o conversaţie: „Să spunem că locuieşti în Kansas. Nu e un loc rău în care să trăieşti, dar ţi-e dor de plajă. Visezi la valuri, nisip şi apusuri de soare. Dar nu pleci niciodată de acasă, pentru că nu prea ştii cu exactitate în ce loc de pe plajă ai vrea să mergi”.

Dacă nu eşti sigur cum să porneşti, Bryan ţi-ar spune să pleci din Kansas. Acesta este primul tău pas. Începe să te îndrepţi către apă şi, pe măsură ce mergi, vei găsi plaja. Odată ajuns acolo, poţi să-ţi alegi ce loc doreşti. Pentru început, nu ai nevoie de o anumită adresă. Calea spre visul tău înseamnă mai mult să mergi într-o direcţie decât să ajungi la destinaţie.

Când începi să-ţi urmăreşti vocaţia, poţi descoperi că este mai greu decât ţi-ai fi închipuit. Şi este normal. Înseamnă că acea călătorie este mai importantă decât te-ai fi aşteptat. Ceea ce trebuie să faci este să continui să mergi. Nu sta nemişcat. Nu pierde timpul, aşteptând ca altcineva să-ţi dea permisiunea să porneşti. Nu se va întâmpla aşa. Nimeni nu îţi va da o hartă. Va trebui să păşeşti în necunoscut, căutându-ţi direcţia pe măsură ce înaintezi. Şi, dacă nu eşti sigur, aminteşte-ţi să mergi spre apă. Întotdeauna poţi schimba direcţia după ce te-ai urcat în maşină.

Oricine poate face asta

La un an şi jumătate după ce s-a mutat în Burundi, familia Carlson şi-a transformat visul într-o afacere. Doreau să ajute cât mai mulţi oameni şi au văzut posibilitatea ca Long Miles Coffee să devină ceva important. Au aderat cu toţii la acest plan.

Asumându-şi obligaţia de a le oferi fermierilor preţuri corecte şi inspiraţi de cuvintele lui Benjamin Zander: „Banii vin în funcţie de contribuţie”[74], ei au decis să pornească o afacere. Nu ştiau totul înainte de a face acel pas, dar aveau încredere că lucrurile

se vor aranja. „Nu spun că fiecare ar trebui să fugă şi să-şi lase slujba”, mi-a scris Kristy. „Spun că unele riscuri merită asumate şi, pe măsură ce ni le asumăm, adesea apar şi ocaziile.” Iar până m prezent a funcţionat.

Uneori, atat lui Ben, cat şi lui Kristy le vine să lase totul baltă. Spun deschis acest lucru şi chiar îşi împărtăşesc îndoielile pe blog. Asta îi face atat de simpatici. Par oameni obişnuiţi (pentru că sunt). Chiar şi după ce au făcut „saltul”, încă nu au o viziune perfectă. Uneori, este foarte dificil să facă ce au de făcut. Cand curentul este oprit unsprezece zile la rand sau se îmbolnăveşte vreun membru al familiei, Kristy spune că şi-ar dori să se poată întoarce acasă, în Statele Unite, unde li se asigură îngrijirea medicală de bună calitate şi electricitatea. „Burundi va fi întotdeauna pentru mine un loc dificil în care să trăiesc”, a spus ea. „Este bogat şi complet, dar dificil.”

Bogat şi complet, dar dificil. Aceleaşi cuvinte ar putea fi folosite pentru a descrie o vocaţie. De la Garrett Rush-Miller, copilul de cinci ani cu tumoare cerebrală, până la Ginny Phang, femeia a cărei familie a renegat-o pentru că nu a făcut întrerupere de sarcină, aceasta reprezintă o temă constantă. Nu este uşor să-ţi găseşti vocaţia. De fapt, asta ar putea cauza mai multă suferinţă decât mângâiere, dar merită preţul. În ciuda dificultăţilor cu care se confruntă, membrii familiei Carlson nu pot decât să spere. Pe măsură ce echipa lor se măreşte, ei se simt mai întăriţi în fiecare zi.

Aceasta este realitatea pentru orice călătorie vocaţională. Dacă munca vieţii tale este doar un vis, ceva trecător şi fragil, care nu este niciodată susţinut prin acţiune, va dura tot atat de puţin. Atunci cand vor apărea greutăţile, şi întotdeauna apar, vei avea tendinţa să renunţi la tot şi să treci la ceva mai uşor. Dar dacă vocaţia ta este ceva mai mult decat o idee bună şi eşti gata să te înhami la muncă grea şi perseverenţă, făcand paşi curajoşi pe drumul tău, vei putea sta neclintit în faţa greutăţilor.

La un moment dat în timpul interviului, am greşit sugerând că familia Carlson a făcut saltul datorită sentimentului că era chemată către ceva măreţ, ceea ce Kristy a corectat imediat: „Speram ca impactul produs să fie unul pozitiv”, a spus ea, „dar

nu a fost aşa şi nu cred că suntem chemaţi să facem ceva mai important decât ar face oricine altcineva. Am crezut că am fost chemaţi să ne aducem competenţele la masa vieţii, să căutăm ocazii în care să ne putem aduce contribuţia în lumea asta. Cred că asocierea unor cuvinte ca «măreţie» cu noi dă impresia că nu am fi oameni obişnuiţi, iar noi chiar suntem. Oricine s-ar fi putut mişca în direcţia în care am făcut-o noi, dacă ar fi părut cel mai nimerit lucru pentru ei, chiar dacă asta ar fi însemnat, în acelaşi timp, să facă doar câte un pas mic".

[62] Ben şi Kristy Carlson, interviu prin e-mail realizat de autor, 14 ianuarie 2014.

[63] Long Miles Coffee Project, accesat la 2 august 2014, http://www. longmilescoffeeprojects.com/.

[64] Frederick Buechner, Now and Then: A memoir of Vocation (Cambridge, MA: Harper & Row, 1983).

[65] Cartea Întâi a Regilor 3:10 (Biblia sau Sfânta Scriptură, versiune redactată, adnotată şi tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Renaşterea, Cluj- Napoca, 2009).

[66] Ginny Phang, interviu online realizat de autor, 22 ianuarie 2014.

[67] „Burundi: Belgian Colonial Rule (1916-1962)", EISA (Electoral Institute for Sustainable Democracy în Africa), aprilie 2010.

[68] Michael B. Sauter, Alexander E.M. Hess şi Samuel Weigley, „The 10 Poorest Countries în the World", Fox Business, 14 septembrie 2012, http://www.foxbusiness.com/markets/2012/09/14/10-poorest-countries-în- world/.

[69] Brent Swails şi Oliver Joy, „Burundi's Coffee Culture, the Difference Between Food and Hunger", CNN, 19 noiembrie 2013, http://edition.cnn.com/2013/11/19/business/burundis-coffee-culture.

7° Suater, Hess şi Weigley, „The 10 Poorest Countries în the World”.

[71] Johnstone s. Oketch şi Tara Polzer, „Conflict and Coffee în Burundi”, Scarcity şi Surfeit, 19 septembrie 2013, http://www.issafrica.org/pubs/Books/ScarcitySurfeit/Chapter3.pdf ,84-156.

[72] Thompson Owen şi Christopher Schooley, „Rwanda + Burundi

Fundamentals”, Coffeeshrub.com, accesat la 1 august 2014, http: //www.coffeeshrub .com/shrub/content/rwanda-burundi-fundamentals.

[73] Bryan Allain, interviu online realizat de autor, 4 august 2014.

[74] Carlson, interviu.

PUNCTE PIVOT 5

De ce eşecul este prietenul tău

Dacă prima oară nu reuşeşti, încearcă, încearcă din nou.
Apoi renunţă. Nu are nici un rost să fii un neghiob care insistă.
W.C. FIELDS

Vor fi necesare câteva încercări până să găseşti vocaţia potrivită. Eşecul nu este cel care ne împiedică să avem succes. Este cel care ne duce la succes.

Matt McWilliams a crezut dintotdeauna că atunci când va creşte mare va ajunge jucător de golf profesionist. Născut la jumătate de kilometru de cel de-al doilea teren de golf de la Pinehurst No. 2, o staţiune din Carolina de Nord cunoscută sub numele de „Leagănul Golfului American", a considerat că destinul lui era să calce pe urmele tatălui său. Ceea ce nu şi-a putut imagina niciodată, totuşi, a fost că propriul tată va trebui să-l concedieze, iar el va continua să înfrunte respingerea pentru următorii ani – toate acestea conducându-l spre vocaţia sa.[75]

În liceu, Matt a câştigat patru dintre cele cinci cele mai importante turnee de golf pentru juniori din Tennessee, inclusiv campionatul Tennessee State High School. În colegiu, a câştigat Adams Cup of Newport, Berry College Spring Invitational, Carolinas Amateur şi altele. Era jucătorul numărul unu al Universităţii din Tennessee şi totodată atât de sigur că golful va fi viitorul lui, încât nu şi-a mai dat silinţa să termine şcoala.

Matt a continuat să joace golf profesionist timp de un an până când, într-o zi, o durere acută la încheietura mâinii, care începuse încă din colegiu, s-a înrăutăţit. Durerea s-a întins pe toată partea stângă a corpului, apoi a devenit paralizantă şi a fost obligat să consulte un doctor. Diagnosticat cu tendinită acută, i s-a spus că va trebui ori să treacă printr-o operaţie serioasă, ori să renunţe la golf. A ales cea de-a doua opţiune. Acesta a fost momentul când a hotărât că nu voia să joace la fel de prost cum credea că o face. Dar ce altceva ar fi putut să facă? Golful era tot ce ştia, tot ce conta şi tot ce îşi dorise vreodată. Şi acum, brusc, planul se schimba.

În urmărirea vocaţiei, vom întâlni obstacole şi provocări despre care credem că sunt o întrerupere a cursului firesc, ceva care trebuie depăşit. Dar, de fapt, aceste obstacole sunt, uneori,

mijloacele de a obţine succesul. Fiindcă nu avea încotro, Matt s-a angajat la firma tatălui său, Knollwood Fairways din Southern Pines, Carolina de Nord. Lucrând la un curs în calitate de instructor, el şi-a descoperit o nouă calificare: marketingul online. Nopţile stătea treaz şi crea website-uri şi campanii de publicitate pentru cursurile de golf pe care, în mod ironic, nu avea nici o dorinţă să le predea. Nu era deloc interesat de afacerea pe care o ajuta să se nască. Dar marketingul? Iubea acea parte din afacere, un lucru pe care nu l-ar fi învăţat niciodată dacă totul ar fi mers conform planului.

După ce a constatat că are îndemânarea de a atrage noi clienţi, Matt şi-a deschis, în 2002, propria companie, Fast Lane Consulting, ca proiect adiacent, pe vremea când încă lucra la cursul de golf. Dar la 1 iulie 2003, o dată pe care Matt o ţine minte deoarece era a doua zi după aniversarea lui, s-a întâmplat un lucru neaşteptat. Tatăl său l-a concediat. Momentul nu era cel mai potrivit, dar ştia că urma să vină. „Ar fi trebuit să se întâmple mult mai devreme”, recunoaşte Matt. Era prima oară când era concediat.

În vara lui 2004, Matt şi-a petrecut jumătate din timp lucrând la o campanie politică pentru congres în Carolina de Nord, iar cealaltă jumătate făcând marketing online pentru clienţii care cereau consultanţă. În această perioadă a continuat să-şi îmbunătăţească abilităţile de marketing online şi, în plus, a început să-i placă felul în care cuvintele şi imaginile pot motiva oamenii. „Puteam sta 36 de ore fără să dorm, ca să creez un website”, îşi aminteşte el.

Spre finalul campaniei, clienţii lui Matt nu au mai avut nevoie de serviciile lui. Din nou, trebuia să înfrunte şomajul, fără să aibă un plan pentru ce ar urma să facă. Fără bani şi stând acasă, s-a arătat încântat când un prieten l-a rugat să creeze un website de asigurări. Era exact tipul de proiect pentru care se rugase şi care venise chiar la momentul potrivit. Dar era doar un angajament, iar Matt avea nevoie de mai multă stabilitate, deoarece îmbătrânea şi se întreba ce va face tot restul vieţii.

La scurt timp după terminarea proiectului, prietenul l-a căutat

din nou, de data asta pentru a-l ruga să-l ajute să înfiinţeze o nouă companie, una care să facă prospectare comercială pentru companiile de asigurări. La început, Matt a refuzat. Îi plăcea să lucreze doar pentru el şi se bucura de libertatea de a fi propriul şef. Prietenul l-a întrebat din nou, iar Matt a refuzat şi de data asta. În acest moment, situaţia devenea disperată. Afacerea îi mergea prost, avea tot mai puţine opţiuni, aşa că, în final, a cedat ofertei prietenului său.

În luna decembrie 2004, au intrat împreună în afaceri. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să angajeze un programator. Matt se ocupa de vânzări, management şi web design. A învăţat despre vânzări şi marketing, şi chiar puţină programare de bază. Zilele erau lungi, iar munca istovitoare, dar îi plăcea.

În decembrie 2007, compania ajunsese la 40 de angajaţi şi peste 12 milioane de dolari profit anual. Compania, cu sediul în Franklin, Tennessee, a crescut la aproape 20 de milioane de dolari, a câştigat mai multe premii şi a prosperat în aproape toate domeniile – cu excepţia relaţiilor.

Matt era în culmea fericirii. Aceasta era meseria lui de vis. Cel puţin, aşa credea. Dar, pe măsură ce succesul creştea, creştea şi egoul său. Arhicunoscut la birou pentru perfecţionismul său şi drept o persoană care te-ar sfâşia pentru cea mai mică greşeală, Matt era o persoană pe care nu-ţi doreai să o întâlneşti când te aflai singur pe coridor. Nu ştiai niciodată ce ar fi putut spune.

Într-o zi, cei doi proprietari l-au abordat pe Matt şi, cu toată delicateţea de care erau în stare, l-au rugat să plece. Se purtase urât cu oamenii şi, fără să ştie sau fără să-i pese, lăsase în urmă un „carnaj” pe care, acum, ei trebuiau să-l cureţe. Era a doua oară când Matt era concediat. Avea 27 de ani şi asta se întâmpla exact cu 15 zile înainte de nunta sa.

După ce şi-a luat liber şase luni pentru a se bucura de nuntă şi a porni într-o „călătorie spirituală”, Matt a revenit la lucru în luna mai 2009, alăturându-se unei companii din Nashville care vindea DVD-uri educative. Anul următor, a câştigat premiul Affiliate Manager of the Year în cadrul Affiliate Summit şi a ajuns apoi să conducă toate operaţiunile de marketing online ale companiei. A

rămas în acel post doi ani. În cel de-al doilea an, pe Matt îl tot urmărea un gând, şi anume să-şi deschidă propria firmă de consultanţă, idee pe care i-a relatat-o şefului său, care şi-a dat acordul, oferindu-i şi câteva sfaturi.

În luna februarie 2011, a părăsit compania pentru a reveni la primul său loc de muncă, acelaşi de unde fusese concediat cu doi ani şi jumătate mai înainte. Dar a doua şedere a fost chiar mai scurtă decât prima. Într-o vineri seara, în timpul cinei, după ce lucrase la firmă timp de nouă luni, Matt s-a plâns soţiei sale de munca de acolo, care devenise o activitate de rutină. Soţia, care se săturase în cele din urmă, i-a spus că trebuia să se hotărască când avea de gând să demisioneze, lucru cu care el a fost de acord, spunându-i că în ziua următoare, când va merge la serviciu, va stabili data plecării. A doua zi, un detectiv particular s-a înfiinţat la intrarea principală a firmei McWilliams spunând: „Am venit să-ţi ridic laptopul de serviciu”. În felul acesta Matt a aflat că fusese concediat şi aceasta a fost ziua în care a decis să-şi transforme firma de consultanţă temporară într-una permanentă.

În prezent, Matt locuieşte în Fort Wayne, Indiana, dar afacerea lui este oriunde sunt clienţii lui: San Francisco, Boston, New York, Chicago, Washington. Povestea lui nu este acel basm tipic despre un băieţaş care a ştiut întotdeauna ce urma să facă cu viaţa lui şi care, după obstacole de netrecut, a perseverat pentru ca, în final, să-şi găsească visul. Călătoria lui este ca a multora dintre noi, plină de eşecuri şi de accidente neaşteptate, de momente frustrante care te fac să te întrebi cum să acţionezi. Pentru cei confuzi care nu ştiu dacă urmăresc lucrul potrivit, povestea lui Matt Williams oferă o încurajare ingenioasă: este loc şi pentru a-ţi înţelege greşit vocaţia.

Şi, din toate meandrele, după respingeri repetate, a apărut ceva frumos: Matt şi-a găsit vocaţia. Fără îndoială, nu într-un fel previzibil, căci nu a ajuns la vocaţie prin succes. A descoperit-o prin eşec.

Puterea pivotului

În baschet, ai voie să faci doi paşi după ce te-ai oprit din dribling. Când faci ultimul pas, piciorul pe care baţi devine ceea ce se numeşte un „picior pivot”. Piciorul respectiv trebuie să rămână fix, iar celălalt picior se poate deplasa liber, permiţându-ţi răsucirea cu uşurinţă şi găsirea unui coleg de echipă căruia să-i pasezi mingea. Poţi pivota chiar şi înainte de driblare, ceea ce îţi permite schimbarea direcţiei înainte de a te deplasa pe teren. Deşi spaţiul în care te poţi mişca este limitat, la fel ca şi numărul paşilor pe care poţi să-i faci, în nici un moment nu eşti blocat în nici o direcţie. Aceasta este frumuseţea mişcării. Chiar > > > > şi după epuizarea tuturor celorlalte posibilităţi, poţi pivota oricând.

În 2006, Andrew Mason era pe cale să încerce ceva măreţ. Absolvent de politici publice la Universitatea din Chicago, lucra pe bază de contract, printre altele, creând baze de date în cadrul unei companii fondate de un antreprenor pe nume Eric Lefkofsky. În 2007, susţinut de Lefkofsky, Mason a lansat o firmă numită The Point, un website care intenţiona să reunească grupuri de oameni pentru rezolvarea unor probleme. Ideea era ca o persoană să poată folosi social media pentru a strânge oamenii în jurul unei cauze specifice, iar apoi să-i motiveze să acţioneze. Nu-i păsa nimănui de câştigul financiar; totul se rezuma la a schimba situaţia.

În ciuda bunelor intenţii, demarajul nu a avut efectul scontat. Pentru a înrăutăţi şi mai mult lucrurile, atunci când recesiunea a lovit în 2008, ei aveau nevoie de bani şi, fără un model de afacere, The Point ar fi dat de necaz. În mod normal, echipa ar fi folosit website-ul pentru a reuni oamenii în jurul unei cauze, dar de data asta ei doreau să încerce ceva nou, la îndemnul lui Lefkofsky. Şi dacă, de data asta, cauza lor era să economisească bani?

Noua idee, născută din catastrofa financiară, era să convingă 20

de oameni să cumpere acelaşi produs şi să încerce să obţină o reducere pentru grup. Desi acest concept fusese introdus în planul de afaceri original, atunci când Lefkofsky l-a readus în discuţie, un an şi ceva mai târziu, Mason şi ceilalţi membri ai echipei lau respins. De data aceasta, Lefkofsky nu a mai renunţat. Spre finalul anului 2008, când economia îsi continua declinul, iar compania a fost obligată să concedieze din personal, au stiut că sosise vremea pentru o schimbare.[76] „Această presiune era provocată de prăbusirea pieţei [şi] – analizând cheltuielile lunare şi veniturile – sosise timpul să încercăm ceva care să spargă buba", a declarat o sursă din companie pentru Business Insider.77

Şi asa s-a născut Groupon, o companie evaluată la aproximativ 13 miliarde de dolari în momentul listării la bursă, în anul 2011.78 Cum au reusit ei? Cu siguranţă că nu au planificat acest lucru la început. Au făcut ceva mult mai eficient. Au urmat o strategie care le-a fost de ajutor antreprenorilor încă de la începutul afacerii. Au pivotat.

Un pivot este puternic pentru că ia cu sine toate scuzele tale. Te face din nou stăpân pe jocul tău. Pivotarea nu este planul B; este parte din proces. Se vor întâmpla lucruri neasteptate, iar dificultăţile într-adevăr vor apărea. Dacă esti sau nu pregătit să pivotezi, acest lucru va influenţa modul în care poţi să înfrunţi acele furtuni şi să găsesti o cale de supravieţuire.

Vedem adesea oameni realizaţi, auzim povestile lor despre esec şi credem că au reusit în ciuda faptului că au dat gres. Dar nu este adevărat. Oamenii de succes şi organizaţiile prospere nu reusesc în ciuda eseculu; reusesc datorită acestuia. În cazul lui Groupon, o strădanie filantropică esuată a condus la o întreprindere orientată spre profit, ce a reusit în moduri pe care fondatorii originari nu şi le-au imaginat vreodată. Uneori, esecul este cel mai bun lucru care ţi se poate întâmpla dacă înveţi să îi asculţi lecţiile.

> > >

Lumea poate fi crudă. Nu este responsabilitatea nimănui să-ţi îndeplinească visurile. Vor veni vremuri grele şi ceea ce determină succesul unei persoane în aceste momente de

încercare este abilitatea de a pivota. Fiecare vocaţie întâlneşte obstacole şi, uneori, oamenii nu doresc ceea ce ai tu de oferit sau, poate, pur şi simplu nu înţeleg. Alteori, viaţa te bulversează sau pasiunea pe care ai avut-o cândva apune. În astfel de momente, avem tendinţa să renunţăm, dar acestea sunt clipele care necesită acţiunea noastră cel mai bine gândită.

În orice activitate, tentaţia este de a acţiona singur – să-ţi aduci contribuţia la câteva bloguri, să citeşti o carte despre afaceri şi să începi să lucrezi ca expert. Lăudăm astfel de iniţiative antreprenoriale, considerând că acestea pun în mişcare spiritul inventiv modern, dar nu avem deloc dreptate. Fiecare mare demers începe cu unul mai mic, mai puţin important. Aceasta este perioada eşecului care marchează etapele pregătitoare, importante ale eroilor din istorie. Albert Einstein a lucrat într-un birou de brevete; Benjamin Franklin a fost obligat să fugă din oraşul natal; Steve Jobs a fost dat afară din propria companie. Cu toţii ne confruntăm cu momente de instabilitate, când eşuăm în mod lamentabil şi credem că nu este treaba noastră să facem asta. Dar durerea este marele maestru, iar eşecul, un mentor credincios. Îi poţi folosi pe toţi în beneficiul tău, dacă vrei.

Einstein s-a folosit de funcţia sa umilă pentru a efectua „experimente mentale”. Franklin şi-a asumat respingerea şi a învăţat din ea, încercând să înţeleagă mai bine oamenii şi folosind mai târziu ceea ce a învăţat atunci când a devenit diplomat, transformând fiecare neajuns în putere. Jobs a fost director executiv la Pixar, o companie mai mică, unde era mai uşor să eşuezi, înainte de a reveni la Apple pentru a o readuce la viaţă. Eşecul este cel mai bun prieten pe care îl vei avea vreodată, dacă înveţi din el. Aşa cum scria şi Robert Greene în cartea sa Esenţa geniului, „Eşecurile repetate îţi vor întări spiritul şi îţi vor arăta cu maximă claritate cum trebuie făcute lucrurile”.[79]

Cum a transformat Matt McWilliams eşecul în succes? Cu siguranţă nu ştia încotro se îndrepta – nu exista nici un plan. Atunci când se confrunta cu eşecul, Matt era realist. Nu a acceptat înfrângerea, dar nici nu a încercat să treacă prin uşile închise. Din contră, a făcut ceva creator. La fel ca Andrew

Mason, a pivotat, îndreptându-se într-o nouă direcţie şi, în final, găsindu-şi calea.

Un sezon al eşecului

Contrar credinţei populare, Sam Adams nu a produs niciodată bere. În afară de berea Boston Lager care-i poartă numele, lumea a uitat cine era acest bărbat, dar pentru Părinţii Fondatori ai Statelor Unite, a fost o figură importantă şi influentă – şi un om bine familiarizat cu eşecul.[80]

Bărbat corpolent care a condus o naţiune şi pe liderii acesteia prin intermediul cuvintelor, Adams a incitat mase de oameni la acţiune prin numeroasele sale articole de opinie din ziare şi prin discursuri. După spusele lui Thomas Jefferson, era „cu adevărat Omul Revoluţiei". Vărul său de-al doilea spunea despre el că era „perseverent, pasionat şi energic în susţinerea Cauzei"^[1] Dar înainte să pretindă respect pentru unii dintre cei mai mari eroi ai Americii, şi-a petrecut o mare parte din viaţă pivotând de la un eşec la altul.

Mai întâi a încercat să devină avocat şi, atunci când aceasta nu a mers, a încercat să devină producător de malţ pentru bere. Mai târziu, s-a apucat de afaceri şi a dat greş şi în acest domeniu. Indiferent ce încerca, succesul părea să-i ocolească pe Samuel şi familia lui, care îşi pusese mari speranţe în el şi care începea să-şi facă griji că nu va câştiga suficient de mult. În momentul în care s-a implicat în politică – iniţial prin scrierile sale şi prin participarea la întrunirile din cadrul primăriei –, a ieşit la liman şi a găsit lucrul pe care se născuse să-l facă.

Prin scrierile sale a devenit vocea Revoluţiei Americane, o voce care i-a însufleţit în spiritul cauzei pe George Washington, Thomas Jefferson şi John Adams. După război a rămas în politică, dar nu a devenit niciodată preşedinte. Sa mulţumit să fie guvernatorul statului său natal, Massachusetts, unde a locuit tot restul vieţii.8[2] Dacă nu ar fi fost tenacitatea sa, dispoziţia de a încerca necontenit până la găsirea celei mai bune căi, Samuel

Adams nu şi-ar fi descoperit niciodată misiunea, şi poate naţiunea americană nu s-ar fi născut vreodată.

Fiecare vocaţie este marcată de o perioadă de lipsă de însemnătate, în care nimic nu pare să aibă sens. Este vremea pribegirii în sălbăticie, când te simţi singur şi neînţeles. Acest moment seamănă cu eşecul, de parcă te agăţi de un pai sau, pur şi simplu, pierzi timpul. Dar realitatea este că aceasta poate fi cea mai importantă experienţă pe care o persoană o are, dacă profită la maximum de ea.

La fel ca mulţi alţii, te-ai putea întreba ce ar trebui să faci cu viaţa ta. Totul pare confuz şi copleşitor. Părinţii ţi-au spus ceva, în timp ce camarazii spun ceva diferit. În cine să ai încredere? Spre ce să te concentrezi? Sfaturile tradiţionale recomandă să ai un plan, dar, aşa cum am văzut, planurile nu funcţionează întotdeauna. Atunci când îţi cauţi vocaţia, aceasta poate fi greu de văzut. Uneori trebuie să fie dezvăluită, şi felul în care se întâmplă acest lucru este prin eşec.

Atunci când Matt McWilliams mi-a spus povestea lui, am auzit părţi din propria mea călătorie. Mi-am amintit cei şapte ani de muncă pentru o firmă non-profit şi anul anterior de călătorii. Nu am simţit niciodată că îmi găsisem locul, dar aveam o bănuială persistentă că eram condus spre ceva. Până la sfârşitul conversaţiei, amândoi învăţaserăm ceva. Când ne simţim cel mai departe de misiunea noastră, suntem, de fapt, deja pe calea noastră, conduşi în direcţia bună. Asta înseamnă că, atunci când eşti confuz şi dai greş, când totul pare pierdut şi eşti pe punctul de a renunţa, eşti mai aproape de destinul tău decât crezi. Mesajul pivotului este că ceea ce pare a fi acum eşec este pregătirea pentru ce va veni, atât timp cât nu renunţi.

Prin urmare, ce separă un sezon de eşecuri de o viaţă plină de eşecuri?

În primul rând, trebuie să vrei să recunoşti lovitura sorţii ca pe o ocazie de a învăţa, dorindu-ţi să răzbaţi prin eşec. În al doilea rând, trebuie să fii atent să nu ai succes la lucrurile greşite. Trebuie să fii atent la pasiune şi la tentaţia succesului. Nu este suficient să fii bun la ceva; trebuie să te concentrezi pe ceea ce

eşti menit să faci şi să recunoşti că înţelegerea acelui lucru se poate schimba în timp. Aşa că fii pregătit să faci mai multe pivotări pe parcurs.

Acest lucru l-a învăţat şi Maica Tereza la începutul misiunii sale. După ce a petrecut 20 de ani ca profesoară şi călugăriţă, ea s-a confruntat cu o criză care a obligat-o să reevalueze totul. În timpul unei călătorii cu trenul, a simţit brusc obligaţia de a-i sluji pe săraci – nu doar să dea celor săraci, ci şi să se identifice cu ei şi să devină o parte a comunităţii lor. Schimbându-şi ţinuta cu un sari, ea a înfiinţat Misionarele Carităţii, un ordin nou, axat pe această misiune. A fost o mişcare curajoasă şi una care avea să necesite ani de judecată limpede înainte de a deveni realitate, dar a fost o viziune de care ea a fost sigură, ceva ce nu putea evita să nu facă. A numit acest moment de inspiraţie „o vocaţie în vocaţie”. Iar aceasta înseamnă că vocaţia ta poate evolua.[83]

La începutul vieţii noastre, pornim pe o anumită cale. Pe măsură ce viaţa continuă, ne aşezăm la casa noastră, avem copii şi, poate, devenim puţin mai înţelepţi şi ne punem întrebări despre motivaţiile şi acţiunile noastre anterioare.

Ne întrebăm dacă am fost doar naivi sau idealişti. Având o înţelegere mai bună asupra lumii, vedem acum lucrurile mult mai clar. Am crescut. Ne putem lăsa, din când în când, în voia mulţumirii de sine, dar viaţa tinde să se stabilizeze şi noi luăm decizii mai bune. Aşa că este logic ca, pe măsură ce ne dezvoltăm, înţelegerea vocaţiei noastre să crească, să se extindă şi chiar să se schimbe.

O vocaţie nu este doar un moment; este un stil de viaţă, o progresie constantă a supunerii noastre faţă de o misiune mai mare. Atunci când simţim chemarea prima oară, indiferent dacă această chemare vine ca o şoaptă sau ca un răget, ceea ce auzim noi este doar o parte din imaginea de ansamblu, o umbră a ceva mult mai important. Şi, pe măsură ce te apropii de vocaţia ta, trebuie să-ţi aprofundezi această conştientizare, căutând semne care să-ţi îmbunătăţească înţelegerea şi ocazii de schimbare a direcţiei pe parcurs.

Este o veste bună, deoarece înseamnă că avem voie să dăm greş;

avem voie să ratăm indicatorul fără a ne abate complet de la curs. Putem schimba direcţia şi încerca lucruri noi, învăţând din mers. Vocaţia ta nu este un eveniment singular, ci un proces pe care îl perfectezi continuu, găsind noi căi de a-ţi pune pasiunea la treabă. Şi, la un moment dat, faci acea pivotare unică.

Viaţa nu e vis

Cu ceva timp în urmă, l-am sunat pe prietenul meu Jonathan să-i cer un sfat. El îşi deschisese o firmă de publicitate, visul lui de câţiva ani, iar eu doream să aflu mai multe despre cum s-a întâmplat. Ce a dus la transformarea lui Jonathan dintr-un visător într-un întreprinzător? La început, a fost mai reţinut în a-şi împărtăşi experienţa, dar am tot insistat până când a cedat. În cele din urmă, mi-a spus că ceea ce l-a schimbat a fost o simplă frază. Totul a început să se schimbe după aceea, totul, datorită unei mici, dar importante schimbări în vocabular.

În fiecare săptămână, Jonathan şi prietenii lui se strângeau la cină, în jurul mesei din bucătărie, ca să vorbească despre speranţele şi visurile lor şi despre ce ar face cu viaţa lor într-o bună zi.

- Într-o seară, îşi aminteşte Jonathan, stăteam cu toţii în jurul mesei şi discutam, aşa cum făceam întotdeauna. Ne gândeam cum va arăta viaţa noastră atunci când visurile noastre vor deveni realitate, iar situaţia ar fi alta. Şi atunci cineva a exclamat: „Ce-ar fi dacă am înceta să spunem ce-ar fi dacă şi am începe să spunem hai să facem?”

Acesta a fost semnalul pentru Jonathan. A fost provocarea de care avea nevoie pentru a-şi pune în practică visul. În loc să spună „ce-ar fi dacă”, a început să spună „hai să facem”. Şi-a îngropat visurile şi, în schimb, a devenit un om de acţiune. Când am vorbit cu el la telefon, puteam spune clar că se schimbase ceva: era un alt om. Era o transformare uşoară – o pivotare

minoră –, dar care însemna foarte mult.

Lecţia este limpede. Ne putem petrece zilele visând la o viaţă mai bună sau putem face treaba neplăcută de a începe de astăzi. Nu eşti tu la dispoziţia vocaţiei; vocaţia este la dispoziţia ta. Poţi sta cu braţele încrucişate, jucând jocul «ce-ar fi dacă» până la epuizare, sau poţi începe spunând acele câteva cuvinte care schimbă totul: hai să facem.

În piesa Viaţa e vis a scriitorului Pedro Calderon de la Barca, eroul principal, Segismundo, care stătuse cea mai mare parte a vieţii lui închis într-un turn, ţine un monolog în care descrie viaţa ca pe nimic altceva decât un vis. El spune: „Ce e viaţa? Un delir;/ Ce e viaţa? Un coşmar,/ O nălucă, nor fugar,/ Şi-i mărunt supremul bine,/ Căci un vis e viaţa-n sine,/ Iară visul, vis e doar”.[84]

Este un monolog profund şi poetic, cel mai celebru din piesă, dar este şi puţin deprimant. Segismundo se referă la faptul că viaţa este în ea însăşi un joc al închipuirii, iar ceea ce credem că ştim este o iluzie. Din păcate, acesta este modul în care mulţi îşi trăiesc viaţa. Considerând vocaţia drept nimic altceva decât un vis neîmplinit, ei îşi irosesc pasiunea şi răpesc lumii un dar – acţiunea lor. La sfârşitul vieţii, pe când povestea lor se pierde în eternitate, ei se vor întreba: A meritat? Am făcut tot ce trebuia să fac? Sau doar am fost prudent?

Pe patul de moarte vom vedea lucrurile cel mai limpede posibil. Fiecare dintre noi va trebui să se confrunte cu modul în care şi-a petrecut viaţa, în special atunci când a avut ocazia să acţioneze şi nu a făcut-o. De ceea ce mă tem cel mai mult în ziua aceea este felul în care va trebui să răspund pentru toate momentele când nu am fost la înălţimea potenţialului meu, pentru faptul că nu mi-am îmbrăţişat vocaţia pe deplin. Şi care va fi motivul meu? Mi-a fost frică.

Frica. Cu toţii o simţim. Este forţa care îi chinuie şi pe cei mai curajoşi. Aşadar, ce facem cu ea? Cedăm în fata ei, ştiind că eşecul este inevitabil, dar nu este totodată şi un obstacol justificat. Ne putem deplasa în continuare, deşi, uneori, într-o direcţie diferită.

Aici este punctul din care povestea ta începe să conteze, când poţi să determini o schimbare cu ajutorul talentelor şi abilităţilor pe care le-ai dobândit. Este locul de întâlnire a ideilor şi acţiunii, locul unde te opreşti din visare şi începi să trăieşti. Există o tensiune în acest loc al acţiunii, iar riscul este inevitabil. Dar recompensele sunt mari. Ce facem cu acest moment, vom continua la nesfârşit. Ceea ce laşi în urmă pentru posteritate nu este decizia luată pe patul de moarte. Este o alegere ce are loc exact acum, cu resursele disponibile în acest moment.

Bineînţeles că există alternativă. Am putea opta să devenim mai înverşunaţi cu privire la toate astea. Am putea crede că acest proces de căutare a pasiunii este o farsă. La fel ca Segismundo, ne-am putea pierde atât de tare în lumea visurilor noastre, încât să nu mai fim siguri de realitate. Cu siguranţă, aceasta este doar o părere. Problema e că nimeni nu este schimbat de un ideal; nimic nu este distrus de un vis. Iar lumea rămâne la fel, indiferent de cât de grandioasă este ideea ta. Doar când oamenii acţionează are loc adevărata transformare. Nu mă înţelege greşit. Visurile sunt puternice. Sunt combustibilul pentru schimbare. Însă doar ele singure sunt inutile. Să stai într-o cafenea şi să vorbeşti despre cum vei deveni, într-o zi, scriitor sau antreprenor este cel mai rău lucru pe care îl poţi face. Pare muncă, dar, de fapt, este distructivă pentru adevărata muncă de realizare a visului tău.

Aşadar, ce e mai bine să faci? Nu mai vorbi şi începe să acţionezi. Nu visa să devii scriitor – începe să scrii. Nu visa să fii antreprenor – începe o afacere.

Recent, am reluat legătura cu Jonathan. Şi-a deschis acea firmă de publicitate şi a condus-o câţiva ani, dar, cum viaţa merge mai departe, pasiunea lui l-a îndreptat într-o nouă direcţie. Aşa că şi-a închis afacerea şi a început altceva şi, după cum se vede, firma de publicitate a fost doar încă o etapă în călătorie. Dacă nu ar fi început niciodată, nu ar fi ajuns acolo unde este astăzi. Ideea nu este că a reuşit. El ţi-ar spune că nu-i adevărat, cel puţin nu în ceea ce priveşte firma de publicitate. Ideea este că a încercat. Nu a rămas înţepenit în visul său, în schimb a adoptat o atitudine activă. Orice ai întreprinde care să însemne mai puţin decât o

astfel de proactivitate este o imitaţie ieftină a vieţii pe care erai menit să o trăieşti. Este eschivare. În loc să o laşi să te oprească din drumul tău, de ce nu procedezi aşa cum a procedat Jonathan şi să pivotezi într-o nouă direcţie? S-ar putea să fii surprins de ocaziile care vin singure.

Mesajul ascuns al eşecului

Nu toate pivotările au finaluri fericite. În 1939, pastorul german Dietrich Bonhoeffer s-a îmbarcat spre America, o călătorie care a marcat o cotitură crucială în viaţa lui. Dacă ar fi mers într-o direcţie, cu siguranţă că ar fi murit. Dacă ar fi mers în cealaltă direcţie, nu ar mai fi fost în stare să trăiască cu sine însuşi.

Cu un an mai înainte, prin intermediul cumnatului său, întâlnise membrii Rezistenţei germane, un grup aflat în ilegalitate al cărui ţel principal era să obţină sprijin pentru o lovitură de stat a armatei împotriva lui Hitler. La această întrunire a aflat că lumea era în pragul unui război, iar cancelarul Germaniei era mult mai periculos decât credea majoritatea.

Un pacifist devotat, declarat împotriva naziştilor, Bonhoeffer nu s-ar fi înrolat niciodată în serviciul militar. Totodată, ştia că, dacă nu făcea asta, putea crea complicaţii Bisericii, deoarece această atitudine putea fi considerată drept o poziţie oficială. Neştiind cum să procedeze, el a plecat în Statele Unite, la invitaţia Seminarului Uniunii Teologice din New York.

La scurt timp de la sosire, a regretat decizia luată. Unii cunoşteau pericolul în care se afla şi situaţia dificilă cu care se confrunta, aşa că l-au îndemnat să rămână acolo. Dar el a refuzat.[85]

Într-o scrisoare adresată prietenului său Reinhold Niebuhr, Bonhoeffer descria cele două opţiuni pe care le avea – să rămână şi să locuiască în America sau să se întoarcă în Germania şi, posibil, să fie ucis. El scria: „Ştiu ce soluţie trebuie să aleg, dar

nu pot alege siguranţa personală”^[6] S-a întors în Germania, unde a fost în cele din urmă hărţuit, arestat şi executat pentru un complot de asasinare a lui Hitler. A fost spânzurat în lagărul de concentrare de la Flossenburg, cu doar două săptămâni înainte ca soldaţii americani să ajungă şi să elibereze lagărul.8[8]

Decizia pe care Bonhoeffer a luat-o la New York nu a condus la succes. Nu l-a făcut nici bogat şi nici faimos. Dar era singura decizie pe care o putea lua, cea cu care conştiinţa lui era de acord şi o cotitură importantă în viata lui. Această unică decizie l-a costat viata. Aşa cum scria într-o scrisoare cu câţiva ani mai înainte:

> > >

„Vocaţia mi-e foarte clară. Ce va face Dumnezeu cu ea, nu ştiu... Trebuie să urmez calea. Poate nu va fi una foarte lungă”.[88] Uneori, vocaţia nu este un mijloc pentru o viaţă confortabilă. Câteodată nu pivotăm în direcţia succesului personal, ci spre o durere şi mai mare. Dar iată care-i şiretlicul: vocaţia te va conduce întotdeauna spre o viaţă care să însemne ceva, una de care poţi fi mândru. Totuşi, calea pe care ajungem acolo nu ne-o alegem noi întotdeauna. Uneori, calea poate fi costisitoare, chiar mortală. Dar la capătul drumului se află un premiu pe care nu-l poţi cumpăra cu bani şi o moştenire pe care lumea nu o va uita.

„A fost al doilea lucru minunat care mi s-a întâmplat vreodată”, mi-a povestit Matt McWilliams despre prima oară când a fost concediat de prietenii săi. Cel mai bun lucru a fost a doua oară când l-au concediat, forţându-l să întreprindă o călătorie plină de cotituri neaşteptate care au dus, în cele din urmă, la vocaţia sa.

8[8] Alistair Barr şi Clare Baldwin, „Groupon IPO: Company Raises$700 Million, Valued at $12.8 Billion”, Huffington Post, 4 noiembrie 2011, http://www.huffingtonpost.com/2011/11/04/groupon-ipo-biggest-since- google n 1 075374.html.

[19] Robert Greene, Reţeta geniului (Editura Litera, Bucureşti, 2016).

8° Ira Stoll, Samuel Adams: A Life (New York: Simon & Schuster, 2008).

La vremea aceea a fost greu, chiar dureros, dar durerea a meritat recompensa. [9 7]
81Ibid.

82Ibid.

83Brennan Manning, Ruthless Trust: The Ragamuffin's Path to God (San Francisco: HarperSanFrancisco, 2000).

84Pedro Calderón de la Barca, Viaţa e vis, Editura Univers, 1970, traducere de Sorin Mărculescu (n.tr.)

85Eric Metaxas, Bonhoeffer: Pastor, Martyr, Prophet, Spy: A Righteous Gentile vs. the Third Reich (Nashville: Thomas Nelson, 2010), 337.

M Eberhard Bethge, Dietrich Bonhoeffer: Eine Biographie (Minneapolis: Fortress Press, 2000), 736.

87Metaxas, Bonhoeffer, 530-532.

88Ibid., 123-124.

9[75] Matt McWilliams, interviu online realizat de autor, 20 februarie 2014.

Nicholas Carlson, „Inside Groupon: The Truth About the World's Most Controversial Company”, Business Insider, 31 octombrie 2011, http://www.businessinsider.com/inside-groupon-the-truth-about-the-worlds- most-controversial-company-2011-10.

77 Ibid.

VIAŢA CA UN PORTOFOLIU 6

Un nou tip de măiestrie

Viitorul le aparţine celor care învaţă mai multe abilităţi şi le combină în moduri creative.

ROBERT GREENE

Vocaţia ta nu este doar un singur lucru; sunt câteva lucruri. Şmecheria este să nu fii omul care se pricepe la toate meseriile, ci să devii maestru în câteva dintre ele.

La colegiu, Jody Maberry a studiat finanţe şi marketing. Dornic să termine şcoala şi să intre în lumea afacerilor, aştepta cu nerăbdare momentul în care avea să poarte cămaşă şi cravată în fiecare zi. Dar în ultimul an de facultate la Universitatea statului Illinois, a descoperit programul Outdoor Adventure. A început să participe la cursuri şi să meargă în excursii cu departamentul respectiv, iar o excursie în Parcul Naţional Yellowstone l-a impresionat în mod deosebit. „Nu pot spune cât de frig se făcuse în Yellowstone", îşi aminteşte el, „pentru că termometrul meu s-a spart la minus 20 de grade. Era groaznic şi totodată minunat. După ce m-am întors, a fost singurul lucru la care mă puteam gândi".[89]

După absolvirea facultăţii, Jody a început să bată drumurile. El crezuse că va locui şi munci tot restul vieţii în partea centrală a statului Illinois, dar ca urmare a întâmplării din Yellowstone şi a impresiei pe care i-a lăsat-o, s-a hotărât să vadă ce altceva îl mai aştepta. Timp de trei luni, a trăit într-un cort şi a explorat partea de vest a Statelor Unite, până la urmă croindu-şi drum spre statul Washington[90]. Acolo, şi-a dat seama că nu întotdeauna vocile ne cheamă spre opera capitală a vieţii noastre. Uneori, sunt şi locurile. „În timp ce aruncam pietre în apă la Deception Pass State Park", mi-a scris el într-un e-mail, „mi-am dat seama că nu voi putea niciodată să mă întorc acasă".

Câteva săptămâni mai târziu, Jody s-a întors totuşi acasă, doar ca să-şi dea seama că ceea ce a simţit în timpul acelei excursii nu îi va trece niciodată. În felul ei, experienţa îl bântuia. Într-o lună, a împachetat tot ce avea în portbagajul maşinii şi a decis să o pornească din nou la drum, ajungând două săptămâni mai târziu în statul Washington, fără vreun serviciu, fără prieteni şi cu doar 300 de dolari în buzunar.

În următorii patru ani, Jody s-a căsătorit şi a început serviciul ca analist financiar într-o bancă comercială. „Era meseria pentru care urmasem facultatea”, a explicat el, „munca pe care trebuia s-o fac”. Dar ceva înlăuntrul său ştia că nu

asta era menit să facă. În secret, îşi dorea mai mult. Din fericire, zilele lungi de vară îi permiteau să facă exact lucrul pentru care se mutase din Vest şi care era să exploreze comorile ascunse şi potecile întunecate ale Deception Pass State Park.

El şi soţia lui îşi construiseră o casă şi începuseră să se acomodeze cu viata de cuplu – Jody ca bancher, iar ea ca profesoară. Dar, într-o zi, în timp ce îi ajuta să se mute în noua lor casă, o prietenă a spus ceva care a schimbat totul. Ea lucra pentru Parcurile Naţionale din statul Washington şi a menţionat că se făceau angajări de rangeri. „Înainte ca prima cutie să fie mutată în noua noastră casă”, a spus Jody, „deja mă hotărâsem. Aveam să fiu ranger”.

Nu este o surpriză faptul că un analist financiar nu are pregătirea necesară pentru a fi ranger. Aşa că, pe parcursul întregului an, după ce Jody a luat decizia de a deveni ranger, el a lucrat la bancă în timpul zilei, iar seara mergea la şcoală. A păstrat secretul asupra acestor cursuri la jobul din timpul zilei, până când, 12 luni mai târziu, visul său a devenit realitate. „Am schimbat cămaşa şi cravata pentru ecuson şi pălărie”, îşi aminteşte el.

Timp de un an, Jody a lucrat la Spokane, mergând acasă în weekenduri să-şi vadă soţia. După un an de convieţuire separată, au vândut casa şi ea i s-a alăturat. Odată cu această mutare, au aflat că vor deveni părinţi. Nu prea ştia atunci că această ştire îi va influenţa, într-o zi, visul de a fi ranger.

Cum ţi-a mers azi?

Săptămâna trecută am fost în străinătate. În câteva zile, voi fi la

San Francisco. Dar acum sunt bucuros să fiu acasă, în Nashville, oraşul în care m-am mutat după ce, timp de un an, am fost în turneu ca muzician. Se pare că viaţa mea este foarte variată. În fiecare zi, mă trezesc în sunetul vocii fiului meu în vârstă de doi ani, auzindu-se la monitorul de supraveghere a bebeluşilor. În unele zile, se trezeşte plângând, dar astăzi este ca o moară stricată.

Îl iau pe Aiden din pătuţ şi coborâm să pregătim micul dejun. Azi mâncăm omletă cu şuncă şi brânză. După micul dejun, ne jucăm o oră, apoi mama lui coboară şi ea şi-l preia. Îmi trebuie două minute să conduc până în centru, unde se află biroul meu. Este ora zece dimineaţa. Îmi deschid laptopul, verific emailurile cam o oră, apoi dau câteva telefoane de pe mobilul meu.

Pe la prânz, mă întâlnesc cu un prieten să luăm masa. Vorbim despre viaţă, afaceri şi calitatea de părinte.

Trece o oră, şi mă întorc la birou pentru a scrie câte ceva, comprimând o jumătate de capitol pentru un nou proiect de carte şi o postare pe blog pe care o programez pentru mai târziu în timpul săptămânii. Deoarece am randament, trec şi la alte chestiuni de serviciu. Restul după-amiezii este dedicat pregătirii unui viitor discurs şi câtorva mesaje schimbate cu web-developerul meu, care mă ajută să dezvolt un software.

Aşa arată o zi de lucru „normală” pentru mine. Fiecare zi este unică, plină de succesiunea regulată a evenimentelor şi întâlnirilor, şi, sincer, îmi cam place aşa. Dar partea mai grea vine atunci când cineva mă întreabă ce meserie am.

Instinctiv, răspund „Sunt scriitor”. Dar când îi spun persoanei respective că numi petrec cea mai mare parte a timpului scriind cărţi, aceasta se uită la mine ciudat, aşa că trebuie să-i explic în continuare. Dacă spun „Sunt orator”, ea se aşteaptă să spun că fac dese călătorii sau că realizez cea mai mare parte de venit din onorarii, dar aceste lucruri nu sunt adevărate.

Bineînţeles că aş putea să spun că sunt administratorul unui site care vinde produse online, dar că nu sunt un adevărat antreprenor – spre deosebire de prietenii mei proprietari de

magazine de mobilă sau de restaurante. Ei au angajaţi şi magazine la stradă. Serviciul meu sunt doar eu. Scriu, vorbesc şi caut mijloace să-mi întreţin familia. Asta este ceea ce fac.

Adevărul este că fac toate aceste lucruri – ele sunt toate o parte din mine, în felul lor. Şi, deşi fiecare activitate s-ar potrivi mai greu într-o singură fişă a postului, asta este ceea ce fac. Am aflat că există un termen pentru un astfel de stil de viaţă, şi nu este ADHD.

- Se numeşte viaţa ca un portofoliu, mi-a spus prietenul meu, Keith.

- Cum? am întrebat eu.

- Viaţa ca un portofoliu. Înseamnă că nu eşti doar scriitor sau soţ sau tată. Eşti toate acestea la un loc şi trebuie să accepţi asta.

- Ah, am spus. Grozav.

Cu puţin timp în urmă, am luat prânzul cu un prieten scriitor. În timp ce amândoi mâneam cu poftă tocăniţa picantă de carne cu bame ca să ne încălzim în aerul rece de iarnă, mi-am adunat tot curajul pentru a pune o întrebare.

- Hei, aş vrea să te întreb ceva, dacă nu te deranjează, pentru că este puţin cam personal...

S-a uitat la mine, dar nu a zis nimic. Am continuat.

- Hm, cum îţi câştigi existenţa? Doar din plăţile în avans pentru cărţi şi chestii din astea? Nu pot fi mulţi bani, nu-i aşa?

Ştiam sigur că scria o carte nouă la câţiva ani, iar din felul în care editorul lui lungea plăţile, nu putea trăi de pe urma acelor bani.

- Din discursuri? am continuat. Am încercat şi eu asta ca un posibil mijloc de câştig şi am fost dezamăgit.

Prietenul meu a zâmbit politicos. „Da, câştig ceva bani din toate astea.” Apoi a zâmbit cu subînţeles, s-a uitat în jur de parcă ar fi vrut să vadă cine îl asculta şi sa aplecat spre mine să-mi spună

ceva.

- Ei bine, ca să fiu sincer, a şoptit el, dacă ar dispărea toate astea, tot m-aş descurca.

- Cum? Zău?

Zâmbind din nou, a continuat: „Te rog, nu mai spune nimănui, dar.”

Eram sigur că urma să-mi spună că făcea parte dintr-un cartel al drogurilor şi mă invita să mă alătur lor. „Ei bine, fac consiliere, coaching şi mentorat pentru câţiva lideri influenţi.”

- Ah, am spus eu, încercând să-mi imaginez la cine se referea. George W. Bush, poate? Sau George Clooney? Nu puteam decât să sper.

Dar ideea cu care am plecat de la acea conversaţie a fost că prietenul meu ducea o viaţă ca un portofoliu. Nu numai că făcea asta dintr-o necesitate financiară, dar o făcea şi pentru că descoperise că-i aducea împlinire. Cea mai mare parte a autorilor pe care-i cunosc trăiesc viaţa ca pe un portofoliu. La fel fac şi graficienii, constructorii şi cei care lucrează pe cont propriu. Ceea ce m-a surprins însă este numărul de oameni pe care i-am întâlnit şi care şi-au găsit vocaţiile prin intermediul portofoliului de activităţi. Ei nu au făcut doar un singur lucru, ci au acceptat o serie de activităţi care au format o identitate completă. Aşa funcţionează lumea acum – şi poate este felul în care trebuie să funcţioneze.

Perspectiva unui portofoliu

În anul 2020, 40-50% din forţa de muncă a Americii va lucra pe cont propriu. În anul 2030, va constitui majoritatea.[91] Unii dintre aceşti oameni vor fi siliţi să devină persoane fizice autorizate din cauza concedierilor masive cauzate de presiunea economiei

competitive, iar alţii, printre care mă număr şi eu, au ales deja această cale. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, de ce am face aşa ceva?

Oamenii nu sunt roboţi, programaţi să facă un singur lucru. Suntem fiinţe complexe, cu numeroase şi variate interese. Şi, deşi ne-ar plăcea să credem că ne-am născut să facem doar un singur lucru sau, poate, ne simţim bine să avem doar o singură carieră, realitatea arată că majoritatea dintre noi suntem conectaţi la o serie de activităţi care, atunci când se combină, ne duc la cea mai mare satisfacţie şi cea mai rodnică muncă.

Aritmetica este evidentă. O viaţă ca un portofoliu este inevitabilă. Provocarea, în acest caz, nu se referă la necesitatea de a începe să-ţi clădeşti o astfel de viaţă, ci la când o vei face. Suntem fiinţe complicate, cu multe interese şi pasiuni diverse. Ce facem cu ele? Nu suntem ceea ce facem pentru a ne câştiga existenţa, dar viaţa noastră este făcută din ceea ce facem. Aşadar, cum ţinem seama de această complexitate? Şi ce se întâmplă dacă vocaţia noastră nu ne va plăti facturile niciodată? Renunţăm la căutare? Facem un jurământ de sărăcie? Sau există o altă cale?

Ideea de bază a unei vieţi ca un portofoliu este că, în loc să te gândeşti la munca ta ca la o activitate monolitică, ce-ar fi dacă ai alege să o consideri ca pe un grup complex de interese, pasiuni şi activităţi, aşa cum şi este? Şi cum ar fi dacă, în loc să te identifici cu fişa postului, începi să vezi tot ansamblul de lucruri pe care le faci ca pe un singur portofoliu de activităţi?

Ideea a fost prima oară folosită de Charles Handy în cartea sa Epoca iraţiunii. În această carte, Handy descrie cinci tipuri diferite de activităţi care alcătuiesc un portofoliu. Acestea sunt: prestări servicii, activitatea salarială, activitatea de acasă, activitatea de studiu şi activitatea de dăruire.

Prestările de servicii şi activitatea salarială sunt singurele tipuri de muncă plătită şi uneori nu mai au nevoie de explicaţii: prestările de servicii înseamnă să primeşti bani contra ore de muncă efectuate, iar salariul este un venit fix pe baza fişei postului. Totuşi, munca neplătită este la fel de importantă ca şi aceea plătită; doar că este diferită.

Activitatea de acasă este munca pe care o faci acolo, cum ar fi tunsul peluzei sau petrecerea timpului cu familia. Activitatea de studiu este orice activitate didactică care contribuie la orice muncă vei face în viitor, cum ar fi să citeşti o carte sau să urmezi cursuri profesionale. Iar activitatea de dăruire este orice experienţă de voluntariat pe care o faci, inclusiv să-ţi dăruieşti timpul unui adăpost pentru oamenii străzii sau să inviţi pe cineva la un prânz pentru a-i da câteva sfaturi folositoare în carieră.[92]

Handy îi încurajează apoi pe cei pe care îi numeşte „oameni de portofoliu" să nu-şi organizeze timpul pe baza orelor dintr-o săptămână, ci, mai degrabă, a zilelor dintr-un an. De exemplu, dacă trebuie să câştigi 50 000 de dolari pe an şi poţi găsi un mod de a face 250 de dolari pe zi, atunci nu trebuie să munceşti decât 200 de zile pe an. Cele 165 de zile rămase pot fi petrecute cu alte activităţi din portofoliu. Este un mod util de a-ţi planifica o carieră neconvenţională, ce va fi probabil vocaţia ta în următorii câţiva ani. Dar ce-ar fi dacă ai aplica această idee nu doar în ceea ce priveşte munca ta, ci întreaga ta viaţă?

Aşa cum am mai spus deja, vocaţia este mai mult decât o carieră; este scopul şi direcţia vieţii tale. Ceea ce înseamnă că nu se aplică doar la ceea ce faci; este ceea ce eşti. Aşa că hai să vedem cele patru domenii ce constituie portofoliul care este viaţa ta.

1. Munca

La un moment dat, te vei confrunta cu faptul că vei face în viaţă multe lucruri diferite. Locurile de muncă vor veni şi vor trece, iar carierele nu vor dura atât de mult timp pe cât crezi că ar trebui. Dar, prin intermediul tuturor acestor experienţe, te vei dezvolta. Fiecare nouă experienţă contribuie la portofoliu. S-au dus de mult zilele când absolveam liceul sau facultatea, ne angajam într-o companie şi munceam acolo timp de 40 de ani, înainte de a ne retrage şi a aştepta pensia.

În multe cazuri, organizaţiile în care ne clădim căminele vocaţionale nu vor mai exista peste cinci ani. Vor fi cumpărate de alte companii, vor falimenta sau se vor transforma în altceva.

Acesta este modul în care lumea funcţionează acum. Dacă ai o mentalitate de tipul portofoliului pentru muncă, vei deveni o persoană multilaterală, orientată spre succes, în această nouă economie.

2. Căminul

Priveşte adevărul în faţă: nu toată viata ta este muncă, iar ăsta-i un lucru bun. Am epuizat o mare parte din această carte analizând conceptul potrivit căruia munca este mai importantă decât cred mulţi. Munca ta nu este doar corvoadă; este o chemare, o vocaţie nobilă, dacă vrei să o priveşti în acest fel. Dar, în acelaşi timp, munca nu este tot ce contează în povestea vieţii noastre. Suntem fiinţe complexe, animale sociale, şi felul cum ne investim vieţile depăşeşte locul unde pontăm cartele. Propria mea experienţă m-a învăţat acest lucru de multe ori.

Când m-am căsătorit cu Ashley, ea a jurat să fie cel mai înfocat fan al meu. Nu cred că vreunul dintre noi ştia exact ce însemna asta în acel moment, dar câţiva ani mai târziu, după ce am publicat cărţi şi am început propria mea afacere, pot privi în urmă şi vedea în ce măsură m-a încurajat pe parcursul fiecărei etape din acest proces. Nu mi-aş fi putut dori un fan mai mare.

Faptul că soţia mea mi-a fost alături m-a învăţat că, oricât ar fi de important să visezi, un vis neîmpărtăşit este doar o fantezie, o iluzie. Ceea ce dă sens călătoriei vocaţiei este să ai pe cineva cu care să îţi împărţi pasiunea. În cazul meu, ca scriitor, dacă nu aş avea pe cineva să-mi susţină activitatea, cuvintele pe care le scriu ar începe să îşi piardă înţelesul.

3. Joaca

Nu-mi place cuvântul hobby-uri. Pentru mine, acestea sunt activităţi pe care nu intenţionezi niciodată să le iei în serios. Dar cu toţii avem lucruri pe care le facem din pură dragoste pentru activitatea respectivă, indiferent dacă ne aduc sau nu un venit. Psihologii numesc această activitate „joacă”.

Recent, cercetătorii şi-au dat seama cât de importante sunt astfel de activităţi pentru dezvoltarea noastră completă. Iată ce spune Hara Marano, editor la Psychology Today: „Suntem cu toţii de acord că joaca înlătură stresul. Ne reîmprospătează şi ne reface. Ne redă optimismul. Ne schimbă perspectiva, stimulându-ne creativitatea [...] dar există şi dovezi că joaca face mai mult. De fapt, poate fi cea mai înaltă expresie a umanităţii noastre”.[93]

Orice faci pentru a-ţi reîncărca bateriile la sfârşitul zilei nu este o simplă distracţie. Sau, cel puţin, nu trebuie să fie. Poate fi exact acel lucru care te menţine sănătos şi raţional. Te poate întări la fel de bine ca şi odihna. Muzica ta preferată, cărţile care îţi fac plăcere, chiar şi mâncărurile favorite, toate contribuie la persoana care eşti şi la portofoliul pe care ţi-l faci – şi, prin urmare, formează vocaţia ta. Cine ştie în ce fel se armonizează experienţele din trecut şi interesele tale actuale pentru a crea ceva unic şi minunat? Joaca este modul în care ne păstrăm viaţa şi munca interesante.

4. Scopul

Sigur există ceva mult mai important decât ceea ce faci care te îndrumă printre alegerile pe care le faci, printre riscurile pe care ţi le asumi şi printre oportunităţile pe care le urmăreşti. În multe privinţe, acesta este motivul pentru care munceşti. Este instituţia filantropică la care companiile contribuie cu un procent din profituri sau convingerile morale care îţi ghidează valorile ori familia pe care o întreţii. Este munca din spatele muncii şi, deşi s-ar putea să nu dureze opt ore pe zi, fără un de ce în spatele lui ce faci, cariera ta devine neimportantă şi, în final, inutilă.

Trist, dar unii nu îşi dau seama de acest lucru decât atunci când este prea târziu. Pe patul de moarte, îşi înţeleg în cele din urmă misiunea şi câte oportunităţi au pierdut care le-ar fi schimbat situaţia. Ce pierdere – să-ţi înţelegi misiunea la mult timp după ce ai fi putut face ceva în privinţa ei. Dar pentru aceia care doresc să asculte chemarea vocaţiei şi acordă mare atenţie vieţii lor, această misiune poate fi cunoscută.

Charles Handy a spus odată într-un interviu: „Dacă te tot plângi de jobul tău sau consideri că a devenit monoton şi plictisitor, trebuie să te întrebi – ce ţi-ai dori în secret să faci? Fă-o. Poţi avea un punct de întrerupere şi apoi să te reinventezi. Oamenii inteligenţi se reinventează la fiecare zece ani”.[94]

Alegerea de a-mi considera vocaţia ca pe un portofoliu, în loc să o văd ca pe un singur angajament, a creat mai multă armonie şi m-a ajutat mai mult decât orice altceva să înţeleg mai bine ce fac. Poate că va face acelaşi lucru şi pentru tine.

Ce nu înseamnă măiestria

Cum acceptăm ceea ce ştim acum despre portofolii şi cum aplicăm aceste cunoştinţe la propriile noastre călătorii vocaţionale? Odată ce am auzit chemarea, să răspundem nu e suficient. Responsabilitatea ta nu este doar să faci ce trebuie, ci să faci bine.

Pentru cei care au crescut în epoca microundelor şi a televiziunii prime-time, conceptul de măiestrie s-a pierdut. Nu am crescut ştiind ce înseamnă să faci lucrurile cu măiestrie; dacă sunt utile şi funcţionează, atunci sunt destul de bune. Într-o lume doritoare să urmeze calea cea mai uşoară, ţelul este celeritatea, nu excelenţa. Să-ţi faci munca bine este mai puţin important decât să-ţi faci treaba.

Dar dacă ideea nu era să faci lucrurile rapid şi uşor? Dacă munca noastră era menită nu doar să fie de folos lumii, ci să facă

muncitorul mai bun?

Un scriitor a fost întrebat odată de soţia lui bine intenţionată: „De ce nu scrii cărţi pe care oamenii să le poată citi?” El scria poveşti ciudate, aproape poetice, pe care puţini oameni le înţelegeau. Târându-şi familia prin Europa în timp ce încerca să aibă succes ca autor, era veşnic chinuit de dificultăţi financiare. Pentru a înrăutăţi şi mai mult lucrurile, contemporanii săi îi criticau stilul de neînţeles, chiar imoral şi, uneori, pervers. Iar acum, soţia lui se alătura denigratorilor.

Astfel de critici pot uza sufletul unei persoane, dar el continua să scrie. În mintea lui, ştia ce încerca să facă şi că oamenii îl vor înţelege într-o bună zi. Pe el nu-l interesau banii. Îl interesau măiestria, onorarea muncii şi să facă ce trebuia. Numele scriitorului era James Joyce.

Joyce, care a crescut în Irlanda, a fugit din ţară după absolvirea colegiului, moment în care a renunţat la educaţia romano-catolică şi la multe alte tradiţii şi legături. Era hotărât să devină un mare scriitor, cu un stil total nou, care avea să redefinească modul nostru de înţelegere a literaturii. Şi exact asta a şi făcut. În ciuda îndoielilor exprimate de colegii săi şi a împunsăturilor soţiei sale, altfel bine intenţionate, în 1999, la 58 de ani de la moartea sa, Joyce a fost votat de revista Time drept unul dintre cei mai importanţi oameni care au trăit în secolul XX.

Când lumea pare să conspire împotriva ta şi toţi spun că eşti un ratat, adevăraţii maeştri merg mai departe. Chiar şi atunci când alţii nu înţeleg, maeştrii îşi dau seama că devotamentul lor este închinat unei chemări mai înalte decât aceea de a mulţumi masele. Joyce a încercat să facă ceva ce lumea nu mai văzuse niciodată. Îşi urmărea o pasiune şi înţelegem dintr-un astfel de devotament că ceea ce pare pe moment irelevant poate crea mai târziu o adevărată moştenire. Dar pasiunea, singură, nu este suficientă pentru a susţine munca. Adevărata măiestrie înseamnă măreţie, înseamnă a face ceva care să depăşească limitele a ceea ce alţii consideră că este rezonabil sau chiar sensibil. Peter Senge, profesor la MIT, descrie măiestria drept ceva care „depăşeşte competenţa şi abilităţile [...] Înseamnă să-ţi abordezi viaţa ca pe o activitate creatoare”.[95]

Măiestria nu înseamnă să ai 10 pe linie sau cel mai mare salariu dintr-o companie. Nu înseamnă nici măcar să fii cel mai cunoscut din domeniul tău de activitate. Are legătură cu înţelegerea potenţialului propriu, iar apoi cu urmărirea acelui ideal, căruia să îţi dedici viaţa. Înseamnă să faci tot ce este mai bine. De ce? Deoarece măiestria o merită, vocaţia o cere şi vei putea deveni o persoană mai bună. În fond, acesta este rolul muncii în viaţa noastră – nu doar un mijloc de a ne câştiga existenţa, dar şi un instrument de a ne transforma în cei care am fost născuţi să fim.

Nu ne gândim prea des în ce fel ne influenţează ceea ce facem. Deoarece un loc de muncă este adesea doar un loc de muncă, e uşor să credem că activitatea nu ne afectează identitatea. Este adevărat că nu eşti ceea ce faci, dar poţi deveni ceea ce profesezi. Şi ce profesezi tu când te afli la locul de muncă pe care îl urăşti, luând-o pe scurtătură pentru a-ţi face treaba? E timpul să ne reconectăm la o înţelegere mai modernă a măiestriei.

Când am întrebat un muzician de succes cum a reuşit ca, de la un câştig mediu ca artist, să devină o valoare excepţională, încasând în prezent un milion de dolari pe an, răspunsul lui m-a mirat. A compus vreun hit sau este difuzat nonstop la radio? Ce a dus la succesul lui enorm? „Am încetat să mai încerc să fiu faimos”, mi-a spus el.

- Cum? am întrebat nedumerit. Doar atât? Nu ar trebui ca muzicienii să fie faimoşi? Nu pentru asta faci carieră din arta ta? Nu trebuie ca oamenii să ştie cine ai fost? Aparent nu. De fapt, pentru prietenul meu, faima era mai mult o distragere decât un aliat.

- Da, mi-a răspuns el. Am încetat să încerc să fiu faimos şi m-am concentrat, în schimb, pe succes.

L-am întrebat ce însemna pentru el acel cuvânt – succes – şi dacă

considera că fiecare muzician trebuie să vâneze banii sau să devină milionar.

- Bineînţeles că nu, mi-a spus. Succesul nu se referă la bani. Înseamnă să-ţi stabileşti un ţel – şi apoi să-l realizezi.

Muzicianul milionar crezuse, ca mulţi dintre noi, că faima va conduce într-o zi la succes şi a fost dezamăgit. S-a gândit că va putea, în cele din urmă, să aibă grijă de familia lui sau că nu-şi va mai face griji că va trebui să fie plecat în turnee câte 200 de zile pe an, atunci când va deveni faimos, dar asta nu s-a întâmplat niciodată. Aşa că şi-a regândit aşteptările şi s-a concentrat pe un alt ţel. Numai atunci a început el să vadă rezultatele pe care le sperase. Pentru prietenul meu, aceasta a însemnat mai mult timp pentru familie, o libertate financiară mai mare şi o moştenire pentru copiii săi – acestea erau obiectivele sale. Banii care au urmat au fost un produs auxiliar.

La ce este bună munca?

În drumul spre vocaţia mea mi s-a întâmplat ceva ciudat. Atunci când mi-am părăsit slujba pentru a deveni scriitor cu normă întreagă, având toată libertatea din lume, am crezut că, în cele din urmă, ajunsesem să fac ceea ce îmi place şi să fiu plătit pentru asta. Dar atunci de ce, după doar câteva luni de muncă pe cont propriu, eram atât de obosit şi gata să las totul baltă?

Pentru mine, munca a fost întotdeauna un rău necesar, ceva de făcut pentru a avea grijă de mine şi pentru a-mi plăti facturile. Cu siguranţă că munca e folositoare şi merită osteneala, şi mi-au plăcut majoritatea locurilor de muncă pe care le-am avut, dar dacă nu aş fi avut nevoie de bani, nu ar fi trebuit să mă angajez. Acesta a fost motivul pentru care, după ce am lucrat pentru mine doar câteva luni, eram gata să mă dau bătut. Ceea ce ignorasem era adevărata semnificaţie a muncii.

În timpul acelei crize, întrebarea pe care nu mi-am pus-o, cea pe

care ar trebui cu toţii să ne-o punem la un anumit moment, era: „La ce este bună munca mea?” Pentru a-mi câştiga existenţa? Aceasta este atitudinea tipică şi abordarea muncii ca mijloc pentru atingerea unui scop. Muncim ca să trăim, dar nu trăim ca să muncim. Dacă scopul muncii este bogăţia şi prosperitatea, ce se întâmplă după ce ţi-ai atins scopul de a face destui bani? Ieşi la pensie mai devreme? Unii o fac. Dar chiar şi atunci, ţelul pare mic şi, oarecum, neimportant. Dacă gratificarea proprie este recompensa fundamentală, de ce aceia care au mai mult sunt mai puţin fericiţi? Şi de ce oameni ca Bill Gates şi Bono dau de pomană tot ce au strâns? Dacă nu căutăm să obţinem faimă sau bogăţie, atunci de ce mai muncim?

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, scriitoarea britanică Dorothy Sayers a scris un eseu fascinant intitulat „De ce să muncim?”, în care analizează motivaţia pentru vocaţie. Ea a adus în discuţie o problemă specială, adecvată situaţiei în care se afla, întrebând cum va proceda societatea în privinţa muncii după încheierea războiului.

Multe fabrici din Europa şi Statele Unite fuseseră folosite la fabricarea de arme şi provizii destinate forţelor aliate, dar acest lucru urma să ia sfârşit curând. În timpul războiului, producţia crescuse vertiginos, iar economiile progresaseră. Exista un scop clar şi bine definit pentru muncă: aprovizionarea aliaţilor cu resurse suficiente pentru a putea câştiga războiul. Ce aveau să facă însă fabricile şi muncitorii pe timp de pace? Cum aveau să mai muncească oamenii atunci când nu avea să mai existe un ţel comun care să-i unească? Sayers se temea că ei s-ar întoarce la o etică inferioară a muncii, ceea ce ar fi putut crea probleme pe termen lung în Occident.

„Obiceiul de a ne gândi la muncă ca la un lucru făcut pentru a produce bani este atât de înrădăcinat în noi”, a scris ea, „încât cu greu ne putem imagina ce schimbare revoluţionară ar fi să ne gândim la ea prin prisma activităţii realizate”. Dacă am putea face această schimbare şi să ne gândim la muncă aşa cum ne gândim la joacă, considerând-o ca pe ceva făcut din plăcere, lumea s-ar putea schimba.[96] În esenţă, Sayers spunea că aceeaşi atitudine pe care o avem faţă de îndeletnicirile care ne plac

trebuie să o avem şi faţă de muncă, adăugând că munca nu este un mijloc pentru atingerea unui scop. Este însuşi scopul.

Fiecare muncitor are responsabilitatea morală de a pune întrebări mai profunde despre muncă. Ea scria: „Nu ar trebui să întrebăm despre o întreprindere: «va plăti?», ci «este serioasă?»„[97] Când faci ceea ce Sayers numeşte a sluji muncii, faci ceea ce ai fost menit să faci şi o faci bine. Restul nu depinde de tine. Bogăţia poate că va veni. Şi faima. Dar nu acestea sunt ţelul. Treaba noastră este să vedem munca drept un mijloc de a ne face oameni mai buni, nu doar mai bogaţi.

Lucrarea profesorului de psihologie Mihály Csíkszentmihályi demonstrează acest lucru. Copil fiind, Csíkszentmihályi a fost martorul modului în care atrocităţile celui de-al Doilea Război Mondial i-au împiedicat pe oameni să-şi trăiască viaţa după război. Fuseseră traumatizaţi de război şi de aceea aveau puţine motive să fie fericiţi. Exista vreo cale pentru ei să-şi găsească din nou sensul şi chiar fericirea în viaţă? Creşterile de venituri – după ce ai atins o anumită limită deasupra pragului de sărăcie – nu-i fac pe oameni mai fericiţi.

„Creşterea bunăstării materiale nu pare să influenţeze nivelul de fericire al oamenilor”, spunea Csikszentmihălyi.[98]

Prin urmare, dacă faima şi averea nu sunt secretele fericirii, atunci care sunt acestea? Este starea mentală pe care el o numeşte „flux”. Fluxul este intersecţia dintre lucrul la care te pricepi şi ceea ce te provoacă – acolo unde dificultatea şi competenţa se întâlnesc. Atunci când competenţa ta depăşeşte dificultatea unei sarcini de îndeplinit, te plictiseşti. Iar când dificultatea îţi depăşeşte competenţa, te nelinişteşti. Asta era şi problema mea: eram plictisit. Aşa că am făcut tot posibilul să-mi fac munca mai dificilă. Şi ştiţi ce s-a întâmplat? Plictiseala a dispărut. Mai târziu mi-am dat seama că noile provocări pe care le preluasem miau dat sentimentul finalităţii care îmi lipsea.

Era aceeaşi problemă cu care se confruntau şi muncitorii din Europa şi Statele Unite după război. Cum să evite sentimentul lipsei de finalitate? Trebuiau să-şi găsească fluxul, înţelegând că provocarea nu consta în a produce pentru o cauză îndepărtată.

Era însăşi munca.

Iată cum descrie Csikszentmihălyi sentimentul pe care îl ai când te afli în starea de flux: „Ştii că poţi face ce trebuie făcut, chiar dacă este dificil, iar simţul timpului dispare. Uiţi de tine. Te simţi parte a unui lucru mai important”.[99] Dacă munca pe care o facem este doar pentru succesul sau renumele nostru, atunci ne vom pierde interesul sau, în final, vom fi copleşiţi de anxietate. Dar dacă se referă la un avantaj mai mare, dacă suntem aici ca să slujim muncii, şi nu invers, atunci ne trezim în fiecare zi cu o nouă provocare, cu un scop. Ceea ce seamănă foarte mult cu vocaţia.

Avem grijă de vocaţia noastră, suntem administratorii cărora li s-a încredinţat o viziune mai mare decât ei înşişi. Responsabilitatea noastră nu este să ne tezaurizăm darurile, ci să le folosim exigent, astfel încât alţii să poată beneficia de ele. Pe scurt, vocaţia ta este un dar, unul care trebuie dat mai departe. Vocaţia este o conduită de viaţă, ce ne permite să ne reunim abilităţile şi pasiunile într-un mod satisfăcător şi plin de semnificaţie.

Calea spre măiestrie

După ce a fost avansat, fapt ce l-a obligat ca, împreună cu familia sa, să-şi schimbe domiciliul, Jody Maberry s-a mutat din Spokane pentru a lucra câţiva ani la un alt parc de pe Coasta de Vest.[100] Crezuse că visul lui era să devină ranger, dar când a văzut ce implica aceasta, nu mai era atât de sigur. Nu îşi mai petrecea mult timp alături de familie, iar copiii lui creşteau repede. Pentru a înrăutăţi şi mai mult lucrurile, sistemul de funcţionare a parcului avea probleme, aşa că nu ştia cât de sigur mai era locul său de muncă.

După un conflict lăuntric, Jody a decis să-şi părăsească slujba de la parc şi să se concentreze pe familia lui. S-a întors la şcoală, şi-a luat masteratul în administrarea afacerilor şi s-a angajat la o firmă de construcţii unde se ocupa de partea administrativă a afacerii. Şi-a mutat familia în oraş, ceea ce nu mai făcuse până atunci. Pentru prima oară, copiii lui aveau vecini – şi le plăcea

mult. În prezent, el nu regretă pasul făcut.

Dar chiar şi acum, după atâţia ani, Jody încă simte în sufletul lui o dorinţă care nu va pieri niciodată. La un an după ce şi-a părăsit slujba de la parc, a început să simtă din nou nevoia. La şcoală i se reaminteau căile prin care putea aplica cunoştinţele dobândite la fosta slujbă de ranger. În conversaţiile cu prietenii, se trezea că îi este dor de munca lui. „Parcul începuse să mă cheme din nou”, îşi aminteşte el. „De data asta, am ştiut să nu-l las să mă cheme prea mult.”

Astăzi Jody acordă consultanţă firmelor pentru planificare strategică şi marketing. Se gândeşte să revină la munca în parcuri într-o zi, dar, deocamdată, simte că a făcut alegerea corectă.

Când am discutat pe videochat cu Jody, l-am întrebat dacă regretă ceva. „Nu, nu regret nimic”, mi-a spus. „Câteodată îmi lipseşte, dar nu am regrete.” Mi-a povestit despre oamenii pe care îi ştia – foşti rangeri – care au trebuit să facă alegeri dure, la fel ca şi el. Au trebuit să-şi mute familiile sau fuseseră concediaţi. „Să fii ranger era totul pentru ei; iubeau munca asta”, a completat Jody. Dar mulţi au trebuit să plângă pierderea visului lor atunci când au ales familia în detrimentul parcului.

Unii au continuat ca paznici la pescării sau în rezervaţii naturale, alţii ca poliţişti călare, iar unii chiar ca profesori în şcoli. Dar visul lor de a fi rangeri într-un parc trecuse, ca şi pentru Jody, de altfel, şi au mers mai departe. „Este într-adevăr trist”, a arătat el. „În multe feluri, mai întâi eşti ranger în parc, iar apoi tată sau soţ.” E parte din meserie, recunoaşte el, dar ceva din toate acestea l-a slăbit.

Poate că a merge mai departe face parte din proces. Poate că vocaţia evoluează întotdeauna şi nu-ţi permite să stai nemişcat într-un loc prea mult timp. Acum Jody îşi foloseşte atât cunoştinţele de afaceri, cât şi experienţa de ranger pentru a ajuta la crearea viitoarei generaţii de şefi ai parcurilor. Atunci când am vorbit, el tocmai lansase distribuirea unui fişier multimedia pe internet numit The Park Leaders Show, care prezintă interviuri cu alţi rangeri şi experţi şi care devine rapid material de studiu în

domeniu. Mare parte din meseria de ranger de parc implică management şi abilităţi de afaceri pe care trebuie să le înveţi singur. „Nu există nici o pregătire pentru asta”, mi-a spus el. Fişierul multimedia asigură o astfel de pregătire.

În demonstraţie, Jody l-a intervievat pe Jack Hartt, primul său manager, care l-a ajutat să pornească în meseria de ranger. Într-un anumit moment din conversaţie, Jody spune ceva prin care arată că îi lipseşte meseria de ranger. Jack replică: „Poate că îţi lipseşte meseria de ranger, dar dacă poţi face această muncă, vei avea un impact asupra mai multor oameni decât ai fi avut dacă lucrai ca ranger în parc”.

Privind înapoi, Jody vede cum totul în viaţa lui, chiar şi cotiturile şi dezamăgirile neaşteptate, l-a ajutat să ajungă unde se află în prezent. Nu ar putea face ce face acum fără numeroasele întorsături ciudate ale poveştii sale, care l-au silit să pivoteze la momentele potrivite. „Nu aş fi putut face asta”, povesteşte el, „dacă nu aş fi fost ranger în parc timp de opt ani. Şi nu aş fi putut-o face fără să fi lucrat în afaceri şi să am o poveste netradiţională despre rangerii din parcuri”. Pentru el, totul se leagă.

Aşadar, cum îşi vede Jody vocaţia astăzi? S-a schimbat sau a evoluat? „Vocaţia mea era legată de parcuri, nu de meseria de ranger”, a spus el, explicând că acum înţelege mai bine ce trebuia să facă. „Chiar şi atunci când am încercat să plec, am fost tras înapoi.” În experienţa lui, aşa lucrează vocaţia. Este ceva ce nu-ţi va da pace, o chemare spre munca pentru care ai fost născut.

- Nu-ţi căuta vocaţia, a încheiat el. Explorează, încearcă lucruri noi, fii tot timpul în mişcare. Ceva te va acapara. Te va chema. Ca atunci când te îndrăgosteşti. Nu poţi sta pe canapea şi să decizi că te vei căsători cu o anumită fată. Te vei îndrăgosti după ce veţi fi împărtăşit experienţe, bucurii, provocări, poate chiar şi dureri sufleteşti. Şi toate astea nu s-ar fi putut întâmpla fără să te ridici de pe canapea, să te implici şi să întâlneşti acea fată unică de la care nu-ţi mai poţi lua gândul.

În momente diferite, Jody a trebuit să se îndepărteze de ceea ce

credea el că este vocaţia sa. Îşi iubea meseria, dar avea responsabilităţi fată de familie care erau mai importante decât meseria pe care o avea. Pentru el, vocaţia nu este doar un loc de muncă; este viaţa trăită cum trebuie. Şi poate că acelaşi lucru este valabil şi pentru tine şi pentru mine.

Când l-am întâlnit pe Jody în timpul unei călătorii spre statul Washington, m-a plimbat prin bătrânul parc, m-a urcat pe muntele Spokane şi mi-a arătat priveliştea, povestindu-mi tot timpul. În timp ce făcea asta, puteam să jur că, deşi îşi părăsise postul de ranger cu ani în urmă, meseria nu-l părăsise pe el. „Vocaţia nu înseamnă o anumită meserie", povestea el. „Nu mai sunt ranger, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă îndepărtez de vocaţia mea. În schimb, îmi pot folosi puterile pentru a aduce valoare cauzei în alt mod."[101]

[89] Jody Maberry, interviu online realizat de autor, 12 mai 2014.

[90] Stat federal aflat pe Coasta de Vest, la frontiera cu Canada, a nu se confunda cu capitala Washington, D.C., de pe Coasta de Est (n.red.)

[91] Thomas Fisher, „The Contingent Workforce and Public Decision Making", Public Sector Digest, martie 2012: 46-48. Mai multe articole şi alte publicaţii au făcut aceleaşi preziceri: Jeff Wald, „How an Exploding Freelance Economy Will Drive Change în 2014", Forbes.com, 25 noiembrie 2013, http: //www. forbes.com/sites/group think/2013/11/25/how-an-exploding- freelance-economy-will-drive-change-în-2014/; Elaine Pofeldt, „What You'll Need to Know to Be the Boss în 2020", Forbes.com, 3 aprilie 2012, http: //www. forbes.com/sites/elainepofeldt/2012/04/03/what-you-need-to-know- to-be-the-boss-în-2020; Ryan Kim, „By 2020, Independent Workers Will Be the Majority", Gigaom, 8 decembrie 2011, http://gigaom.com/2011/12/08/mbo- partners-network-2011.

[92] Charles B. Handy, The Age of Unreason (Boston: Harvard Business School Press, 1989).

[93] Hara Estroff Marano, „The Power of Play”, Psychology Today, 28 ianuarie 2013, http://www.psychologytoday.com/articles/199907/the-power-play.

[94] Natalie Cooper, „Lessons în Leadership, Work and Wellbeing 05/09/2013”, changeboard.com, 9 mai 2013, http: //www. changeboard.com/content/4237/career-development/perdonal- branding/lessons-în-leadership-work-and-wellbeing/.

[95] Peter M. Senge, The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization (New York: Doubleday/Currency, 1990).

[96] Dorothy Sayers, „Why Work?” accesat la 2 august 2014, http://www.faith-at- work.net/Docs/WhyWork.pdf.

[97] Ibid.

[98] Mihaly Csikszentmihalyi, Flow: The Psychology of Optimal Experience (New York: Harper & Row, 1990).

[99] Ibid.

[100] Maberry, interviu.

[101] Jody Maberry, „Finding My Calling”, mesaj e-mail către autor, 6 ianuarie 2014.

III

DESĂVÂRŞIREA

CAPODOPERA TA 7

Cum arată moştenirea

O viaţă nu este importantă decât prin impactul pe care îl are asupra vieţii altora. JACKIE ROBINSON

Vocaţia ta nu este o meserie. Este întreaga ta viaţă.

Nu ştiu sigur la ce mă aşteptam când am vizitat prima colibă din chirpici în mijlocul Africii, dar numai la asta, nu. Nu mă aşteptam la speranţă. „Aici locuieşti?”, a întrebat-o ghidul nostru pe fetiţă pe când urcam panta mocirloasă spre casa ei. Altminteri nepăsătoare, atitudinea ei s-a însufleţit pe când ajungeam în vârful dealului unde am fost întâmpinaţi de părinţii ei – cel puţin, credeam că sunt părinţii ei.

Sam, bărbatul din casă, s-a grăbit să corecteze această neînţelegere. Kevin, în vârstă de nouă ani, era cumnata lui. El şi soţia lui, Christine, au luat-o după ce mama ei a dispărut. Mama suferea de o formă de boală mintală şi avea nefericitul obicei de a-şi abandona copiii. Aşa că ei au hotărât s-o crească pe Kevin ca pe propriul copil. Iar dacă erau întrebaţi despre acest fapt, sau dacă le lăudai bunătatea, se simţeau jenaţi.

Trei colibe masive, din chirpici, cu acoperişuri de paie formau căminul familiei: una era bucătăria, iar celelalte două erau dormitoarele. Pe când făceam turul incintei, am observat că fiecare clădire era bine întreţinută, cu podeaua măturată şi lucrurile aşezate în ordine. Era o ordine obişnuită în locul respectiv, un stil de viaţă care indica un cămin. Erau oameni modeşti, dar se vedea clar că erau mândri de ceea ce aveau, în special Christine.

Viaţa lor era dură, fără îndoială. Cu un an în urmă, cuplul pierduse doi băieţi gemeni, o rană de care încă mai încercau să se vindece. Fiul lor, Augustine, era surd şi nu aveau acces la oportunităţi precum şcoli pentru copii cu nevoi speciale, care, sigur, le-ar fi făcut viaţa mai uşoară.

Sam se născuse într-o familie de fermieri săraci, în Lira, Uganda, localizată în partea de nord a ţării, unde războiul civil devasta pământul de două decenii. În pofida mijloacelor limitate, părinţii lui i-au dat un lot de pământ, pe care a început să-l lucreze şi să-

şi întreţină familia. „Rareori vezi un bărbat că rămâne acasă după ce i s-au născut copiii”, mi-a spus unul dintre conducătorii expediţiei. Oamenii care aparţin acestei culturi au tendinţa să plece după ce apar copiii, dar Sam nu era ca ei.

După ce am stat puţin în vizită la familia lui, Sam m-a condus la un magazinaş aflat pe o parte a unui drum din apropiere, unde el vindea mici articole cum ar fi pungi cu ulei de gătit şi chibrituri.

Imediat am început să-l bombardez cu întrebări: „Cât câştigi pentru fiecare articol? Care este marja de profit? Când poţi comanda un nou stoc?”

Ştia toate răspunsurile.

L-am întrebat chiar dacă îşi planificase câţi bani voia să câştige. Am învăţat că asta e o întrebare căreia mulţi oameni nu-i cunosc răspunsul şi care duce la un real succes. Trebuie să ai un ţel, să ştii încotro te îndrepţi, ca să ajungi acolo. Pare evident, dar o mulţime de oameni aleargă după un vis fără să aibă nici o idee despre ceea ce doresc să realizeze. Dar Sam era altfel.

- Cinci milioane, a spus el fără să ezite.

Aceasta era suma pe care trebuia să o câştige pentru a-şi trimite fiul la o şcoală pentru copii cu nevoi speciale şi să-şi construiască o casă care nu va fi din chirpici. Încercând să nu par ostentativ, am scos telefonul mobil, am deschis aplicaţia pentru calculator şi am făcut o conversie rapidă. Suma era de 2000 de dolari.

- Cred că îţi vei realiza obiectivul, Sam, am spus zâmbind.

Familia lui trebuia să meargă în fiecare zi peste trei kilometri ca să aducă apă potabilă curată. Nu aveau electricitate sau alte înlesniri. Găteau toate mesele la foc şi trăiau din câţiva dolari pe zi. Şi totuşi, de jur împrejurul casei lui, creşteau sorgul şi arbori de mango, fructe, legume şi cereale care asigurau hrana familiei.

Sam făcea mai mult decât să subziste. Muncea din greu, nu doar pentru a trăi de azi pe mâine, ci pentru a-şi îmbunătăţi viaţa şi a le face un viitor copiilor lui. Când ne-am luat la revedere de la bărbatul cu zâmbet molipsitor, mi-am dat seama cât de bogat era.

Sărăcia şi bogăţia sunt concepte care nu pot fi definite doar prin ceea ce posezi sau realizezi. Avocatul care câştigă 450000 de dolari pe an şi cheltuieşte jumătate de milion este bogat? Obiceiurile lui sunt sustenabile? Dar mama pe care am întâlnit-o acum doi ani, într-o mahala din Guatemala, şi care îşi mătură casa în fiecare dimineaţă, înainte de a merge la muncă la piaţă, pentru a-şi putea trimite copilul la şcoală – este ea săracă? Nu spun asta pentru a-mi bate joc de cei care trăiesc din te miri ce şi nici nu vreau să minimalizez luxul din care scriu acum. Dar ceea ce am învăţat, nu din suburbii, ci din mahalale, este că sărăcia reprezintă mai mult decât un context. Este o mentalitate. Am întâlnit oameni bogaţi în unele dintre cele mai sărace locuri de pe planetă şi am întâlnit oameni ruinaţi trăind în case de milioane de dolari.

Sam nu va mai fi sărac, dacă-l putem numi aşa, pentru mult timp. Are ocazia, mijloacele şi voinţa de a-şi schimba viaţa. Comportamentul lui era diferit faţă de sentimentul pe care l-am avut când am intrat în mahalaua din Kampala. Era o altfel de sărăcie; acolo era prea puţină speranţă. Dar în ochii lui Sam, am văzut ceea ce voiam să văd, ceva puternic şi molipsitor. Visul lui nu era pentru el – era pentru familia sa. Şi asta mi-a dat speranţă. Dacă Sam poate găsi sensul şi motivaţia în satul din Uganda fără nimic altceva decât o sapă cu care să lucreze pământul şi o cocioabă în care să înceapă o afacere, atunci ce ne opreşte pe noi, având toate instrumentele la dispoziţie? Cum tratăm vocaţia, oricât de extraordinară sau obişnuită ar putea fi, şi să procedăm aşa cum a făcut Sam? Cum ne transformăm munca în ceva generos?

Mediul nostru rareori ne dictează ce putem face cu viaţa noastră, iar acel bărbat, care îşi făcea o situaţie pentru el şi pentru cei dragi lui în sălbăticia Africii, m-a învăţat mai mult decât a făcut-o vreodată oricare milionar. Pentru el, munca este atât mijlocul, cât şi scopul unei vieţi mai bune. El face ceea ce-i place şi o face pentru cei dragi lui.

Nu obţii succesul pentru tine

Am crezut întotdeauna că a urmări un vis are legătură cu ce îţi doreşti, că este ceva inerent egoist. Dar greşeam foarte mult. Abia după ce am obţinut tot ce mi- am dorit în viaţă, mi-am dat seama că nimic din toate astea nu era pentru mine.

- Cred că a venit timpul să merg mai departe, i-am spus şefului pe care-l aveam de şapte ani şi care mă îndrumase mult timp. S-a ridicat de pe scaun şi m-a privit fără să scoată un cuvânt. Eu, hm... ei bine, cred că e timpul. Am bani. Am sprijinul familiei. Am entuziasm. Singurul lucru care mă reţine să fac pasul este să nu te dezamăgesc.

Timp de un moment, s-a uitat fix la mine, fără să spună ceva. Apoi, în cele din urmă, a spus:

- Jeff, nu mă dezamăgeşti. Sunt mândru de tine. De fapt, aşteptam conversaţia asta. Simţeam de ceva timp că va veni. E timpul să pleci şi să faci ceva pe cont propriu.

O lună mai târziu, începeam să lucrez pentru mine. În acel moment debuta cu adevărat munca grea. Înainte de a-mi părăsi postul, economisisem destui bani pentru a trăi cel puţin şase luni, dacă nu chiar un an (dar asta ar fi însemnat să întind de ei foarte mult). Ideea era să nu trebuiască să-mi fac griji în privinţa venitului pentru o perioadă, ca să nu fiu stresat în prima lună de muncă. Întotdeauna mi-am dorit să-mi pot construi o afacere pe îndelete. Dar exista o singură problemă când aveam toate economiile: nu eram motivat să lucrez.

După ce, atâţia ani, considerasem munca doar ca pe un mijloc de plată a salariului, nu aveam un motiv serios să merg la muncă atunci când banii nu mai erau o problemă. Vreo două luni, m-am luptat cu motivaţia, cu întrebarea de ce ar trebui să muncesc. Această lipsă de motivaţie s-a transformat în lene, care apoi a degenerat în depresie. Dacă nu trebuia să muncesc, ce trebuia să fac şi de ce?

În cele din urmă, m-am întors la muncă, dar cu intenţii diferite. După două luni de depresie, l-am sunat pe prietenul meu Stu, care deţine o companie de software de succes, pentru a-l întreba cum se descurca cu motivaţia. „Jeff”, a spus el, „locuiesc într-un

orăşel, standardul meu de viaţă nu s-a schimbat prea mult de când lucrez pe cont propriu”. În momentul în care a început să facă mai mulţi bani decât ar fi avut nevoie vreodată, Stu a plecat într-o excursie în Africa, unde a găsit o întreagă lume nouă, plină de posibilităţi. În Kenya a văzut ce schimbare importantă determină în viaţa unui om oportunitatea şi educaţia. Şi-a dat seama că, în loc să se simtă vinovat, îşi putea folosi darurile înnăscute, dintre care pe unele nu le câştigase şi nici nu le merita, pentru a ajuta oamenii. „Apoi, mi-am dat seama că mă pricepeam să fac bani şi nu trebuia să mă simt prost pentru asta. Puteam pune în practică ce făceam eu mai bine şi să-mi folosesc abilităţile pentru lucruri bune. Când am revenit acasă, am început să lucrez nu pentru mine, ci pentru toţi acei oameni pe care i-am întâlnit în Africa.”

Câţiva ani mai târziu, am trecut printr-o experienţă asemănătoare, după ce am strâns destui bani, cu ajutorul blogului meu, care să susţină construirea unui atelier aducător de venituri pentru femeile care locuiau într-o leprozerie din afara oraşului Mombasa, Kenya. Se pare că munca nu a fost niciodată menită să fie doar ceva ce faci pentru a-ţi câştiga existenţa. A fost menită să fie un mijloc prin care să se determine schimbări semnificative – în propriile noastre vieţi şi în vieţile celorlalţi. Problema în ziua de azi este că mulţi dintre noi ne considerăm

> > >

slujbele doar ca pe o îndatorire, ceva ce suntem obligaţi să facem pentru a ne plăti facturile. Sau le vedem ca pe un mijloc de a ne îmbunătăţi viaţa, de a câştiga atât de mulţi bani încât să putem cumpăra toate lucrurile pe care ni le-am dorit vreodată. Dar nici una dintre opţiuni nu-i mulţumitoare.

Acest fel de a privi vocaţia drept „în primul rând pentru mine” nu funcţionează. Când te uiţi în jurul tău la oameni, vezi o tendinţă ciudată în viaţa unor miliardari sau staruri de cinema. Ei nu se mulţumesc doar să savureze roadele muncii lor, dar nici nu lasă generozitatea să-i conducă la sentimente de vinovăţie inutile. Ei înţeleg că prin sentimentul de vinovăţie nu realizează nimic. În schimb, îşi folosesc resursele şi influenţa pentru a îmbunătăţi vieţile altor oameni. Folosindu-şi relaţiile şi celebritatea, înţelegând că oamenii îi vor asculta, ei încearcă să facă bine.

Cu câteva generaţii în urmă, bărbaţii mergeau la muncă sau la război şi rareori ajungeau să vadă viaţa dincolo de carieră. Cu o generaţie în urmă, părinţii noştri trebuiau să răspundă la întrebarea: ce vor face în ultima treime din viaţă? Ce vor face la pensie? O vor risipi pe prostii sau o vor investi în lucruri importante?

Dar, acum, problema moştenirii nu este dacă vei trăi suficient de mult sau când te vei pensiona; este o problemă privitoare la ce vei face cu ceea ce ai acum. Nu trebuie să-ţi câştigi existenţa timp de 30 de ani, ca să te răsuceşti şi să-ţi petreci ceilalţi 30 ani risipind banii. Dacă pentru tine este important ceea ce are semnificaţie, îţi poţi structura viaţa şi munca într-un mod care să-ţi permită să îţi trăieşti moştenirea acum. De fapt, darul pe care îl faci nu trebuie să fie un produs derivat al succesului tău; poate fi exact lucrul care îl pune în mişcare.

„Suntem simfonia ta”

În filmul Mr. Holland's Opus, Glenn Holland este un profesor de muzică frustrat, care încearcă să compună o capodoperă la apusul vieţii. Nu reuşeşte niciodată – cel puţin nu în felul în care speră. De fiecare dată când este aproape de finalizarea simfoniei, apar noi complicaţii, iar munca lui trebuie să rămână în aşteptare.

Muzician itinerant aflat în anul sabatic, domnul Holland se angajează pe postul de profesor de muzică la un liceu deoarece, crede el, va avea mai mult timp să compună. Dar, pe măsură ce cresc cerinţele postului şi tensiunile de acasă, el îşi dă seama cât de mult a greşit. De-a lungul carierei sale de profesor, despre care crede că va fi doar un angajament temporar pentru a-şi putea plăti facturile, va trezi interesul studenţilor de a continua să cânte, se va strădui să fie un tată bun şi un soţ credincios şi se va lupta cu un consiliu profesoral care, până la urmă, îl concediază, toate acestea întâmplându-se în timp ce el îşi compune simfonia.

Când Glenn află că fiul lui este surd, îşi dă seama că muzica nu va

fi niciodată apreciată de Cole aşa cum o apreciază el. Într-o scenă, cei doi se iau la bătaie atunci când tatăl îi spune fiului că este trist deoarece John Lennon tocmai a fost împuşcat şi deoarece Cole nu poate înţelege asta. Cea mai mare parte din viaţa domnului Holland este plină de astfel de momente – scene de frustrare, în care se simte înţeles greşit, sau pur şi simplu nu i se acordă atenţie, de parcă el este singurul care are visuri foarte mari.

La sfârşitul filmului, domnul Holland este un bătrân cinic, obosit de birocraţia consiliului profesoral şi resemnat la gândul că, în ciuda visurilor sale, nu va fi niciodată un compozitor renumit. În ultima zi de şcoală, în timp ce familia îl conduce spre ieşire, aude muzică venind din sala de sport. Curios, deschide uşa spre o sală plină cu sute de studenţi, profesori şi absolvenţi, toţi veniţi să-i ureze numai bine şi să sărbătorească impactul pe care l-a avut asupra vieţilor lor. În mulţime, vede multe feţe cunoscute, inclusiv un student apatic, care obişnuia să-i conteste autoritatea.

O altă fostă elevă de-a sa, Gertrude Lang, acum guvernator al statului, joacă rolul de prezentator şi salută pe toată lumea, explicând cum domnul Holland i-a influenţat viaţa, ca de altfel a fiecărei persoane din sală. Apoi face o remarcă privitoare la modul în care se simte Holland, de parcă şi-ar fi irosit o mare parte din viaţă. „Umblă vorba că”, spune ea, „el lucra tot timpul la simfonia lui şi aceasta avea să-l facă faimos, bogat. Poate chiar amândouă. Dar domnul Holland nu este nici bogat, nici faimos. Cel puţin, nu în afara orăşelului nostru”. Apoi se uită la bărbatul care a fost profesorul ei preferat şi spune: „Domnule Holland, noi suntem simfonia dumneavoastră”.[102]

Gertrude îl invită apoi pe scenă, iar cortina se retrage pentru a scoate la iveală o întreagă orchestră, pregătită să cânte O simfonie americană de Glenn Holland. Cu ochii în lacrimi, el dirijează simfonia pentru care a petrecut trei decenii ca să o compună, un efort pe care-l credea pierdut pentru totdeauna?[03] Este un moment de iluminare atât pentru public, cât şi pentru protagonist, un om care crezuse că şi-a ratat vocaţia, că şi-a irosit viaţa cu o preocupare mai puţin importantă. Şi greşea.

Câteodată toate lucrurile mărunte din viaţă nu sunt întreruperi

ale vocaţiei noastre. Sunt cea mai importantă parte. „Viaţa este ceea ce ţi se întâmplă în timp ce eşti ocupat să faci alte planuri”, spunea John Lennon într-un cântec compus pentru fiul lui, Sean.[104] Vedem aceasta adeverindu-se în viaţa domnului Holland, aşa cum vede el acum imaginea de ansamblu a vocaţiei sale, înţelegând că fiecare frustrare a avut un scop şi că, atunci când s-a simţit cel mai departe de adevăratul motiv pentru care să trăiască, a fost, de fapt, mult mai aproape decât îşi dădea seama.

Viaţa are un mod ciudat de a ne învăţa că, uneori, cele mai importante lucruri sunt lucrurile simple. Momentele mai puţin semnificative, pe care le considerăm neimportante, sunt cele pe care le vom preţui cel mai mult. În timp ce te lupţi să realizezi ceva nemaipomenit în viaţă, nu uita că, fără oamenii care să-ţi susţină visul, munca ta va fi întotdeauna incompletă. O viaţă plină de realizări şi recompense, dar din care lipsesc exact oamenii care trebuie să se bucure de acele momente nu seamănă deloc cu viaţa.

În căutarea vocaţiei care să te mulţumească, vei fi tentat să treci grăbit peste aceste clipe. Acestea sunt momentele în care eşti întrerupt de un coleg atunci când vrei să te răcoreşti cu un pahar de apă sau când copilul tău, care începe să meargă, se agaţă de cracul pantalonilor tăi exact când mai ai doar un e-mail de trimis. Acestea sunt clipele când ţi se distrage atenţia, când toată lumea pare să comploteze împotriva productivităţii tale. Dar, adesea, aceste momente au un scop – acela de a-ţi aminti că o vocaţie este mai mult decât o carieră; este viaţa trăită cum se cuvine. Şi exact acele lucruri pe care încerci să le eviţi sunt cele de care ai cel mai mult nevoie pentru ca această poveste să însemne ceva.

Obişnuiam să cred că vocaţia se referă la a face ceva bun în această lume. Acum înţeleg că se referă la a deveni cineva bun – şi a permite ca bunătatea să influenţeze lumea din jurul tău. Ceea ce înseamnă că nu vei aprecia pe deplin decât la sfârşit întreaga poveste pe care o trăieşti. Dar, deocamdată, dacă intenţionezi şi doreşti să apreciezi faptul că nu vezi întreaga poveste, te poţi bucura în continuare de călătorie.

Acum devin eu însumi

- Ce fel de scriitor vrei să devii? m-a întrebat prietena mea, Marion. Nu ştiam ce să răspund. Să spun un fel de Salinger sau Shakespeare, să aleg un scriitor contemporan sau unul mai de succes? Care era răspunsul corect? Nu ştiam sigur.

Adevărul era că doream să fiu la fel ca o mulţime de diverşi scriitori, dar ceea ce voiam cu adevărat era ceea ce aveau ei. Faimă, talent, bani. Dar acestea sunt lucruri neimportante pe care să spui că ţi le doreşti când eşti întrebat ce fel de scriitor vrei să fii, aşa că a trebuit să mă gândesc la un răspuns mai înţelept. Chiar dacă îţi doreşti aceste lucruri, cu siguranţă nu poţi spune asta cu voce tare.

Toţi avem prea multe opţiuni pe această lume. Libertatea este un lucru minunat, dar libertatea fără restricţii poate fi paralizantă. Când vine vorba despre vocaţie, avem nevoie, de asemenea, de nişte limite, parametri care să ne permită să ne concentrăm. Vestea bună este că drumul spre vocaţia ta ţi s-a aşternut deja la picioare. S-a aflat acolo de la începutul vieţii tale şi diferă de cel al prietenilor tăi sau de cel al oamenilor faimoşi pe care îi admiri.

Când vorbim despre descoperirea vocaţiei, nu căutăm doar o activitate. Căutăm o identitate, căutăm să înţelegem cine suntem. Vrem să fim desăvârşiţi, să găsim sensul vieţilor noastre. Dar, indiferent dacă recunoaştem sau nu, această căutare despre care am vorbit nu este doar una fizică; este şi spirituală. Într-un fel, este o călătorie a devenirii.

„Acum devin eu însămi”, scria May Sarton. „A luat/ Timp, ani mulţi şi locuri;/ Am fost desfiinţat şi tulburat/ Am purtat feţele altor oameni.”[105] Cu toţii facem asta din când în când. Petrecem prea mult timp pretinzând că suntem altcineva. Încercăm să recreăm o viaţă pe care o admirăm în locul celei pentru care ne-am născut. Cheltuim degeaba energie şi efort pe căutări care sunt sortite eşecului – şi toate astea pentru că ne este teamă să fim noi înşine cu adevărat. Dar cei norocoşi descoperă o cale diferită. Sau, mai degrabă, inventează una atunci când nu există

vreo ieşire, îndepărtându-se de ceea ce se aşteaptă de la ei pentru a deveni cine sunt.

A avea o chemare nu este suficient. Trebuie să devii vocaţia ta. De ce atât de puţini oameni fac asta? Ce este cu adevărat în joc aici? Ca în fiecare călătorie, există risc, pericol şi posibilitatea eşecului. Şi mulţi ar prefera să fie precauţi decât să fie respinşi de prietenii lor sau să eşueze în mod lamentabil în faţa lumii. Aşa că îşi duc viaţa în siguranţă şi obscuritate, concentrându-se pe lucrurile care le plac şi pentru care sunt lăudaţi, în loc să îndrăznească să facă ceva măreţ. Şi timpul trece, bătându-şi joc de cei care nu au trăit.

Ezra Pound a scris despre astfel de oameni: „Şi zilele nu sunt destul de pline/ Şi nopţile nu sunt destul de pline/ Şi viaţa se strecoară ca un şoarece de câmp/ Fără să mişte nici un fir de iarbă”.[106] Acel sentiment pe care îl ai când vezi un film bun sau citeşti o poveste impresionantă – cunoşti sentimentul? Îţi spune că mai ai multă viaţă de trăit. Miturile şi legendele antice vorbesc despre asta. Călătoria fiecărui erou cuprinde o sarcină sacră, care culminează cu înţelegerea profundă a menirii lui pe lume. Dar cum s-a realizat asta? Printr-o căutare personală – o faptă eroică care necesită tot talentul, îndemânarea şi puterea de care poate da dovadă. Altfel spus, e nevoie de muncă.

În fiecare zi, tu şi cu mine ne confruntăm cu o opţiune: să încercăm să ne găsim fie sinele autentic, fie o umbră a ceea ce suntem cu adevărat. Fie facem ce se aşteaptă de la noi să facem, fie ascultăm acea voce a intuiţiei din adâncul nostru care ne promite ceva mai important. Şi în timp ce ne luăm ciocanele şi bisturiele, ne aşezăm în faţa laptopurilor sau urcăm în autobuz pentru a mai face un drum, pe măsură ce ne străduim să facem lucruri însemnate în lume, devenim noi înşine. Aşa cum a scris Viktor Frankl, suntem în căutarea unui motiv pentru a fi fericiţi. Sentimentul de împlinire nu este rezervat doar pentru mica elită care găseşte un scop în viaţă; este pentru toţi. Şi potenţialul există în fiecare dintre noi. Ai tot ce îţi trebuie pentru a fi tu în întregime – se află deja în tine.

Vocaţia nu este ceva nou şi strălucitor. Adesea este ceva vechi şi predictibil, o figură familiară în care avem încredere, un obicei

sau un hobby vechi ce revine în viaţa noastră. Este sinele nostru adevărat împărţit cu lumea. Dar uneori este nevoie de o sonerie de trezire ca să vedem că munca pe care o facem este mai importantă decât credem noi.

Profesoara Gloria Stronks a învătat această lecţie într-o zi în care îsi luase liber.

> > >

„Am angajat o suplinitoare pentru următoarele două zile”, i-a spus directoarea. „Vreau să vizitezi casa fiecărui copil. Poţi sta doar zece minute la fiecare.” Apoi a adăugat: „Nu vei găsi taţii acasă, pentru că mulţi dintre ei sunt la închisoare. Vreau doar să-ţi înţelegi elevii”.

Gloria nu a intenţionat niciodată să fie profesoară la clasele mici. Soţul ei urma cursuri postuniversitare şi ea avea nevoie de un serviciu, asa că s-a angajat pe singurul post disponibil, ca dirigintă la o clasă a IlI-a cu 47 de copii. Vizita ei acasă la copii a fost absolut incredibilă. Casele erau niste cocioabe cu podele murdare. Copiii dormeau pe jos sau pe banchete de masini vechi luate de la groapa de gunoi. Iată ce îsi aminteste ea:

Mamele vorbeau puţin şi păreau speriate de vizita mea. M-am întors la scoală, uimită de faptul că elevii mei învăţau atât de bine şi recunoscând minunata educaţie primită mai devreme, astfel că, acum, fiecare dintre acesti copii putea citi cel puţin la nivel de mijlocul clasei a II-a. Acei profesori fuseseră cei mai importanţi adulţi din viaţa copiilor... şi eu eram unul dintre ei.[107]

Sentimentul de nerecunostinţă al Gloriei a fost înlocuit cu un simţ adânc al

> > > onoarei. Ea a trecut de la respingerea postului său la acceptarea lui. Uneori, vocaţia înseamnă doar să-ţi accepţi rolul într-o poveste mai importantă decât tine. Asa că atunci când prietena mea m-a întrebat ce fel de scriitor voiam să fiu, i-am spus cel mai obisnuit lucru care mi-a venit în minte: „Vreau să fiu acel tip de scriitor care trebuie să fiu”.

Ratarea vocaţiei

Cel mai usor mod de a-ţi rata vocaţia este să o ignori. Poate este prea riscant sau poate te simţi prea bătrân şi neputincios ca să-ţi urmăresti visul, care, acum, pare de neatins. Tot amânăm startul până „într-o zi”, care nu va veni niciodată. Este un lucru obişnuit şi avem tendinţa să ne justificăm lipsa de acţiune.

Mulţi oameni se trezesc că au cariere care nu-i inspiră şi aceasta poate duce la suficienţă. De ce să-mi asum un astfel de risc? Prietenii şi familia mea nu o fac. Procedând astfel, aş deveni un ciudat, poate chiar m-aş înstrăina de cei care mă iubesc. Prin urmare, ei nu găsesc niciodată acel moment şi, cu tristeţe, „se îndreaptă spre mormânt cu muzica tăinuită înlăuntrul lor”, aşa cum a scris odată Oliver Wendell Holmes.[108]

Un alt mod de a-ţi rata vocaţia este să o tratezi ca pe un eveniment, şi nu ca pe un stil de viaţă. Ţine minte: vocaţia ta este mai mult o operă monumentală decât o capodoperă unică. Este o lucrare în întregime, nu o piesă singulară. Îţi vei petrece toată viaţa creând-o şi, dacă te opreşti prea devreme sau dacă nu-ţi vezi întreaga viaţă ca pe un mijloc de realizare a acestei sarcini, ai putea să o ratezi.

Când am discutat recent cu un prieten, la masa de prânz, despre tema vocaţiei şi a misiunii, mi-a spus: „Poate că misiunea mea în viaţă a fost doar să-mi cresc fiicele, iar ele vor face ceva nemaipomenit. Poate că doar asta am fost menit să fac şi acum mi-am încheiat misiunea. Iar restul este uşor de realizat. M-aş > > > mulţumi cu asta”.

El ştie cum stau lucrurile deoarece îşi vede misiunea ca pe ceva mai important decât el însuşi, o sarcină pe care s-a născut ca să o realizeze şi care va trimite semnale în eternitate. Dar vocaţia nu este un eveniment singular în viaţa ta; este întreaga lucrare pe care o faci – inclusiv locul tău de muncă, relaţiile tale şi moştenirea pe care o laşi în urmă. Dacă o vezi altfel decât aşa, poţi să te opreşti brusc din ţelul tău. De fapt, poţi să nu fii la înălţimea potenţialului tău. Poate că ai răspuns vocaţiei, dar ai

renunţat la un moment dat. Ai pornit-o pe un drum, dar ai hotărât să te retragi sau să te linişteşti şi, într-un anumit moment, ai renunţat.

În filmul În căutarea lui Forrester, Sean Connery joacă rolul unui scriitor aflat în ultimii ani de viaţă, un pustnic, închis în casă, căruia nu prea îi pasă de vizitatori. Acesta nu-i un semn bun pentru tânărul student care îl descoperă, aflându-se în căutarea unui mentor. La început, Forrester îl respinge pe tânăr – de fapt, îl izgoneşte. Dar, în cele din urmă, cei doi devin prieteni, iar tânărul îşi găseşte drumul în viaţă datorită, în mare măsură, mentoratului. La finalul poveştii, bătrânul îşi dă seama că, deşi scrisese un roman de succes cu ani în urmă, misiunea lui nu se încheiase în momentul în care a devenit faimos?[09]

Este valabil şi pentru noi şi pentru modul în care ne căutăm vocaţiile. Succesul nu este o finalitate; moştenirea este. Ni s-au dat daruri pe care să le dăm mai departe. Şi toate astea pentru a spune: poate că abia atunci când te afli pe culmea măreţiei personale poţi să începi.

Lecţia dată de biroul lui Stephen King

Stephen King scrie în memoriile sale că ani de zile şi-a abordat greşit meseria, tratându-şi vocaţia ca pe o competiţie cu restul vieţii. Pe culmile succesului şi în adâncurile dependenţei sale de droguri şi de alcool, şi-a cumpărat un birou. Un lucru personal la care a visat tot timpul, biroul era „din stejar masiv, dominând întreaga încăpere”[110] – iar el l-a aşezat în mijlocul camerei sale, unde venea neobosit să lucreze în fiecare zi.

După ce, cu ajutorul familiei, a scăpat de dependenţă, King s-a debarasat de biroul imens şi l-a înlocuit cu unul mai mic, pe care l-a aşezat într-un colţ al camerei, în loc să-l pună în centru. Copiii lui veneau în mod regulat în cameră, care devenise mai mult o cameră de zi decât una unde să te retragi pentru a urmări meciuri, filme şi a mânca pizza. Nu s-a plâns niciodată. Ceea ce a învăţat el din povestea acestor două birouri şi din lupta lui cu dependenţa care aproape la costat familia a fost că „viaţa nu este un sistem de sprijin pentru artă. Este exact invers”.m

Despre asta mi-au amintit Sam în Uganda şi ceea ce Jody Maberry a făcut atât de bine pentru familia lui. Viaţa nu este o piedică în calea muncii la care visăm; este în primul rând motivul pentru care o facem. O vocaţie nu se compară cu viaţa ta şi nici nu o completează. Viaţa ta, atunci când este trăită cum trebuie, devine chemarea ta – opera ta monumentală. Şi, exact ca domnul

*

Holland, nu vom aprecia asta decât la sfârşit.

Acum câţiva ani, mi-am făcut o listă de visuri şi obiective şi am pus termene în dreptul fiecăruia dintre ele. Pe lista respectivă, în dreptul însemnării zece ani, era obiectivul „Scrie şi publică o carte”. Un an mai târziu, am realizat acel obiectiv. După un an de stat până noaptea târziu şi trezit dimineaţa devreme, după certuri cu soţia despre când voi veni la culcare şi adesea încălcându-mi promisiunea, după nenumărate neînţelegeri cu colegii şi discuţii privind loialitatea mea, după 300 de zile de îndoială, în sfârşit am terminat-o. Scrisesem o carte. Şi eram mândru.

Când a sosit ziua cea mare, nimic nu a mers cum trebuia. Nu am reuşit să găsesc nici un singur exemplar din cartea mea pe rafturile librăriei locale Barnes & Noble, când am vizitat-o. În câteva ore, Amazon rămăsese fără mica sa provizie de cărţi, iar oamenii cărora le recomandasem să cumpere cartea îmi spuneau că nu o găsesc nicăieri. Jenat şi deprimat, am plecat de acasă să fac nişte cumpărături şi să beau ceva cu un prieten. Trebuia să sărbătorim, dar, în schimb, voiam să fiu compătimit.

Câteva ore mai târziu, prietenul meu m-a lăsat în faţa casei. Când am trecut pragul, am intrat în casa plină de oameni care au strigat la unison: „Surpriză!” Soţia mea dăduse o petrecere în cinstea mea, cu 20 dintre cei mai buni prieteni ai mei. După ce i-am salutat pe fiecare şi le-am mulţumit, am întins mâna să iau o prăjitură, iar pe masa din sufragerie se afla un plic mic, alb, cu un bilet înăuntru. Biletul, care era de la soţia mea, spunea: „Nu s-a pus niciodată problema dacă. A fost întotdeauna chestiunea când”. Ea, care se considera cel mai mare fan al meu, mă sprijinise încă de la început.

Pe măsură ce te străduieşti să-ţi împlineşti vocaţia, fii atent la cât te costă să ajungi la ea. Va fi uşor să-i superi pe cei mai apropiaţi ţie, să-ţi transformi cei mai mari susţinători în cei mai răi

duşmani. Vei fi tentat să vezi fiecare relaţie nu
> > > ca pe o punte de legătură, ci ca pe o forţă competitivă, ceva în care să nu ai încredere. Şi, procedând aşa, s-ar putea să distrugi exact lucrurile care ar fi putut să te salveze.

Mistuit de chemare

M-am gândit adesea la bunicul meu, care a fost jurnalist, artist şi alcoolic cea mai mare parte a vieţii sale. Pianist talentat şi dramaturg, bunicul a fost un om pe care l-am admirat – un gânditor profund, un caracter complex plin de frustrări şi, uneori, de o tristeţe inexplicabilă. Sunt multe de spus despre acest bărbat care, în continuare, este un mister. Dar un lucru pe care-l ştiu sigur este că, înconjurat de cărţile pe care le-a iubit, cu ochii plini de regret, a murit din cauza dependenţei sale. Bolnav de icter, cu ochii sticloşi, privindu-mă cu o blândeţe pe care nu o voi uita niciodată, m-a prins de mână şi a zâmbit. Câteva zile mai târziu, toate organele importante au încetat să mai funcţioneze şi a murit.

Nu am nici o îndoială că vocaţia bunicului meu era să fie artist. Dar, totodată, ştiu că pentru o perioadă din viaţa lui a lăsat vocaţia să-l consume. Aşa că, ori de câte ori mă răstesc la soţia mea sau îmi pierd răbdarea cu fiul meu, încerc să-mi amintesc asta şi acel citat al lui Stephen King. Viaţa nu este un sistem de sprijin pentru munca ta; munca este sistemul de sprijin pentru viaţa ta. Pentru nici un succes nu merită să-i pierzi pe cei pe care îi iubeşti cel mai mult. Încă mai învăţ asta, încă îmi mai înghit mândria şi ambiţia şi învăţ să-mi scot biroul din mijlocul camerei. De fiecare dată când îmi iau o zi liberă să merg la grădina zoologică cu familia mea, nu regret absolut deloc. Ori de câte ori închid laptopul ca să urmăresc un film împreună cu soţia mea, sau mă trezesc în mijlocul nopţii, auzindu-l pe fiul meu în monitorul pentru bebeluşi, îmi amintesc că acestea nu sunt întreruperi ale vocaţiei; sunt cele mai importante părţi ale procesului.

Într-un vechi episod din Familia Simpson, Homer îşi părăseşte serviciul pe care nu-l suferă, de la centrala nucleară, ca să-şi urmeze visul de a munci într-o popicărie. Auzind ştirile care circulau prin oraş despre faptul că soţia lui e gravidă, iar el nu-şi va putea întreţine familia, Homer este forţat să se întoarcă la centrala nucleară, unde fostul lui şef, domnul Burns, îl pune să-l implore ca să-şi recapete slujba. Ca să-l umilească şi mai mult, domnul Burns pune o tăbliţă în biroul lui Homer pe care este scris: „Nu uita; eşti aici pentru totdeauna”. Dar, la sfârşitul episodului, Homer a luat toate pozele fiicei sale Maggie şi a

tapetat tăbliţa cu ele, iar acum pe ea stă scris: „Fă-o pentru ea”.[112]

În călătoria spre chemarea noastră vor exista obstacole şi dificultăţi, piedici şi încetiniri pe care le puteţi lua drept distrageri când, de fapt, fac parte din vocaţie la fel de mult ca însăşi meseria. Chiar în acest moment, un prieten bun îşi dă seama de aceasta, deoarece trece de la cariera de profesor la o nouă carieră, de consultant financiar. La început, i-a displăcut faptul că trebuia să-şi părăsească postul pe care l-a iubit, pentru ca soţia lui să poată sta acasă şi să crească copiii.

Simţea de parcă îşi vindea şi renunţa la un vis pentru o slujbă cu care să poată plăti facturile. Dar, după ce şi-a petrecut cea mai mare parte a anului luptându-se cu această decizie, şi-a dat seama că orice vis frumos merită a fi împărtăşit altora şi uneori chiar sacrificat pentru alţii. Aceasta nu înseamnă că trebuie să renunţăm la năzuinţele noastre cele mai adânci, ci înseamnă că o vocaţie înseamnă mai mult decât eu.

Când am fost în Africa, l-am întrebat pe fermierul ugandez, Sam, cum se distrau el şi soţia lui. Uitându-mă la tot ce-l înconjura, am remarcat că nu era mare lucru, iar verile erau fierbinţi în zona aceea. Ce făceau toată ziua când nu lucrau câmpul sau nu aduceau apă? Imediat ce am pus această întrebare, Sam s-a încruntat. Apoi a dat din cap. Translatorul i-a repetat întrebarea. A dat din nou din cap, încurcat.

- Ştii, am repetat eu, ca distracţie. Ca de exemplu, ce faci atunci când nu lucrezi?

A dat din cap când translatorul a terminat de tradus, apoi s-a gândit un moment şi, în final, a vorbit.

- Facem totul împreună – şi, pentru noi, asta-i distractiv.

[10]2 Patrick Sheane Duncan, Mr. Holland's Opus, regia Stephen Herek (Burbank, CA: Buena Vista Home Entertainment, 1999),

DVD.

[10] ■ Ibid.

i°[4] John Lennon, „Beautiful Boy (Darling Boy)”, Double Fantasy, Geffen Records, 11 aprilie 1981.

i°[5] May Sarton, Collected Poems, 1930-1993 (New York: W.W. Norton, 1993).

i[06] Ezra Pound, Poems and Translations (New York: Literary Classics of the United States, 2003).

i°[7] Gloria Stronks, „Where Does the World Need Me?” Cardus, 27 decembrie 2013, http://www.cardus.ca/comment/article/4124/where-does-the-world-need- me/.

[108] Oliver Wendell Holmes, The Writings of Oliver Wendell Holmes: The Poetical Works (Boston: Riverside Press, 1891), 247.

1” Mike Rich, În căutarea lui Forrester, regia Gus Van Sant (Culver City, CA: Columbia TriStar Home Video, 2000), DVD.

ii° Stephen King, On Writing: A Memoir of the Craft (New York: Scribner, 2000).

111 Ibid.

112 Jennifer Crittenden, „And Maggie Makes Three”, The Simpsons, season 6, episode 13, regia Swinton Scott, prezentat la 22 ianuarie 1995.

CONCLUZIE

Munca nu se termină niciodată

Arta nu este niciodată terminată, ci doar abandonată.

LEONARDO DA VINCI

Vocaţia ta nu este o destinaţie. Este o călătorie care nu se termină decât atunci când mori.

Pe vremuri, Ed Cathey fusese fizioterapeut, dar nu l-am cunoscut niciodată pe acel bărbat. Bărbatul pe care-l ştiam eu nu avea deloc de-a face cu spitalul. La venerabila vârstă de 70 şi ceva de ani, Ed, care nu mai practica de multă vreme la Vanderbilt Hospital, deţinea o slujbă part-time de capelan la Misiunea de Salvare Nashville. Încercase să se pensioneze, dar, în schimb, a sfârşit prin a avea grijă de nevoile spirituale, emoţionale şi fizice ale oamenilor străzii, care se adunau în fiecare zi în curtea supraaglomerată.

Sincer, Ed nu părea a fi la locul său. Un gentleman afro-american din Chicago, vorbind cea mai curată limbă engleză pe care am auzit-o vreodată, nu prea se amesteca în mulţimea zurbagie de dependenţi de droguri, veterani de război infirmi şi bătăuşi pe care îi întâlneai zilnic la misiune. Îmbrăcat întotdeauna cu cămaşi proaspăt călcate şi descheiate la gât, băgate în pantaloni largi, bine călcaţi, era întruchiparea eleganţei şi a distincţiei. Contrasta violent cu răcnetele răguşite ale beţivilor, care răsunau între pereţii de beton ai misiunii.

Ce făcea Ed acolo?

Câteodată, oamenii îl abordau şi încercau să dea mâna cu el. Ed nu accepta nici un gest de genul acesta; întotdeauna răspundea cu un zâmbet stângaci şi o înclinare politicoasă a capului, urmate de o bătaie pe umăr. Nu am ştiut niciodată de ce făcea asta, dar cred că era din cauză că nu putea relaţiona şi poate fiindcă aştepta mai mult de la oamenii aceia decât saluturile lor gălăgioase şi strângerile de mână macho.

- Mulţumesc, fiule, obişnuia să spună, adesea apucându-i de braţ şi plecând mai departe.

Uneori, ei replicau sarcastic: „Nu sunt fiul tău!” Dar, adesea,

vedeam privirea oamenilor îmblânzindu-se atunci când se uitau în ochii calzi ai lui Ed. Mă întrebam dacă îi mai numise cineva aşa vreodată. Mai târziu mi-a spus că, pentru unii dintre ei, era singurul tată pe care îl cunoscuseră.

Ed ajunsese la misiune şi lucra acolo de aproape 15 ani nu pentru că avea o pasiune pentru săraci sau vreo răspundere specială faţă de oamenii străzii. De fapt, mi-a spus că acesta era ultimul loc unde se gândise să ajungă vreodată. Dar avea un prieten în consiliu care, într-o zi, îl invitase să viziteze misiunea. După ce a făcut turul clădirii, Ed a fost întrebat dacă ar fi dorit să devină capelan. După unele ezitări, s-a înduplecat şi a fost de acord să lucreze acolo câteva zile pe săptămână, sfătuindu-i şi rugându-se alături de cei care se luptau să scape de situaţia lor.

Ed muncise din greu să-şi facă o viaţă a lui, un fapt de care era mândru. Se autodisciplinase să se ridice deasupra a ceea ce se aştepta de la el într-o vreme când celor de culoare nu li se dădeau multe variante de reuşită. Şi iată-l, înapoi, alături de acei oameni cu care toată viaţa se străduise să nu se asemene. Sunt sigur că era degradant. Sincer, probabil că l-am şi condamnat puţin pe Ed. Oare chiar avea compasiune pentru aceşti oameni sau doar îi tolera? Erau momente când părea că nu se simte bine în prezenţa lor. Aşa că de ce îşi petrecea timpul, care devine cel mai valoros lucru odată cu vârsta, la misiune? De ce aici? Ce avea de câştigat din a-şi petrece ultimii ani din viaţă cu astfel de oameni? Dar odată am auzit de la unul dintre ceilalţi capelani o poveste, care mi-a răspuns la întrebare.

Într-o zi, dincolo de uşile misiunii, zăcea în curte un bărbat costeliv, care părea mort sau în comă. Ca mulţi alţii, el îşi pierduse cunoştinţa din cauza vreunei forme de intoxicaţie sau de somn determinat de consumul de droguri. Slăbit şi bolnav, posibil infectat cu virusul HIV, era acoperit de propria-i urină şi fecale. Din păcate, nu era neobişnuit să vezi un om în aşa hal, leşinat din cauza băuturii sau a drogurilor, care se trezeşte apoi în propria-i murdărie. Când bărbatul s-a trezit, era prea slăbit să se mişte. Unii treceau pe lângă el, râzând şi chiar făcând glume pe seama lui, în timp ce alţii îl ignorau.

Dar când Ed – îmbrăcat curat, arătos, doctorul Ed – l-a văzut pe

acest bărbat şi şi-a dat seama că nu se putea ridica, s-a dus la el. Şi, îngenunchind în pantalonii lui bej, şi-a trecut braţele pe sub capul şi picioarele bărbatului, atent să nu-i producă durere, l-a ridicat şi, punând omul ud şi murdar la pieptul lui, l-a dus înăuntru, unde putea primi îngrijiri adecvate. După ce am auzit povestea aceea, nu m-am mai întrebat niciodată de ce era Ed la misiune. Ştiam. Era acolo pentru că asta fusese vocaţia lui.

Regretul lui Hemingway şi ispăşirea lui Niggle

În 1961, scriitorul A.E. Hotchner s-a dus să-şi viziteze bunul prieten, pe Ernest Hemingway, în încercarea sinceră de a-i salva viaţa. Hotchner era editor, romancier şi unul dintre biografii lui Hemingway. După ce l-a auzit pe Hemingway plângându-se de toate, de la taxe până la haine, Hotch i-a pus o întrebare simplă prietenului său:

- Papa, de ce vrei să te sinucizi?

Autorul a răspuns: „Ce crezi că se întâmplă unui om care merge pe 62 de ani şi îşi dă seama că niciodată nu poate scrie cărţile şi povestirile pe care şi le-a promis? Sau să facă oricare dintre celelalte lucruri pe care şi le-a făgăduit în zilele lui bune?”

Hotch l-a încurajat pe Hemingway, spunându-i că încă mai are multe lucruri de spus şi că scrisese o carte minunată despre Paris (care a devenit mai târziu Sărbătoarea de neuitat), dar Hemingway nu voia să audă nimic din toate astea, declarând că cele mai bune părţi ale acelui volum de povestiri fuseseră scrise cu mult timp înainte. „Şi acum”, a spus el, „nu o pot încheia”.

- Dar poate că este încheiată şi nu este decât ezitare...

- Hotch, dacă nu pot exista cum vreau eu, atunci existenţa este imposibilă. Înţelegi? Aşa am trăit şi aşa trebuie să trăiesc – sau să nu trăiesc.

A fost ultima dată când Hotch şi-a văzut prietenul. Mai târziu în

acel an, Hemingway şi-a pierdut viaţa din cauza unei răni prin împuşcare, pe care şi-a cauzat-o singur.[113] Iubit de întreaga lume, Papa a murit singur, în depresie. În final, ceea ce realizase el – publicarea unor cărţi de succes, călătoriile de pretutindeni în lume, câştigarea Premiului Nobel pentru literatură – pur şi simplu nu fusese de ajuns.

Fiecare persoană se confruntă cu carenţa fundamentală a muncii sale. Fiecare muncitor cunoaşte limitele muncii sale. Şi fiecare persoană care are o vocaţie înţelege că există un pericol într-o astfel de dorinţă nestăpânită: munca te poate consuma dacă o laşi. Există ceva în dorinţa nestăpânită care face ca o persoană să devină creatoare – este voinţa de a nu renunţa, să fii obsedat de o singură frază sau de o pată de vopsea până când totul iese perfect. Acel lucru care te face să stai până târziu noaptea, să te trezeşti dimineaţa devreme sau să petreci o perioadă excesivă lucrând la un proiect pe care nimeni nu-l va vedea – asta face munca minunată. Dar există şi o avertizare inclusă în astfel de dorinţe nestăpânite.

Atunci când eşti în căutarea muncii care să aibă semnificaţie, există marea tentaţie să te pierzi în proces. Este exact ceea ce promite dependenţa: anihilarea totală a eului. Începi prin a nu mai putea să te disociezi de ceea ce ai creat. Iar acesta este un teritoriu periculos. Adevărata dificultate în munca pe care o facem este să înţelegem această tentaţie şi să o folosim în avantajul nostru. Nu orice dorinţă nestăpânită înseamnă vocaţie, dar munca vieţii tale poate începe cu un îndemn atât de puternic încât se apropie de obsesie. Ceea ce trebuie să înveţi este să o temperezi, să trăieşti în tensiunea care te scoate din minţi, dar fără să înnebuneşti. Să stăpâneşti măiestria, ca să nu te stăpânească ea pe tine. Este singura cale de a stăpâni arta muncii, de a recunoaşte tendinţele din noi care, lăsate nesupravegheate, ne-ar distruge.

La ce bun atunci să-ţi cauţi vocaţia, dacă această căutare te poate distruge? Cum echilibrăm această tensiune care există între chemarea neîncetată a muncii şi viaţa însăşi? Trebuie să recunoaştem ceea ce nu ştim. Mulţi artişti renumiţi au > > > > > > > fost consideraţi nebuni de către contemporanii lor. Din fericire, opera lor a dăinuit, câteodată, chiar şi după ei.

Dar vieţile lor ne dau o lecţie importantă: nu trebuie să cedăm în faţa disperării. Există întotdeauna o poveste mai profundă.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, autorul englez J.R.R.Tolkien, care va scrie mai târziu unul dintre cele mai mari romane fantasy ale secolului XX, medita asupra morţii. Va scăpa el cu viaţă din aceste vremuri tumultuoase sau va muri în timp ce-şi termină opera vieţii sale? Nu ştia, iar posibilitatea de a nu-şi putea încheia o astfel de sarcină îl bântuia mereu. Pentru a-şi stăpâni temerile, Tolkien a scris o nuvelă despre un bărbat pe nume Niggle.

Niggle era un artist care tot timpul era distras de la munca lui. Vecinii şi prietenii îi cereau constant favoruri şi, pe măsură ce se apropia data lungii sale „călătorii” (o metaforă pentru moarte), el era tot mai îngrijorat că era posibil să nu-şi termine niciodată marea operă – să picteze un pom. Când a venit timpul pentru plecarea lui, artistul şi-a privit pictura şi, aşa cum se temuse, a văzut o lucrare neterminată – nimic altceva decât o frunzuliţă şi câteva detalii. Cea mai mare parte a picturii pe care spera să o realizeze într-o zi nu a reuşit-o niciodată.

Cu toţii ne putem raporta la un astfel de regret, durerea de a lăsa un proiect neterminat, temându-ne că niciodată nu ne vom reîntoarce la el. Dar la sfârşitul povestirii lui Tolkien apare o cotitură. Când Niggle îşi încheie călătoria şi ajunge în viaţa de apoi, vede ceva ce nu-i vine să creadă. Stând acolo, în toată gloria pe care şi-o imaginase, se afla pomul pe care nu-l terminase niciodată.[114]

Opera care nu fusese încheiată în viaţa lui era încheiată în cea următoare.

Mulţi dintre noi se tem de ceea ce s-a temut şi Hemingway – că vom muri păstrând încă în noi o operă importantă. „Cu toţii

murim simfonii neterminate”, mi-a spus un prieten într-o dimineaţă la micul dejun. Îmi povestea despre tatăl său, care, pe patul de moarte, a făcut o încercare şovăielnică de a avea remuşcări pentru o viaţă de abuzuri. Nu era suficient pentru prietenul meu şi nici nu trebuia să fie, dar şi-a dat seama în momentul acela că trebuia, oricum, să cedeze. Trebuia să se împace cu o lipsă de fermitate, cel puţin în viaţa asta. Niggle a învăţat acelaşi lucru.

Când vine vorba despre opera ta, vor fi lucruri pe care nu le vei realiza. Este opera unui artist care a păşit curajos pe un tărâm având aspiraţii cutezătoare, în timp ce recunoaşte că opera nu va fi încheiată niciodată. Pentru a-l parafraza pe Leonardo da Vinci, nu putem termina niciodată misiunea. Doar o abandonăm.[n5] Provocarea, pentru orice artist – şi cu toţii creăm ceva pe pânza vieţii noastre –, este să ne facem munca bine în timp ce renunţăm să ne pese de rezultat. Dacă nu facem asta, s-ar putea să înnebunim noi şi cei din jurul nostru. Şi aceasta este adevărata tragedie – nu că părăsim această lume lăsând opera neterminată, dar că opera ne fură viaţa pe care am fi putut să o trăim. Alegerea corectă nu este să te retragi, să te simţi în largul tău şi să aştepţi moartea. Ea este să munceşti din greu şi cu pasiune, dar să recunoşti limitele de care este capabilă viaţa cuiva.

Mesajul patului tău de moarte

Pe patul de moarte, Albert Einstein a cerut să îi fie aduşi ochelarii ca să poată continua să lucreze la un proiect despre care credea că va fi cea mai mare realizare a lui. Nu mai era interesat doar de fenomene ca atare. După cum spunea, voia „să cunoască gândurile lui Dumnezeu”.[116] Toate celelalte erau detalii.

Această „teorie a tuturor lucrurilor”, după cum este ea cunoscută, s-a bazat pe credinţa lui Einstein conform căreia fizica e o „expresie a divinului”. El considera că există o explicaţie pentru tot, că Dumnezeu nu a creat haos, ci ordine. Einstein a petrecut 30 de ani la acest proiect, lucrând la el până în ultima zi a vieţii sale.[n7]

Ceea ce învăţăm de la Einstein şi Hemingway este că o frică benefică de moarte determină o persoană să continue să creeze până la sfârşitul vieţii sale, dar că odată cu acea frică trebuie să vină şi acceptarea că, în anumite moduri, opera vieţii tale va rămâne neterminată. De ce se întâmplă asta şi ce facem cu o realitate atât de umilitoare?

Poate una dintre cele mai curajoase înfăptuiri din viaţa mea este că am participat la redactarea primului cod al onoarei din colegiul meu. Fondat în 1843, Illinois College nu a avut niciodată un cod al onoarei oficial, un document formal al eticii şi performanţei academice. Astfel de documente erau la modă în majoritatea şcolilor din Ivy League, dar mica noastră şcoală de arte liberale ducea lipsă de unul.

După ce un profesor a propus această idee în cadrul consiliului studenţilor, mi- am dat seama de ce şcoala noastră nu avusese niciodată un cod al onoarei. Nu din cauză că nu se încercase crearea unuia. Un membru al facultăţii mi-a dat o listă cu studenţii care încercaseră iniţierea exact a acestui cod de care trebuia să mă ocup eu acum şi am luat legătura cu fiecare. Unul dintre ei era o femeie care încercase să scrie un cod al onoarei pentru studenţi, cu peste zece ani în urmă. I- am trimis un e-mail, întrebând-o de context, şi mi-a spus că nu a fost realizat niciodată din cauză că implica prea multă birocraţie. Pentru mine, suna ca o provocare.

Timp de un an şi jumătate, eu şi prietenul meu Dan ne-am străduit să facem ceea ce această femeie nu a făcut şi, posibil, nu a putut face. Nu ştiam câtă dreptate avea. După ce am schiţat zeci de variante ale documentului, trebuind să le schimb tot timpul pentru a-i împăca pe studenţi, facultatea şi personalul, eram pe punctul de a renunţa. Imposibil să mulţumeşti pe toată lumea şi, fără a face asta, eram încredinţat că nu am fi putut avea suficient sprijin pentru ca documentul să fie acceptat.

Şi totuşi am încercat: am făcut lobby în cadrul consiliului studenţilor, am scris articole în ziarul şcolii şi ne-am întâlnit cu toţi profesorii sau administratorii care doreau să ne asculte. Şi, în ultima zi de şcoală a anului terminal de studiu, am prezentat propunerea noastră facultăţii pentru a fi votată. Dacă exista o

majoritate de voturi, codul onoarei avea să fie instituit.

În timp ce aşteptam la uşa amfiteatrului, după ce ţinusem un discurs plin de zel despre necesitatea de a avea un astfel de document, încercam să aud care era rezultatul votului. Un minut mai târziu, întrunirea s-a suspendat şi o sută de profesori au părăsit amfiteatrul. Un profesor de economie, care fusese şi susţinător al codului, a trecut pe lângă mine, s-a întors şi, fără a fi prea discret, mi-a făcut cu ochiul.

Am oftat. Reuşiserăm.

Dar munca era departe de a fi terminată. Tot ce făcuserăm fusese să luăm o teorie şi să o oficializăm; acum codul trebuia aplicat. Trebuiau formate comitete şi testate procese. Nu am avut de ales decât să predau ştafeta altui student, un student în anul al doilea pe nume Josh, care era pasionat de şcoala noastră şi respecta tradiţia onorabilă pe care aceasta se fondase. Poate că am fost unul dintre campionii codului onoarei, dar Josh şi colegii lui au încheiat misiunea.

Am reluat recent legătura cu Ed Cathey. Lucra la o altă misiune de salvare din apropiere ca director executiv. Când am vorbit la telefon, mi-a spus că dormea mai puţin ca niciodată – câteva ore pe noapte – şi că îi era dor de soţia lui. Murise cu mult timp înainte să-l întâlnesc pe Ed. Avea vreo 80 de ani acum şi trecuseră peste zece ani de la moartea ei.

Mi-a mai spus că aştepta cu nerăbdare să „meargă acasă” să moară. Nu era trist în privinţa acestui lucru; era emoţionat că se va reîntâlni în curând cu soţia lui. În acelaşi timp însă, nu stătea degeaba, aşteptând să vină moartea. Ed era mai activ ca niciodată, lucru la care, de altfel, mă aşteptam. L-am întrebat care era mândria lui cea mai mare. Răspunsul lui m-a surprins, deşi nu ar fi trebuit.

A vorbit Ed despre anii lui de serviciu la Vanderbilt Hospital? A menţionat el experienţele sale în calitate de cântăreţ în sălile de concerte şi dirijor al unor coruri renumite? Nu, nu a menţionat nimic din toate astea. Mi-a spus poveste după poveste despre oamenii străzii pe care-i numea „fii”, oameni pe care a avut privilegiul să-i vadă absolvind programul de reabilitare şi trăind vieţi sănătoase. Aceasta era moştenirea lui şi a avut loc în cele două decenii ale vieţii sale de după pensionare.

Ed a răspuns unei chemări din viaţa lui care l-a surprins. Nu îşi imaginase niciodată că, la pensie, va lucra într-un adăpost pentru oamenii străzii, dar când a văzut că era nevoie, a considerat că era rezonabil. După moartea soţiei sale, a fost distrus. Aşa că şi-a dedicat timpul liber ajutării celor mai puţin norocoşi, un mod de a transforma tragedia în triumf, aşa cum făcuse şi Jody Noland. Prietenul său i-a prezentat oportunitatea de la misiune într-o aşa-zisă mică ucenicie. Şi, la fel ca Ginny Phang, iniţial nu s-a simţit bine la muncă, dar cu cât o făcea mai mult, cu atât se simţea mai bine.

Decizia de a lucra la misiune a fost cea mai importantă mişcare din viaţa lui Ed, ce a avut drept rezultat sute, dacă nu chiar mii de vieţi schimbate. Dar nu trebuie trecuţi cu vederea anii pe care şi i-a petrecut ca fizioterapeut şi cântăreţ, ca soţ iubitor şi membru credincios al Bisericii. Ca şi în cazul lui Jody Maberry, vocaţia lui Ed nu a reprezentat doar un lucru; a fost întreaga sa viaţă – un portofoliu cu efecte în lanţ incomensurabile.

Da, cu toţii murim simfonii neterminate, iar munca nu este niciodată terminată. Dar dacă auzi chemarea de a face ca viaţa ta să însemne mai mult decât binele tău şi să aibă legătură mai mult cu binele pe care îl poţi face, în faţa morţii vei simţi pace, nu frică. Îţi vei da seama, aşa cum toţi o facem, că nu ai suficiente resurse pentru a termina lucrul pentru care ai fost menit. Ajungând la marginea Pământului Făgăduinţei, nu vei avea puterea să intri. Proiectul sau compania pentru care ţi-ai trecut viaţa încercând să o ridici va avea nevoie de mai mult management şi fonduri pentru a trece la un nivel superior. Iar timpul tău se va fi terminat, chiar dacă munca unei vocaţii nu se termină niciodată.

În acest punct poţi fie să-ţi abandonezi munca, renunţând disperat, fie să găseşti o cale de a o da altcuiva. Poţi face asta construind o echipă, aşa cum au făcut Ben şi Kristy Carlson, sau să înfiinţezi o organizaţie care va spori influenţa ta. Poţi planifica un viitor mai bun pentru cei dragi, aşa cum a făcut Sam din Uganda. Când împărtăşim munca vieţii noastre, când acceptăm că nu terminăm până murim, nu numai că ne dăm seama de propriul nostru potenţial, dar îi ajutăm şi pe alţii să facă la fel. Pentru că, în final, succesul nu înseamnă atât de mult ceea ce faci cu viaţa ta; înseamnă ceea ce laşi în urma ta. Şi poate că la asta se referă şi vocaţia: să laşi o moştenire care să însemne ceva.
> > > >

113 A.E. Hotchner, Papa Hemingway: A personal Memoir (New York: Random House, 1966).

114 J.R.R. Tolkien, Tree and Leaf (Boston: Houghton Mifflin, 1965).

115 Leonardo da Vinci, BrainyQuote, accesat la 2 august 2014, http://www.brainyquote.eom/quotes/quotes/1/leonardoda38G29G.html.

116 „Einstein's Unfinished Symphony," BBC, accesat la 15 septembrie 2014, http://www.bbc.co.uk/tvradio/programmes/horizon/einstein symphony prog sun

117 Ibid.

Dragă cititorule,

Îţi mulţumesc că m-ai însoţit în această călătorie a vocaţiei. Sper ca, până acum, aceste povestiri să te fi inspirat şi încurajat să-ţi găseşti propria vocaţie şi să te afli deja pe calea ta. Mi-ar face plăcere să vizitezi artofworkbook.com, să-ţi împărtăşeşti povestea acolo şi să foloseşti resursele disponibile. De asemenea, mă poţi contacta la Goinswriter.com.

Mulţumesc din nou,

Jeff Goins

#artofworkbook

MULŢUMIRI

Multe mulţumiri nesfârşit de răbdătoarei mele soţii, Ashley, totodată şi editorul meu preferat. A găsit atât de multe greşeli în această carte încât te-ar fi făcut să o laşi deoparte încă înainte de a ajunge până aici. Iar băieţelului meu, Aiden – mulţumesc, amice, pentru că ai fost un copil cuminte când eu dispăream câteva nopţi şi weekenduri pentru a termina această carte.

Lui Joel Miller, pentru că a cumpărat drepturile de publicare a acestei cărţi şi pentru numeroasele nopţi când mă convingea să nu renunţ. Îţi sunt foarte recunoscător. (Chiar ar trebui să te faci terapeut, Joel. Eşti foarte bun la asta.) Îi mulţumesc lui Michael Hyatt pentru că ne-a făcut cunoştinţă mie şi lui Joel, şi lui Brian Hampton, Chad Cannon, Katherine Rowley, Belinda Bass, Katy Boatman, Emily Lineberger şi restului echipei de la Nelson Books pentru ajutorul lor la terminarea acestei cărţi.

Recunoştinţa mea se îndreaptă către agentul meu, Mark Oestreicher, pentru că şi- a îndeplinit misiunea de agent şi pentru că a găsit titlul acestei cărţi. Mulţumesc, Marko. Mentoratul tău a fost nepreţuit în procesul meu de descoperire a vocaţiei. De asemenea, nu pot scrie o carte despre vocaţie fără a nu-l menţiona pe Paul Martin, prima persoană care m-a determinat să mă numesc scriitor.

Îi mulţumesc lui Christine Niles pentru ajutorul dat în editarea mai multor versiuni ale acestei cărţi şi pentru descoperirea tuturor acelor citate plictisitoare pe care încerc să le uit. Mulţumiri lui Marion Roach Smith, care a sprijinit şi o altă carte de-a mea să treacă linia de sosire, îi sunt recunoscător. Şi, bineînţeles, nu pot uita My 500 Words Community [Comunitatea celor 500 de cuvinte], pentru toate criticile şi încurajările lor pe parcursul acestui proces. Îi mulţumesc lui Jamie Hess pentru că a avut gijă de haosul care este viaţa mea. Nu aş fi realizat nimic din

toate acestea fără tine!

Şi le mulţumesc tuturor celor care şi-au adus contribuţia, prin poveştile lor, la această carte. A fost un proiect nostim, dar şi curajos, iar experienţele voastre, cu siguranţă, au dus la apariţia acestei cărţi.

Le mulţumesc tatălui şi mamei mele, Keith şi Robin Goins, pentru că m-au încurajat să dau tot ce am mai bun din mine, dar niciodată să nu încerc să fiu cine nu sunt. Le mulţumesc rudelor mele prin alianţă pentru sprijinul lor constant: Pam, Pat, Ahron şi Kathy, mulţumesc, prieteni!

În final, îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru milostenia şi binecuvântarea Lui, pentru că mi-a pus în gură cuvintele atunci când acestea nu-mi veneau, şi îţi mulţumesc ţie, dragă cititorule, pentru că ţi-ai dedicat timpul terminării acestei cărţi. Valorează foarte mult pentru mine şi sper că ţi-a fost de folos şi ţie.

ANEXĂ

Primii paşi pe calea ta

Cele şapte caracteristici ale vocaţiei – conştientizare, ucenicie, practică, descoperire, profesie, măiestrie şi moştenire – nu sunt o formulă. Sunt descrierea drumului pe care deja vă aflaţi. Vi le-am împărtăşit în speranţa că veţi avea un vocabular cu care să vă explicaţi vocaţia şi că veţi înţelege mai bine ce ar putea fi aceasta. Dar ce spuneţi despre următorii paşi de urmat? Ce-ar fi dacă acum v- aţi da seama că într-adevăr aveţi o vocaţie şi nu mai vreţi să pierdeţi nici un minut? Există vreo metodă care să vă facă să porniţi la drum? O serie de paşi de urmat?

Până acum am văzut că o vocaţie este plină de mister şi concretă. În prima parte a acestei cărţi, am explorat căile prin care te pregăteşti pentru o vocaţie. În a doua parte, am văzut cum oamenii care şi-au descoperit vocaţia au trecut la acţiune. În partea a treia, am văzut cum vocaţia este acel ceva ce trebuie împărţit cu alţi oameni. Acum doresc să vă ofer câteva teme şi provocări.

Cele şapte etape şi lecţiile aferente

(Sumarul capitolelor)

1. Conştientizare: Înainte să-i spui vieţii tale ce vrei să faci cu ea, ascultă ce vrea ea să facă cu tine.

2. Ucenicie: Fiecare poveste de succes este o poveste de comuniune. Deşi mentorii sunt greu de găsit, uceniciile întâmplătoare sunt pretutindeni. Viaţa ta te pregăteşte pentru ceea ce va urma.

3. Practică: Adevărata practică doare. Nu este nevoie doar de timp, ci şi de un efort deliberat. Dar unele lucruri vin în mod firesc. Fii deschis să înveţi abilităţi noi şi aşteaptă ca scânteile inspiraţiei să te ghideze.

4. Descoperire: Nu sări; construieşte o punte. Niciodată nu „ştii pur şi simplu” ce trebuie să faci cu viaţa ta. Descoperirea are loc în etape.

5. Profesie: Eşecul este cel mai bun prieten al tău. Nu trece prin obstacole; pivotează în jurul lor. Lasă orice greşeală şi respingere să te înveţe ceva. După o perioadă de eşec adesea urmează o perioadă de succes.

6. Măiestrie: Vocaţia nu înseamnă un singur lucru. Înseamnă mai multe lucruri, un portofoliu care nu este doar munca pe care o ai de făcut, ci chiar viaţa pe care o trăieşti.

7. Moştenire: Vocaţia nu este doar ceea ce faci; este persoana care devii – şi moştenirea pe care o laşi.

Şapte semne că ţi-ai descoperit vocaţia

1. Este un lucru care îţi este familiar. Îţi găseşti vocaţia nu doar privind înainte la ceea ce vei face, ci şi privind în urmă la ceea ce ai făcut.

2. Este ceea ce oamenii văd în tine. Uneori vocaţiile noastre sunt mai evidente pentru cei care ne cunosc cel mai bine.

3. Este o provocare. Trebuie să fie destul de grea pentru ca nu oricine să o poată face.

4. Are nevoie de credinţă. Nu poate fi ceva atât de evident, care poate fi explicat cu uşurinţă. Trebuie să fie misterioasă.

5. Are nevoie de timp. Trebuie să eşuezi pe drumul tău în direcţia bună, înainte să o găseşti.

6. Înseamnă mai mult decât un singur lucru. Şi se integrează bine în cealaltă dimensiune a vieţii tale, fără a concura cu aceasta şi venind în completarea priorităţilor tale.

7. Este mai importantă decât tine. Misiunea trebuie să fie atât de importantă încât, fără ajutorul unei echipe, să nu o poţi realiza de unul singur.

Exerciţii pentru pasul următor

Mai jos sunt şapte exerciţii care te vor ajuta să înaintezi în direcţia bună.

Exerciţiul 1: Creează o cronologie „ascultă-ţi viaţa”. Desenează o linie orizontală pe o bucată de hârtie şi foloseşte-o pentru a reprezenta grafic evenimentele importante din viaţa ta. Caută tendinţele, modelele şi momentele importante. Ai jucat întotdeauna baschet? În copilărie erai fascinat de tehnologie? A existat ceva unic în ceea ce te priveşte care să-ţi fi uimit părinţii? Scrie totul pe hârtie, apoi reflectează cel puţin 3o de minute zilnic la tot ce ar putea însemna aceste note. Practică acest exerciţiu în fiecare zi până când vocaţia ta devine clară. Totodată, apelează la un grup de prieteni sau de membri ai familiei şi roagă-i să descrie lucrul pe care-l faci mai bine decât oricare dintre cunoscuţii tăi. Câteodată avem tendinţa de a trece cu vederea trăsăturile noastre cele mai valoroase. Foloseşte-te de această cronologie şi de înţelepciunea celor dragi care să te ajute să vezi o direcţie pe care s-ar putea

să o ignori. (Pentru informaţii suplimentare referitor la acest proces, vizitează artofworkbook.com/listen.)

Exerciţiul 2: Proiectează-ţi propria ucenicie. Nu pleca în căutarea unui mentor; în schimb, identifică mentorii care sunt deja în preajma ta. Pe cine ai putea invita la o cafea sau la prânz? Fă o listă cu aceşti oameni şi caută-i. Pregăteşte-te din timp, pune întrebări şi ia notiţe. După aceea, trimite o scrisoare de mulţumire, spunând clar ce ai învăţat şi cum ai dori să mai repeţi întâlnirea. Începe să te întâlneşti regulat cu cei cu care împărtăşeşti aceleaşi sentimente şi lasă ca relaţia să progreseze de la sine. (Pentru alte detalii privind găsirea unui mentor, vizitează artofworkbook.com/apprentice.)

Exerciţiul 3: Practică în cadrul unor limite. În loc să te pregăteşti să faci marele salt, începe să lucrezi la vocaţia ta încă de astăzi. Nu te dedica acestui lucru în exces. Începe cu 30 de minute pe zi şi creşte frecvenţa pornind de aici. Redactează o listă cu activităţile pe care le poţi face până la extenuare şi începe să le faci, acordând mai mult timp domeniilor pentru care ai cea mai mare pasiune şi pricepere. Acordă atenţie modului în care te dezvolţi sau nu şi vezi ce-ţi spune asta despre vocaţia ta. (Pentru alte detalii privind ştiinţa dobândirii de abilităţi, vizitează artofworkbook.com/practice.)

Exerciţiul 4: Caută punctele pivot. Întoarce-te la linia pe care ai desenat-o la Exerciţiul 1 şi marchează pe ea momentele tale importante de eşec. Când ai încercat ceva şi nu a mers? Ai fost respins de cineva sau concediat de la muncă? Ce ai făcut după aceea? Identifică momentele când te-ai confruntat cu un obstacol care te-a forţat să mergi într-o altă direcţie. Ce ţi-a spus acest fapt despre tine?

Acum redactează o listă cu punctele-pivot, cu schimbările pe care trebuie să le efectuezi pentru a face loc vocaţiei tale. Trebuie să demisionezi de la serviciu? Să te muţi în alt oraş? Să încetezi să mai scrii acea analiză pentru marketing ca să poţi munci la romanul tău? Nu trebuie să ştii cum să faci schimbarea; doar redactează lista. Luciditatea va veni odată cu acţiunea. (Pentru alte detalii privind pivotarea, vizitează artofworkbook.com/pivot.)

Exerciţiul 5: Identifică momentele de descoperire. A existat vreun moment când ceva a fost neclar pentru tine, dar clar pentru altcineva? Scrie despre asta sau împărtăşeşte experienţa cu un prieten. Ce văd alţii la tine şi tu nu vezi? Ca un exerciţiu extins, încearcă să trimiţi e-mailuri la cinci persoane care te cunosc bine şi roagă-le să te descrie. S-ar putea să fii surprins când vei vedea câte lucruri afli despre tine. (Pentru alte detalii privind procesul de descoperire şi momentul când să faceţi saltul, vizitează artofworkbook.com/leap.)

Exerciţiul 6: Planifică-ţi portofoliul. În loc să-ţi planifici săptămâna ideală, concentrează-te pe anul următor. Ai 365 de zile. De câte ai nevoie ca să rezişti la muncă? Câte zile ţi-au mai rămas acum pentru studiu, teme şi voluntariat? Răsfoieşte calendarul şi marchează datele pe care le-ai putea petrece cu acele activităţi. Dacă ai familie sau pe cineva important, fă acest exerciţiu împreună cu ei. Nu trebuie să baţi nimic în cuie deocamdată; este doar un mod de a avea o privire de ansamblu asupra anului tău şi asupra modului în care te poţi îndrepta deliberat în direcţia vocaţiei tale. (Pentru alte detalii privind modul de planificare a propriului portofoliu, vizitează artofworkbook.com/portfolio.)

Exerciţiul 7: Împărtăşeşte cu alţii munca ta. În Capitolul 7, am văzut cum o vocaţie nu te priveşte doar pe tine. Este

ceva ce împarţi cu alţii. Începe prin a face o listă cu oamenii pe care i-ai putea ruga să devină o parte din echipa ta. Aceştia pot fi aceia pe care îi angajezi în afacerea sau în organizaţia ta ori poate fi ceva mai informal, ca de exemplu stabilirea unei conferinţe lunare sau actualizarea regulată a e-mailurilor, în care să transmiţi în ce fel te îndrepţi către vocaţia ta. De asemenea, găseşte trei oameni în care doreşti să investeşti personal. Nu te gândi la asta ca la un mentorat; pur şi simplu, intră în viaţa unor oameni cu speranţa de a-i ajuta să se dezvolte. (Pentru alte detalii privind moştenirea, vizitează artofworkbook.com/legacy.)

Probleme de discutat

Introducere

Povestea lui Garrett Rush-Miller ilustrează felul în care o vocaţie nu este întotdeauna ceva ce poate fi planificat. Cum a dus, într-un fel sau altul, o situaţie negativă din viaţa ta la un rezultat pozitiv? Crezi că este adevărat faptul că felul în care reacţionăm la evenimente determină ce fel de oameni devenim?

Capitolul 1

Povestea lui Jody Noland demonstrează cum durerea ne trezeşte la misiunea noastră. Cum ai văzut că se petrece asta în viaţa ta şi a altor oameni? Atunci când priveşti înapoi la viaţa ta, există vreo temă comună pe care o poţi identifica? Există evenimente în viaţa ta care îţi vorbesc în vreun fel? Cum ai putea răspunde?

Capitolul 2

Povestea lui Ginny Phang demonstrează faptul că, în momentele

când ne simţim singuri, există oameni care să ajute la îndrumarea noastră. Există oameni în viaţa ta care au apărut exact la momentul potrivit? Poţi privi înapoi şi să vezi propriile ucenicii întâmplătoare? Cine sunt oamenii din viaţa ta care te influenţează chiar în acest moment?

Capitolul 3

Poveştile lui Stephanie Fisher şi William Hung demonstrează cum, uneori, putem practica lucrurile greşite, în timp ce povestea lui Martyn Chamberlin ilustrează cum o vocaţie poate fi ceva ce tu nu ai luat în considerare. În ce fel ai urmărit lucrul greşit în viaţă? Ai reuşit vreodată într-un domeniu care nu te pasiona? A existat vreun moment în care ai încercat o nouă abilitate, doar ca să descoperi că erai priceput în mod natural la ceva despre care nu ştiai absolut nimic?

Capitolul 4

Povestea lui Ben şi Kristy Carlson arată că urmărirea cu succes a unui vis are legătură mai puţin cu efectuarea marelui salt şi mai mult cu construirea unei punţi în timp. Cum poţi începe astăzi construirea unei punţi care va conduce la vocaţia ta?

Capitolul 5

Povestea lui Matt McWilliams ilustrează faptul că eşecul nu este întotdeauna un duşman, ci poate fi un aliat care ne ajută să ne apropiem de munca vieţii noastre. Oare ceva care iniţial arăta a eşec pentru tine a fost exact ceea ce aveai nevoie pentru a reuşi? Cum este sentimentul eşecului în acest moment? Ce ar putea spune aceasta despre vocaţia ta?

Capitolul 6

Povestea lui Jody Maberry demonstrează faptul că vocaţia nu este atât o meserie, cât un portofoliu al muncii pe care tu ţi-l creezi. Cum ar arăta portofoliul tău ideal? Dintre cele cinci tipuri de muncă pe care le împărtăşeşte Charles Handy, pe care l-ai trecut cu vederea?

Capitolul 7

Povestea fictivă despre domnul Holland ne ajută să vedem cum putem ignora lucrurile importante pe care le facem. Poţi da exemplu de un moment când erai concentrat asupra unei sarcini, când ar fi trebuit să te concentrezi mai mult pe relaţii? Dacă ai fi avut propriul tău moment Mr. Holland, cine ai fi dorit să fie prezent să te sărbătorească?

Concluzie

Povestea lui Ed Cathey ilustrează ce impact important poate avea un om, investind în alţii. Cum ai putea mai mult să-ţi împărtăşeşti vocaţia cu alţii? Care este sarcina pe care o vei începe, dar va fi nevoie de alţii să o termine? Cine te poate ajuta şi pe cine poţi ajuta tu?

Pentru mai multe materiale de studiu, vizitează artofworkbook.com/guides.
https://www.youtube.com/watch?v=FQ_ctx-n-FTA.